

Observatori del Paisatge

Memòria
2019

01 INTRODUCCIÓ	3
02 ORGANIGRAMA	5
03 POLÍTIQUES TERRITORIALS	7
04 POLÍTIQUES SECTORIALS	13
05 PAISATGE I MÓN LOCAL	17
06 FORMACIÓ I EDUCACIÓ	23
07 SENSIBILITZACIÓ I COMUNICACIÓ	27
08 DOCUMENTACIÓ	37
09 PUBLICACIONS	41
10 RECERCA	47
11 COL·LABORACIÓ EN ALTRES INICIATIVES I PROJECTES	49
12 ANNEX 1: INDICADORS	53
13 ANNEX 2: RECULL DE PREMSA	55

Juny 2020

Adscrit a:

Des de 2005, l'Observatori del Paisatge ha centrat la seva tasca a identificar i caracteritzar els paisatges de Catalunya, desplegar els instruments previstos en la Llei del paisatge, així com contribuir a situar el país com un dels referents europeus en les polítiques relacionades amb aquesta matèria. Un cop consolidades aquestes línies, l'Observatori inicia un full de ruta amb el nom de CATPAISATGE 2020.

L'estratègia, que té com a lema "País, Paisatge, Futur", emfatitza elements com la internacionalització, el desenvolupament local i l'emprenedoria, la posada en valor de nous paisatges, així com la importància dels valors, la recerca i la comunicació.

CATPAISATGE 2020 s'estructura en deu línies de treball, que són presents en cadascuna de les activitats realitzades durant l'any 2019. Els deu àmbits són:

1. Internacionalització des de la singularització

L'Observatori del Paisatge sempre ha tingut la internacionalització com un dels pilars de la seva tasca. Ara, es pretén aprofundir en aquesta línia com a via per a projectar Catalunya al món, tenint en compte que només reeixirà si s'emfatitza la singularització d'un país que, al seu torn, és un dels més diversos d'Europa pel que fa al paisatge. No es pot oblidar que, a la llarga, els paisatges que mantinguin, reforcin i desenvolupin la seva identitat i personalitat tenen més possibilitats de prosperar que els que les hagin perdudes, ja siguin urbans o rurals.

2. Viure i produir en un entorn de qualitat

La qualitat del paisatge és un símbol de la maduresa i del nivell cultural d'un país. En aquest sentit, els paisatges de qualitat contribueixen a la projecció del país al món i faciliten la competitivitat dels seus territoris, per exemple a l'hora d'atraure empreses innovadores i mà d'obra qualificada. D'altra banda, la producció local de qualitat està lligada a paisatges de qualitat.

3. Paisatge, creativitat i sectors estratègics

La qualitat i la singularització del paisatge tenen un impacte positiu en sectors com el cinema, la publicitat, la moda, la gastronomia, el disseny... però al mateix temps formen part de les estratègies de desenvolupament turístic i agrícola més reeixides. El turisme de qualitat fuig dels paisatges mediocres i malmesos.

4. Paisatge i món local

Hi ha un consens cada vegada més creixent que els paisatges —especialment aquells que tenen més personalitat— contribueixen al desenvolupament local no només des d'un punt de vista econòmic sinó també pel que fa a l'autoestima, la identitat i la qualitat de vida.

5. La creació de nous paisatges referencials

Catalunya és plena de paisatges de referència, de paisatges imbuïts d'una potent càrrega simbòlica. Molts d'ells, però, varen esdevenir paisatges icònics ja fa dècades, fins i tot segles. Ens han arribat fins avui en més o menys bon estat i convé que en tinguem cura pel seu valor cultural i identitari. Ara bé, en un context de banalització creixent de molts paisatges quotidians, convé esforçar-se a crear nous paisatges de referència, sense oblidar els tradicionals. Amb l'ajut del disseny i del projecte, hem de ser capaços de convertir paisatges anodins —però quotidians— en paisatges de referència amb els quals la població circumdant se senti identificada i amb els quals pugui dialogar.

6. Paisatge, ciutadania i valors

El coneixement de la diversitat de paisatges, el respecte i la sensibilitat cap a les seves dimensions naturals i patrimonials o el gaudi en la contemplació són valors que enforteixen el cos social i dignifiquen la ciutadania.

7. Paisatge, ocupació i empenedoria

El paisatge genera oportunitats econòmiques i esdevé un agent de creació d'ocupació en sectors vinculats al territori, l'agricultura, el medi ambient i l'educació, però també en els àmbits creatius emergents en la seva relació amb el paisatge com el cinema, la publicitat, la moda i la gastronomia, entre d'altres.

8. Canvi climàtic, energia i paisatge

El paisatge esdevé un indicador de primer ordre per captar l'efecte del canvi climàtic, imaginar escenaris de futur i dissenyar estratègies d'adaptabilitat i, alhora, de lluita contra aquest canvi, molt especialment mitjançant l'ús generalitzat d'energies renovables.

9. La recerca com a valor a l'alça

La recerca en paisatge és un valor a l'alça que atén de manera conjunta alguns dels nous reptes globals. A més, reforça el potencial per a l'empenedoria i la creació d'ocupació en diversos sectors.

10. Paisatge, educació i comunicació

No n'hi ha prou amb educar en el paisatge: cal també saber comunicar el valor de l'educació en el paisatge. La comunicació és una peça clau de les societats contemporànies i, en aquest sentit, cal aprofitar l'enorme valor comunicatiu del paisatge, autèntic portador de missatges fàcilment desxifrables pel conjunt de la ciutadania.

L'organigrama de treball l'Observatori del Paisatge a finals de 2019 és el següent:

Director

Pere Sala i Martí

Àrea tècnica

Gemma Bretcha Plana
Jordi Grau Oliveras
Anna Jiménez Pinatella
Laura Puigbert Manel·la

Àrea administrativa

Anna Montero Teixidor
Montse Vila Vilanova

3.1. Elaboració del Catàleg de paisatge del Penedès

Recta final en l'elaboració del Catàleg del Penedès, després de finalitzar els darrers tallers participatius durant el 2019.

Els catàlegs de paisatge es conceben normativament com a unes eines útils per a l'ordenació i la gestió del paisatge des de la perspectiva del planejament territorial. És per aquest motiu que el seu abast territorial es correspon amb el de cadascun dels àmbits d'aplicació dels plans territorials parcials.

En paral·lel amb la tasca de la Secretaria de l'Agenda Urbana i Territori del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya de redactar un nou pla territorial parcial, el del Penedès, l'Observatori va començar a elaborar el Catàleg de paisatge del Penedès a finals de l'any 2017.

L'Observatori del Paisatge és el coordinador del Catàleg i ha format un equip interdisciplinari per a l'elaboració del Catàleg, conformat pels tècnics del mateix Observatori i professionals externs per a aquelles qüestions que ho precisin. L'elaboració del Catàleg de paisatge del Penedès, segueix la metodologia i els continguts, i té la mateixa estructura que els set catàlegs anteriors, però és alhora una magnífica oportunitat per fer un pas més i pensar en un catàleg de nova generació. Es té alhora molt present que aquest Catàleg engloba part de tres catàlegs ja elaborats i aprovats (Camp de Tarragona, Comarques Centrals i Regió Metropolitana de Barcelona).

Un objectiu cabdal és que l'elaboració del Catàleg de paisatge del Penedès i del Pla territorial parcial del Penedès s'elaborin en paral·lel i en permanent retroalimentació. És per aquest motiu que s'han organitzat reunions tècniques periòdiques entre l'Observatori i els tècnics responsables de la redacció del Pla territorial parcial del Penedès.

Durant el 2019 l'elaboració del Catàleg s'ha centrat en la finalització de la fase de diagnòstic, basada en la revisió del contingut ja existent dels catàlegs anteriors, la identificació de nous valors i dinàmiques, l'elaboració de la cartografia i la redacció de la memòria general i de les fitxes de cada unitat de paisatge. Durant el 2019 també s'ha iniciat la fase de proposta del Catàleg, on es defineixen els objectius de qualitat paisatgística i les accions per assolir-les.

Els treballs tècnics de redacció del catàleg de paisatge han anat en consonància amb els diversos instruments d'informació i de participació ciutadana. Durant el mes de juny del 2019 es van realitzar quatre tallers de proposta, a el Vendrell, Vilanova i la Geltrú, Igualada i Vilafranca del Penedès. Es tractava de la segona tongada de tallers presencials realitzats en el marc del procés participatiu per l'elaboració del Catàleg del paisatge del Penedès on es va tenir per objectiu formular una proposta d'accions prioritàries a incorporar al Catàleg per a cadascuna de les unitats del paisatge, a més d'actualitzar l'estat de desenvolupament dels treballs per l'elaboració del Catàleg, i validar i consensuar els mapes de valors del paisatge, el mapa de vulnerabilitats i dinàmiques del paisatge i la proposta dels objectius de qualitat paisatgística treballats tècnicament.

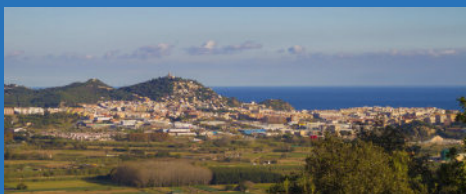
Els diversos instruments de participació són molt útils per a l'equip de treball del Catàleg, ja que permeten identificar nous elements que tenen valor, espais que cal millorar i, en definitiva, plantejar objectius i propostes que encaixin millor a la singularitat de cada paisatge.

Paral·lelament als diversos instruments de difusió i participació, s'han continuat fent diverses trobades amb els principals agents del territori, com per exemple, els responsables de l'inventari del patrimoni immaterial del Penedès que impulsa el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Institut d'Estudis Penedesencs, el Consell Comarcal de l'Anoia, l'Associació Per la Conca (Anoia), diversos experts vinculats al Congrés d'Art i Paisatge Vitivinícola del Penedès, representants dels principals cellers de la DO Penedès, experts en camins ramaders, l'Associació Garraf-Coopera, l'associació SOS Penedès o la Plataforma Defensem la Identitat Vitivinícola del Penedès.

3.2. Col·laboració amb la Secretaria de l'Agenda Urbana i Territori

L'Observatori ha col·laborat en diversos plans directors, en l'elaboració d'informes relacionats amb les energies renovables i s'ha implicat en diversos processos participatius impulsats per la Secretaria.

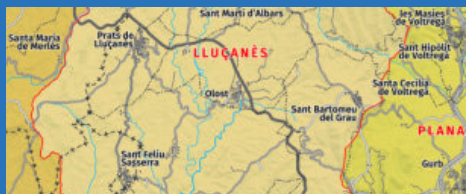
La Secretaria de l'Agenda Urbana i Territori del Departament de Territori i Sostenibilitat ha demanat la implicació de l'Observatori del Paisatge en les comissions de seguiment i en els processos participatius dels diversos instruments normatius i de planificació que s'estiguin elaborant en cada moment, amb la finalitat d'aportar-hi els seus coneixements i expertesa en matèria de paisatge. La col·laboració és permanent, tant en projectes més rellevants, com en aspectes més interns de generació d'informació, col·laboració en proves pilot o de preparació de continguts per als portals web del Departament.

En relació amb els Plans directors, durant el 2019 l'Observatori ha col·laborat en el Pla Director Urbanístic de revisió dels sòls no sostenibles del litoral gironí i en el Pla Director Urbanístic de les activitats de càmping. Ambdós plans esdevenen una gran oportunitat per afavorir la visió de conjunt del territori, per reforçar el caràcter de cada paisatge i per posar en valor els nombrosos elements que el conformen.

Una de les altres col·laboracions d'aquest any 2019 ha estat la redacció de l'informe "Instal·lacions fotovoltaïques i paisatge. Orientacions generals per a una adequada implantació a Catalunya", entregat a la secretaria durant el mes de juliol. L'informe es va elaborar en el marc del grup de treball impulsat per la Secretaria de l'Agenda Urbana i Territori del en relació amb la definició de criteris d'implantació de les instal·lacions fotovoltaïques i eòliques a Catalunya. El Govern de la Generalitat va declarar el passat 14 de maig de 2019 la situació d'emergència climàtica amb l'objectiu d'assolir les fites en matèria de mitigació establertes a la Llei del canvi climàtic, aprovada l'estiu de 2017. Un dels compromisos que ha assumit, entre altres, és el d'incrementar la implantació instal·lacions d'energia renovable, tant fotovoltaïca com eòlica.

Per altra banda, l'Observatori s'ha implicat en dos processos participatius impulsats pel Departament. Per una banda, va participar a la cinquena sessió de l'Agenda Urbana de Catalunya celebrada al Campus Catalunya de la URV a Tarragona l'1 de juliol i que duia per títol "Dimensió ciutadana" i va tractar sobre Recerca i Coneixement, Cultura i Art i Participació i Transparència. I, per l'altra, va participar a la sessió de debat per a la redacció del Pla Director Urbanístic d'activitats de càmping celebrada a la seu del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya a Girona el 28 de maig sobre el medi ambient i el paisatge.

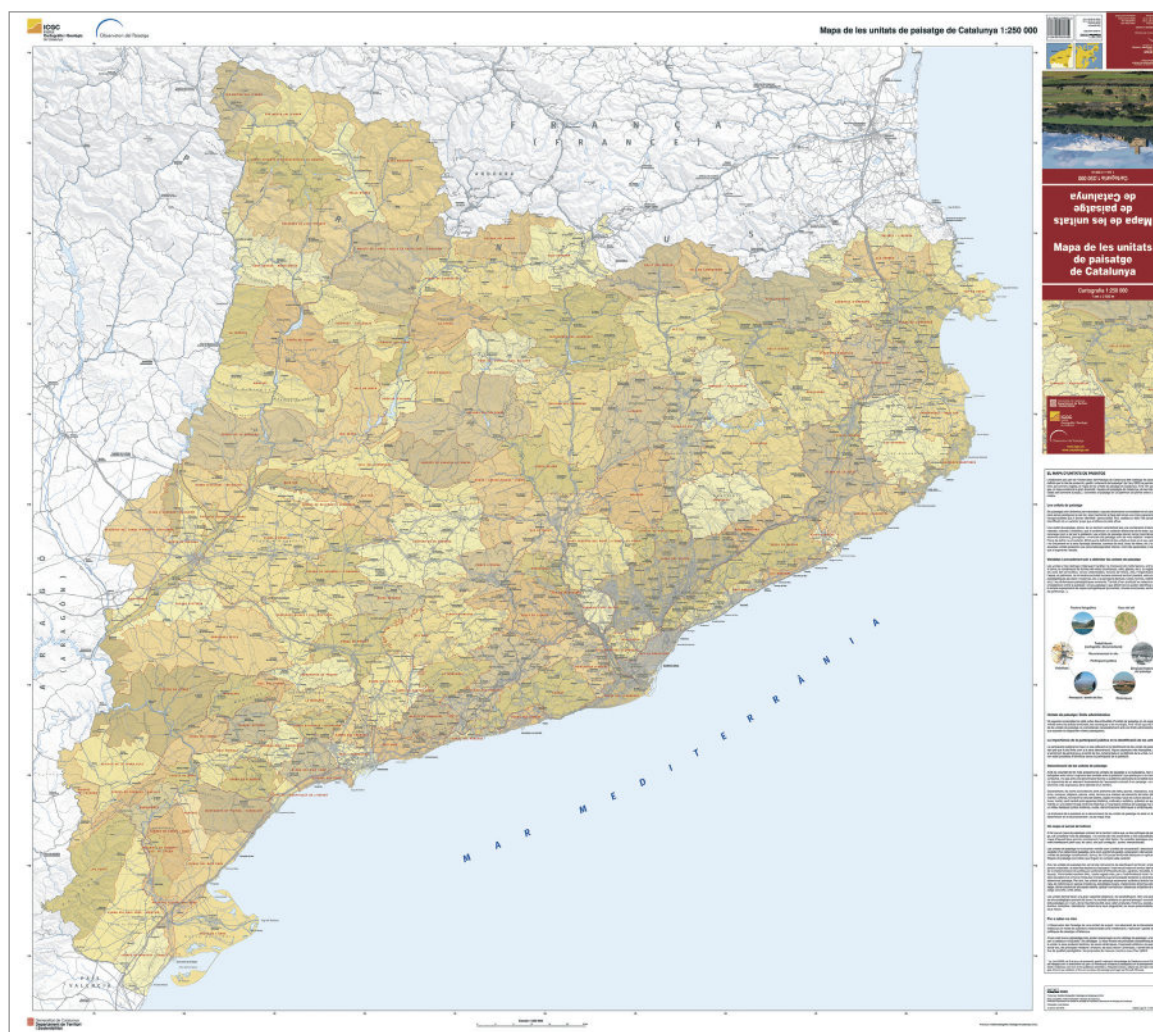
3.3. Edició del Mapa dels paisatges de Catalunya

Treball conjunt amb l'Institut Cartogràfic i geològic de Catalunya per l'edició del mapa dels 134 paisatges de Catalunya en gran format, dins la col·lecció de mapes temàtics 1:250.00 de l'ICGC.

El juliol del 2019, s'edità el Mapa de les unitats de paisatge de Catalunya, en gran format, amb el Departament de Territori i Sostenibilitat i l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya i se n'inicià la distribució. L'objectiu és que la utilització del mapa no sigui només en l'àmbit acadèmic, científic o vinculada a l'ordenació del territori, sinó que sigui també una eina útil per a altres iniciatives culturals o de promoció del territori, i de conscienciació ciutadana.

El mapa té dues cares. La primera conté l'esmentat mapa de les unitats de paisatge i un text que n'explica la seva concepció, característiques i funcions. La segona cara mostra, per una banda, diferents trets i singularitats paisatgístiques de Catalunya que mereixen una mirada especial per la gran quantitat de valors paisatgístics que la població els hi reconeix (naturals, estètics, històrics, d'ús social, simbòlics i productius). Per l'altra, presenta un mapa central amb els 550 miradors recollits en els catàlegs de paisatge de Catalunya, i en destaca aquells des d'on millor es poden contemplar aquestes característiques i singularitats.

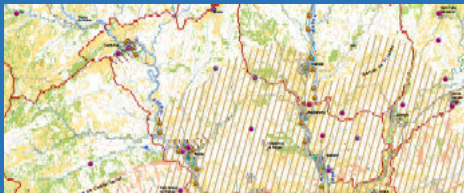
L'Observatori del Paisatge de Catalunya ha treballat intensament aquests darrers anys en la compleció del mapa de paisatges de Catalunya, amb la col·laboració de totes les universitats públiques de Catalunya i d'altres institucions i entitats civils. Aquest mapa és un dels principals resultats dels catàlegs de paisatge de Catalunya.

S'han identificat 134 paisatges, obtinguts a través de l'anàlisi de molts factors i de la seva interacció (clima, relleu, vegetació, usos del sòl, patrimoni, la mil·lenària activitat humana sobre el territori, les dinàmiques paisatgístiques existents, la identificació de la població amb cada lloc, entre molts d'altres factors). Cada paisatge (anomenat tècnicament "unitat de paisatge") reflecteix un caràcter paisatgístic determinat, diferenciat de la resta, tot seguint l'esperit del Conveni europeu del paisatge i de la Llei del paisatge de Catalunya.

Les unitats de paisatge no funcionen només com a àmbit de comprensió i descripció del caràcter d'un determinat paisatge, sinó com a àmbit de gestió, ordenació i intervenció. Les unitats de paisatge constitueixen, doncs, les 134 peces territorials bàsiques on aplicar polítiques de paisatge concretes que tinguin en compte cada caràcter.

Així, les unitats de paisatge fan servei als instruments de planificació territorial i al planejament urbanístic, i a totes les decisions d'actuació i intervenció sobre el territori derivades de la implementació de polítiques sectorials (d'infraestructures, agràries, forestals, turístiques). Però també resulten útils, i cada vegada més, per l'administració local i la mateixa societat civil a l'hora d'impulsar iniciatives supramunicipals tendents a reivindicar un determinat paisatge. Per tant, les unitats de paisatge esdevenen autèntics àmbits funcionals, de referència, on aplicar iniciatives, estratègies locals, implementar directrius del paisatge, donar pautes per als espais oberts, aplicar normatives o dissenyar projectes de paisatge concrets, entre altres.

3.4. Bases cartogràfiques dels catàlegs homogeneïtzades a disposició pública

S'ha treballat per posar a disposició de tota la ciutadania les bases cartogràfiques editables dels catàlegs de paisatge.

Una vegada acabats i aprovats els set catàlegs de paisatge, l'Observatori del Paisatge va iniciar els treballs per posar a disposició de totes les persones interessades les bases cartogràfiques dels catàlegs en format editable (shapes, mxd, etc).

Durant el 2018 i part del 2019 es va transformar el sistema geodèsic ED50 de la cartografia dels set catàlegs de paisatge al nou sistema geodèsic de referència oficial ETRS89 (European Terrestrial Reference System 1989), es van completar les metadades dels conjunts d'informació geogràfica d'acord amb el Pla cartogràfic de Catalunya i la Directiva INSPIRE (Infrastructure for Spatial Information in Europe) i es van penjar totes les bases al servidor en format shape d'ArcGis.

Des de desembre de 2019 aquesta informació és accessible i descarregable per a tota la ciutadania des del web de l'Observatori.

4.1. Col·laboració amb el Departament de Cultura en diversos projectes que relacionen patrimoni i paisatge

Col·laboració amb la Direcció General de Patrimoni Cultural en iniciatives vinculades a patrimoni i paisatge. Una d'aquestes col·laboracions ha estat l'organització del Simposi Internacional "Paisatge, agricultura i dona".

En els darrers anys, des del camp del patrimoni hi ha una creixent preocupació per la identificació, la caracterització i la protecció dels paisatges anomenats culturals. En aquest sentit, l'Observatori del Paisatge de Catalunya, arran de la petició feta per la Subdirecció General de Patrimoni Arquitectònic, Arqueològic i Paleontològic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, en relació amb el Plan Nacional de Paisaje Cultural impulsat pel Ministeri de Cultura, va formular el 2012 l'informe Proposta d'adaptació del Plan Nacional de Paisaje Cultural a les polítiques patrimonials i de paisatge de Catalunya.

A petició del mateix Departament, l'any 2013 l'Observatori va elaborar l'informe "Els paisatges culturals en la nova Llei de patrimoni de Catalunya", que plantejava diverses propostes per a la integració del paisatge cultural en la nova Llei de patrimoni, amb el benentès que un aprofundiment sobre cadascuna d'aquestes propostes exigiria un treball més extens i acurat.

Aquell mateix any, l'Observatori també va col·laborar amb el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya en la definició i la caracterització de paisatges d'especial interès cultural.

L'any 2019 l'Observatori i la Direcció General de Patrimoni Cultural han estat preparant les bases d'una col·laboració més estreta en relació amb iniciatives que lliguen patrimoni i paisatge a Catalunya, en la línia dels informes elaborats. Una d'aquestes col·laboracions és el Simposi Internacional "Paisatge, agricultura i dona", organitzat a la Cartoixa d'Escaladei del Priorat el 9 i 10 de maig de 2019 (veure apartat 6.1).

4.2. Col·laboració amb la Direcció General de Turisme en l'àmbit de les carreteres d'interès paisatgístic

Elaboració del document “Carreteres, paisatge i turisme” i assessorament en la introducció de criteris de paisatge en l’atorgament de les subvencions sobre infraestructures turístiques.

L’Observatori i la Direcció general de Turisme del Departament d’Empresa i Coneixement fa temps que col·laboren en explorar vies conjuntes per definir estratègies turístiques a partir dels valors que caracteritzen els 134 paisatges de Catalunya. Una d’aquestes vies té a veure amb les carreteres.

El Seminari internacional “La carretera en el paisatge”, organitzat el maig de 2018 per l’Observatori del Paisatge i la Secretaria d’Infraestructures i Mobilitat del Departament de Territori i Sostenibilitat, va constatar com les carreteres són avui la principal via d’accés al coneixement del territori i a la diversitat dels seus paisatges, una magnífica plataforma de percepció i gaudi dels recursos paisatgístics, i una via de dinamització turística i d’activació del patrimoni que també repercuteix en iniciatives i estratègies de desenvolupament local.

El gener de 2019 la Direcció General de Turisme va encarregar a l’Observatori el document “Carreteres, paisatge i turisme. Bases per a la definició d’un model per a Catalunya”, que va crear un equip interdisciplinari per a la seva elaboració. El document, lliurat a la Direcció General el desembre de 2019, introdueix, en primer lloc, els principals reptes que, avui, enmig d’un autèntic canvi de paradigma en el model turístic i de mobilitat, planteja la relació entre les carreteres i el paisatge, i posa en relleu els enormes potencials que té. Tot seguit fa una mirada internacional a la temàtica de les carreteres d’interès paisatgístic des d’una perspectiva turística i, conjuntament amb la Direcció general, es defineixen quins són els aspectes clau que hauria de tenir un futur model de carreteres d’interès paisatgístic de Catalunya, que ha de ser coherent amb la realitat paisatgística del país, i construït de forma progressiva entre els diferents actors involucrats. La Direcció General d’Infraestructures de Mobilitat del Departament de Territori i Sostenibilitat també ha col·laborat en l’elaboració dels treballs, amb l’objectiu d’aplicar-ne els resultats en el futur.

D’altra banda, durant el 2019 l’Observatori del Paisatge també va assessorar a la Direcció General de Turisme en la introducció de criteris de paisatge en l’atorgament de les subvencions al món local sobre infraestructures turístiques. Durant el 2020 seguirà aquesta col·laboració.

4.3. Col·laboració amb la Direcció General d'Infraestructures de Mobilitat en l'àmbit de les carreteres d'interès paisatgístic

Assessorament a un projecte pilot de carretera d'interès paisatgístic de Catalunya, seguint els criteris del document "Carreteres, paisatge i turisme", elaborat per l'Observatori.

En el context de l'informe "Carreteres, paisatge i turisme. Bases per a la definició d'un model per a Catalunya" (veure apartat 4.2) elaborat per l'Observatori del Paisatge, durant l'any 2019 la Direcció General d'Infraestructures de Mobilitat del Departament de Territori i Sostenibilitat va començar a plantejar un projecte pilot de carretera d'interès paisatgístic de Catalunya, seguint els criteris de l'esmentat informe. L'Observatori s'hi ha reunit en diverses ocasions per col·laborar amb aquesta iniciativa que té la seva continuïtat en el 2020.

4.4. Conveni de col·laboració amb el Govern d'Andorra per a l'elaboració del Mapa de Paisatges d'Andorra

Inici dels treballs de coordinació del Mapa del Paisatge d'Andorra i d'assessorament en la nova Estratègia Nacional del Paisatge d'Andorra.

El desembre del 2011 el Govern d'Andorra es va adherir al Conveni europeu del paisatge i prop de cinc anys després, el febrer de 2016, va aprovar les accions 2016 – 2020 de l'Estratègia Nacional del Paisatge d'Andorra, aprovada pel Govern d'Andorra el 27 d'abril del 2011. A un any vista de la finalització de l'Estratègia vigent, la Direcció de Medi Ambient i Sostenibilitat del Ministeri de Medi Ambient, Agricultura i Sostenibilitat va sol·licitar a l'Observatori del Paisatge que l'assessorés en la definició de la nova Estratègia nacional de paisatge d'Andorra per als propers anys, que es traduirà en l'elaboració del Mapa de Paisatge, l'establiment d'objectius de qualitat paisatgística i la definició de les accions de gestió i planificació del paisatge per assolir-los, i les principals estratègies de futur del país en l'àmbit del paisatge, amb la implicació dels actors locals i de la població andorrana. Els treballs, que estan coordinats per l'Observatori amb la col·laboració estreta de la Direcció general, van començar l'any 2019.

La col·laboració entre l'Observatori i el Govern d'Andorra ja té altres precedents. L'any 2014 van elaborar conjuntament el document La planificació del paisatge en l'àmbit local a Europa. Els casos d'Alemanya, França, Països Baixos, Regne Unit, Suïssa i la regió de Valònia, a Bèlgica, i posteriorment van coeditar la publicació La planificació del paisatge en l'àmbit local a Europa = Landscape planning at a local level in Europe. L'Observatori també va assessorar el Govern andorrà l'any 2015 en l'organització del 16è Meeting of the Workshops for the implementation of the European Landscape Convention 'Landscapes and transfrontier cooperation: Landscape knows no border', organitzat pel Consell d'Europa i el Govern d'Andorra.

Per a la preparació del Mapa de Paisatge d'Andorra, la Direcció General de Medi Ambient i Sostenibilitat i l'Observatori del Paisatge van signar el 2019 un conveni de col·laboració de dos anys.

4.5. VI Premi Nova Cultura del Territori

Guardó de l'Associació de Geògrafs Espanyols i del Col·legi de Geògrafs pels "valors de defensa, respecte i actuació prudent, racional i sensata sobre el territori" de l'Observatori.

L'Observatori del Paisatge va rebre el 30 de maig el VI Premi Nova Cultural del Territori, en la categoria de gestió, un guardó que atorguen biennalment l'Associació de Geògrafs Espanyols i el Col·legi de Geògrafs a persones i institucions que contribueixen a impulsar una ordenació i gestió del territori basada en la sostenibilitat, l'eficiència econòmica i l'equitat social. L'Associació i el Col·legi de Geògrafs van tenir en compte els "valors de defensa, respecte i actuació prudent, racional i sensata sobre el territori" de l'Observatori.

L'entrega de premis va ser presidit per María Zúñiga (presidenta del Col·legi de Geògrafs) i Jorge Olcina (president de l'Associació de Geògrafs Espanyols), i es va portar a terme a la Corrala de la Universitat Autònoma de Madrid. Van presentar els premiats Joan Nogué, exdirector de l'Observatori del Paisatge de Catalunya i José Cortizo, professor de la Universitat de Lleó, que va glossar l'escriptor Julio Llamazares, premiat en la categoria de divulgació.

5.1. Impuls de la xarxa de Territoris pel Paisatge

Espai de trobada, intercanvi, debat i treball col·lectiu sobre el desenvolupament de les diverses iniciatives locals de paisatge que es desenvolupen a Catalunya.

L'Observatori del Paisatge de Catalunya, des dels seus inicis, està fent un seguiment de les cartes del paisatge, dels plans de paisatge i d'altres iniciatives relacionades amb el paisatge a escala local a Catalunya, en el marc del seu full de ruta "Catpaisatge2020. País, paisatge, futur". En aquest context, conscient del creixent nombre d'experiències, i coincidint amb la voluntat expressada per algunes entitats i persones que les estan impulsant, des de l'any 2016 l'Observatori organitza reunions de treball per tal que institucions, entitats i professionals que treballen el paisatge en l'àmbit local debatin sobre experiències de planificació i gestió del paisatge en aquest àmbit. En cada una de les reunions s'han tractat temes d'interès pels assistents com la implicació ciutadana amb el paisatge i els paisatges agrícoles com a actiu pel territori.

La reunió de l'any 2017 que va tenir lloc a Santa Creu del Jutglar (Lluçanès) va donar lloc al naixement de la xarxa de Territoris pel Paisatge, com a espai d'intercanvi, debat, i de treball col·lectiu sobre el desenvolupament de les diverses iniciatives locals de paisatge que es desenvolupen a Catalunya. La reunió de treball realitzada a Cogul (Les Garrigues) el juliol de 2018 va permetre debatre sobre quin model de xarxa volia seguir Territoris pel Paisatge i sobre què podia aportar a la xarxa cada un dels seus membres.

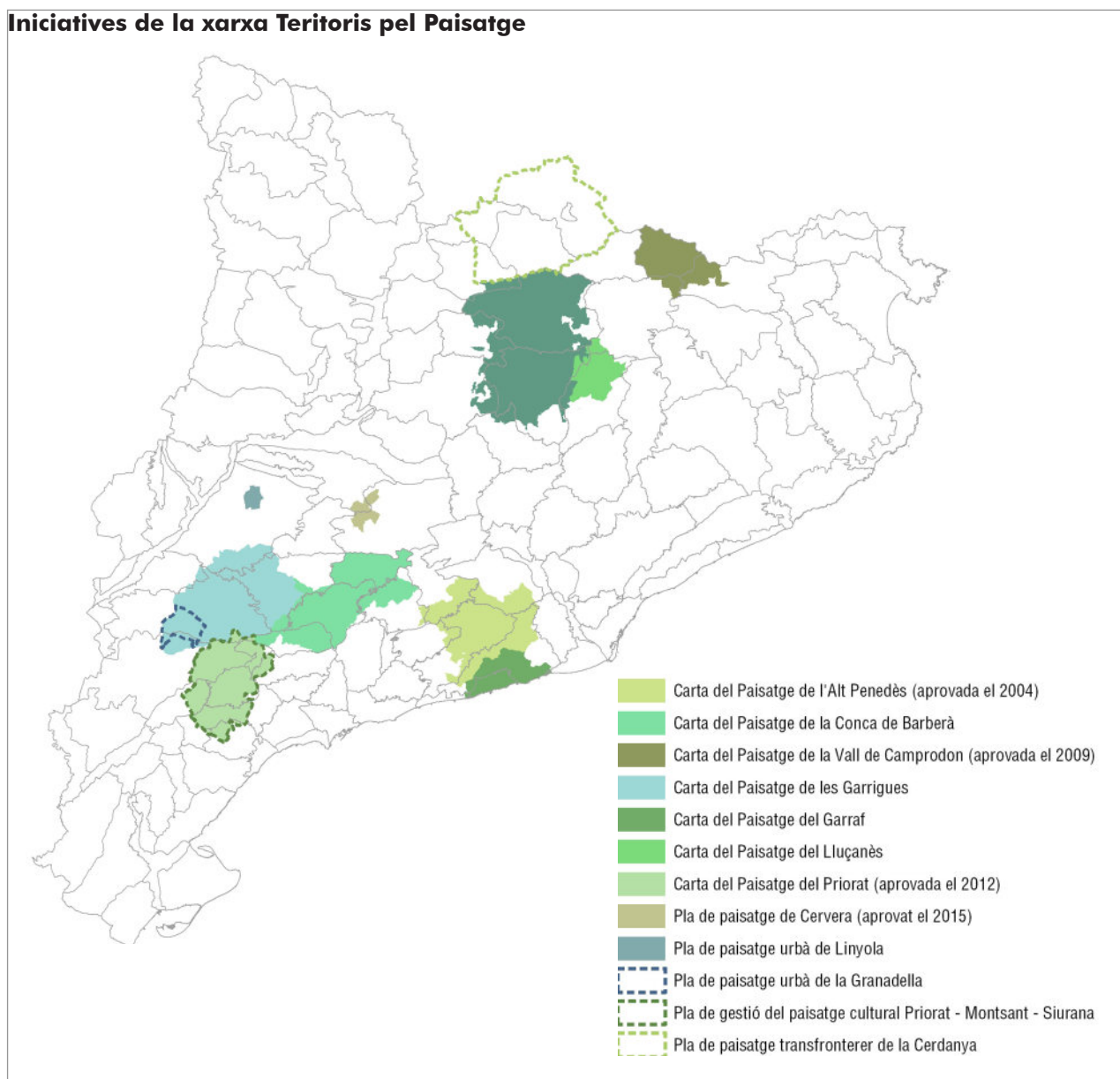

Durant l'any 2019 s'ha seguit assessorant als membres de la Xarxa.

L'activitat general de la Xarxa es pot resumir en els següents punts:

- Trobades de debat i treball de les iniciatives en marxa per tractar temes d'interès comú (finançament, implicació ciutadana, incidència en les polítiques locals urbanístiques, agrícoles, turístiques, educatives, etc.).
- Generar comunitat en l'àmbit de la planificació del paisatge a escala local a través de l'intercanvi d'informació, metodologies, accions, resultats, etc.
- Compartir i donar a conèixer les actuacions que desenvolupa cada iniciativa i, en general, afavorir l'ajuda mútua.
- Conèixer altres experiències d'interès i els seus impulsors en l'àmbit europeu i internacional.
- Actualització col·lectiva de l'espai web de paisatge i món local.
- Difondre el treball fet per la xarxa de Territoris pel Paisatge als mitjans de comunicació municipals, comarcals i regionals.
- Fer de pont i generar sinergies entre les diferents iniciatives i la Secretaria d'Hàbitat Urbà i Territori del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, com a institució responsable de les polítiques de paisatge a Catalunya, així com amb els altres departaments de la Generalitat de Catalunya.

Iniciatives de la xarxa Territoris pel Paisatge

5.2. Comissions de seguiment de les cartes del paisatge

Seguiment i assessorament de les cartes ja aprovades o en desenvolupament, com les del Priorat, la Conca de Barberà, el Garraf i el Lluçanès.

Les cartes del paisatge són instruments de concertació d'acords entre agents d'un territori per tal de promoure accions i estratègies de millora i valorització del paisatge. L'Observatori del Paisatge de Catalunya forma part de les comissions de seguiment de les cartes del paisatge, en algunes de les quals juntament amb el Departament de Territori i Sostenibilitat.

L'any 2019 es va continuar el seguiment i assessorament de les cartes ja aprovades o en desenvolupament com les del Priorat, la Conca de Barberà, el Garraf i el Lluçanès, i es van fer diverses reunions amb altres territoris interessats en impulsar la seva carta del paisatge.

El 3 de maig de 2019, en un acte celebrat a la Masia d'en Cabanyes amb l'assistència del Conseller de Territori i Sostenibilitat, es va firmar la Carta del paisatge del Garraf, que inclou els municipis de Canyelles, Sant Pere de Ribes, Cubelles, Olivella, Sitges i Vilanova i la Geltrú, on hi viuen gairebé 147.000 habitants. La Carta de paisatge del Garraf se suma a les altres Cartes aprovades per altres territoris de Catalunya, les de l'Alt Penedès, Priorat, Berguedà, Vall de Camprodon (Ripollès), Alt Empordà i Lluçanès.

1. INTRODUCCIÓ

1.1 MARC JURÍDIC DE L'INSTRUMENT

En data 14 de juny de 2019 es va aprovar el Decret 140/2019, de 13 de juny, pel qual s'instaura el paisatge de Catalunya amb efectes sobre tot el territori de Catalunya, amb excepció de les zones de l'Àrea de l'Eix del Ebro, que són regulades pel Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Barcelona (POUM) de Barcelona i el Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de l'Eix del Ebro, aprovats pel Consell de Govern de l'11 d'octubre de 2009.

La Carta del Paisatge de Catalunya és el resultat de l'aplicació del procediment establert a l'article 10 del Decret 140/2019, de 13 de juny, pel qual s'instaura el paisatge de Catalunya amb efectes sobre tot el territori de Catalunya, amb excepció de les zones de l'Àrea de l'Eix del Ebro, que són regulades pel Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Barcelona (POUM) de Barcelona i el Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de l'Eix del Ebro, aprovats pel Consell de Govern de l'11 d'octubre de 2009.

Cada cartilla de paisatge recull un conjunt d'elements paisatgístics, elements definits a partir de les característiques del paisatge, que es consideren d'interès paisatgístic i que són d'importància per a la qualitat del paisatge i la seva valorització. Els elements del paisatge són: elements de paisatge, elements de paisatge amb valor paisatgístic i elements de paisatge amb valor paisatgístic especial.

En el cas de la cartilla de paisatge de l'Àrea de Paisatge de la Plaça d'Europa de Barcelona, els elements del paisatge són: elements de paisatge, elements de paisatge amb valor paisatgístic i elements de paisatge amb valor paisatgístic especial.

2. OBJECTIUS

El objectiu principal de la Carta del Paisatge de Catalunya és el de garantir la qualitat paisatgística i la seva valorització i, en aquest sentit, la Carta del Paisatge de Catalunya té els següents objectius:

- 1. Garantir la qualitat paisatgística i la seva valorització.
- 2. Definir i delimitar els elements paisatgístics i els elements de paisatge amb valor paisatgístic i els elements de paisatge amb valor paisatgístic especial.
- 3. Establir el programa de gestió del paisatge i el seu desenvolupament i la seva valorització.

Les cartes de paisatge definides a les comissions de seguiment de Catalunya són les següents:

Carta del Paisatge de Catalunya: Pla de Paisatge de Catalunya (Pla de Paisatge de Catalunya).

Carta del Paisatge de l'Alt Penedès: Pla de Paisatge de l'Alt Penedès (Pla de Paisatge de l'Alt Penedès).

Carta del Paisatge del Priorat: Pla de Paisatge del Priorat (Pla de Paisatge del Priorat).

Carta del Paisatge de la Conca de Barberà: Pla de Paisatge de la Conca de Barberà (Pla de Paisatge de la Conca de Barberà).

Carta del Paisatge del Garraf: Pla de Paisatge del Garraf (Pla de Paisatge del Garraf).

Carta del Paisatge del Lluçanès: Pla de Paisatge del Lluçanès (Pla de Paisatge del Lluçanès).

Carta de paisatge del Garraf

1. INTRODUCCIÓ

1.1 MARC JURÍDIC DE L'INSTRUMENT

En data 14 de juny de 2019 es va aprovar el Decret 140/2019, de 13 de juny, pel qual s'instaura el paisatge de Catalunya amb efectes sobre tot el territori de Catalunya, amb excepció de les zones de l'Àrea de l'Eix del Ebro, que són regulades pel Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Barcelona (POUM) de Barcelona i el Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de l'Eix del Ebro, aprovats pel Consell de Govern de l'11 d'octubre de 2009.

La Carta del Paisatge de Catalunya és el resultat de l'aplicació del procediment establert a l'article 10 del Decret 140/2019, de 13 de juny, pel qual s'instaura el paisatge de Catalunya amb efectes sobre tot el territori de Catalunya, amb excepció de les zones de l'Àrea de l'Eix del Ebro, que són regulades pel Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Barcelona (POUM) de Barcelona i el Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de l'Eix del Ebro, aprovats pel Consell de Govern de l'11 d'octubre de 2009.

Cada cartilla de paisatge recull un conjunt d'elements paisatgístics, elements definits a partir de les característiques del paisatge, que es consideren d'interès paisatgístic i que són d'importància per a la qualitat del paisatge i la seva valorització. Els elements del paisatge són: elements de paisatge, elements de paisatge amb valor paisatgístic i elements de paisatge amb valor paisatgístic especial.

En el cas de la cartilla de paisatge de l'Àrea de Paisatge de la Plaça d'Europa de Barcelona, els elements del paisatge són: elements de paisatge, elements de paisatge amb valor paisatgístic i elements de paisatge amb valor paisatgístic especial.

2. OBJECTIUS

El objectiu principal de la Carta del Paisatge de Catalunya és el de garantir la qualitat paisatgística i la seva valorització i, en aquest sentit, la Carta del Paisatge de Catalunya té els següents objectius:

- 1. Garantir la qualitat paisatgística i la seva valorització.
- 2. Definir i delimitar els elements paisatgístics i els elements de paisatge amb valor paisatgístic i els elements de paisatge amb valor paisatgístic especial.
- 3. Establir el programa de gestió del paisatge i el seu desenvolupament i la seva valorització.

Les cartes de paisatge definides a les comissions de seguiment de Catalunya són les següents:

Carta del Paisatge de Catalunya: Pla de Paisatge de Catalunya (Pla de Paisatge de Catalunya).

Carta del Paisatge de l'Alt Penedès: Pla de Paisatge de l'Alt Penedès (Pla de Paisatge de l'Alt Penedès).

Carta del Paisatge del Priorat: Pla de Paisatge del Priorat (Pla de Paisatge del Priorat).

Carta del Paisatge de la Conca de Barberà: Pla de Paisatge de la Conca de Barberà (Pla de Paisatge de la Conca de Barberà).

Carta del Paisatge del Garraf: Pla de Paisatge del Garraf (Pla de Paisatge del Garraf).

Carta del Paisatge del Lluçanès: Pla de Paisatge del Lluçanès (Pla de Paisatge del Lluçanès).

5.3. Col·laboració amb diversos ajuntaments i entitats

Transferència i retorn del Fòrum Verge Extra: oli i territori

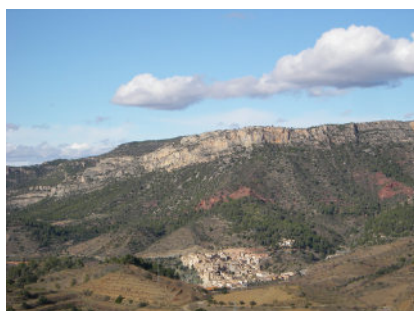
Jornada tècnica
TORREBESSES, divendres 21 de juny de 2019

S'ha donat suport a diversos ajuntaments en l'àmbit de la gestió i la planificació del paisatge.

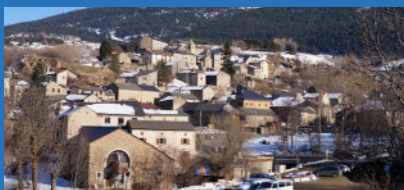
En els darrers anys diverses entitats locals han sol·licitat a l'Observatori del Paisatge que col·labori en les seves respectives iniciatives de paisatge. Aquest és el cas, per exemple, de l'Ajuntament de Lleida, l'Ajuntament de Vilajuïga, l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, l'Ajuntament d'Esplugues de Llobregat, la Paeria de Cervera o el laboratori d'innovació social COBOI de Sant Boi de Llobregat. L'objectiu és ajudar a les corporacions municipals a promoure accions i estratègies de millora i valoració del paisatge del seu municipi per tal de millorar la qualitat de vida de la població.

Durant l'any 2019, l'Observatori del Paisatge va continuar col·laborant amb les institucions d'àmbit local que ho van demanar. Algunes de les entitats i administracions amb les quals l'Observatori es va reunir i treballar conjuntament temes diversos són:

- Ajuntament de Tossa de Mar per la conceptualització del Pla de paisatge de Tossa.
- Fundació Marianao de Sant Boi de Llobregat per informació sobre com ordenar paisatges periurbans i exemples d'ordenances de paisatge.
- Consell General d'Aran per l'interès d'endegar un projecte global de desenvolupament per l'Aran basat en el paisatge i el patrimoni.
- 'Fòrum Verge Extra: Oli Territori' a les Garrigues per una avaluació del potencial del paisatge garriguenc com a element de valor afegit en relació amb la comercialització de l'oli d'oliva verge extra.
- El Consell Comarcal del Priorat i l'Associació Prioritat, per la Candidatura 'Priorat-Montsant-Siurana, mosaic mediterrani' a Patrimoni Mundial de la UNESCO.
- Hospital Comarcal de la Garrotxa per dissenyar un projecte sobre paisatge i salut a la Garrotxa.
- Espai Cràter d'Olot en el moment de co-creació del discurs museístic.

5.4. Pla de paisatge transfronterer de La Cerdanya

Actualització i manteniment del web del Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya.

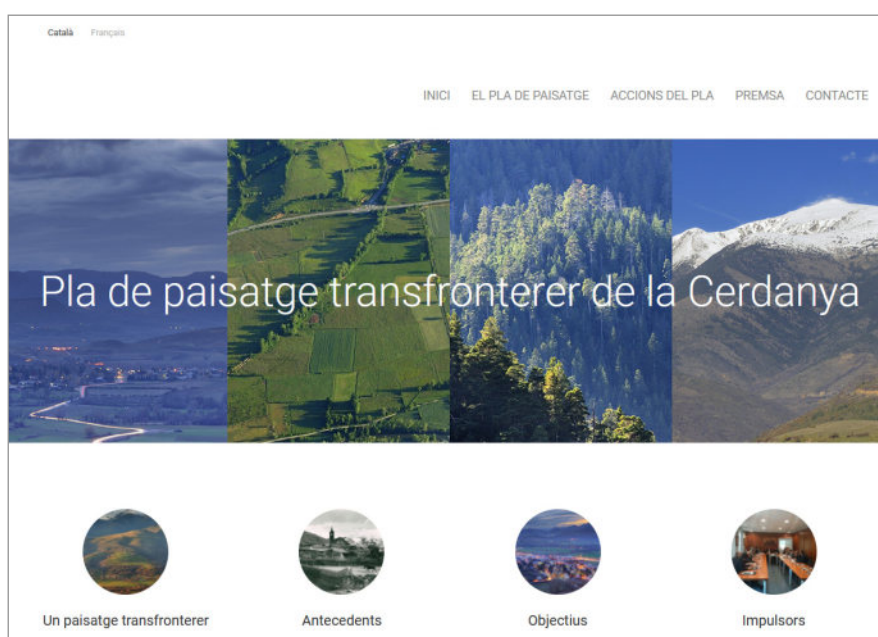
L'Observatori del Paisatge, juntament amb l'Ajuntament de Llivia, el Consell Comarcal de la Cerdanya, la Comunitat de Municipis Pirineus-Cerdanya i el Parc natural regional dels Pirineus Catalans impulsen, des de la primavera del 2013, el Pla de paisatge transfronterer de la Cerdanya.

La iniciativa parteix de la premissa que el paisatge pot tenir un paper molt important en l'estructuració d'un projecte de desenvolupament territorial. El Pla comporta un intens treball tècnic i de consulta i participació ciutadana, que de moment s'ha materialitzat en accions concretes com l'elaboració de les següents accions:

- Mapa del paisatge transfronterer de la Cerdanya
- Document d'orientacions per a la cura dels arbres fruiters singulars de la vall
- Document d'identificació i caracterització dels punts d'observació i gaudi del paisatge
- Mapa dels miradors de la Cerdanya
- Sessions formatives per a tècnics de les administracions d'ambdues bandes de la Cerdanya - Web del Pla
- Trobada transfronterera "Miradors de la Cerdanya, un recurs comú", amb representants dels ajuntaments, entitats i professionals

Val a dir que el fet de treballar amb una lògica de paisatge i no pas seguint les delimitacions administratives és un dels aspectes més innovadors del projecte i és per això que aquest es porta a terme de manera coordinada entre les institucions i entitats d'ambdues bandes de la frontera.

Durant l'any 2019 s'ha mantingut operativa la pàgina web del Pla.

5.5. Col·labora x Paisatge, desenvolupament rural a través del paisatge i la col·laboració ciutadana

L'Observatori assessora des de l'any 2016 el projecte i s'implica en la coordinació d'algunes de les accions que desenvolupen.

En el marc de l'acord de col·laboració signat al juliol de 2016 entre l'Associació per al Desenvolupament Rural Integral de la zona Nord-Oriental de Catalunya (ADRINOC) i l'Observatori del Paisatge pel projecte de cooperació "COL-LABORAXPAISATGE. Desenvolupament rural a través del paisatge i la col·laboració ciutadana (construccions de pedra seca)", l'Observatori assessora tècnicament el projecte i s'implica també en la coordinació i execució d'algunes de les accions realitzades.

El projecte sorgeix de l'estratègia d'ADRINOC pel període 2014-2020 d'incidir en el paisatge com a element transversal per a crear desenvolupament local, ja que la caracterització territorial de l'àmbit d'ADRINOC, amb gairebé el 40% de la seva superfície protegida, inclou valors diferencials que combinen les característiques naturals i la petjada antròpica en un paisatge i patrimoni que és imprescindible protegir, gestionar i valoritzar.

Aquest projecte ha d'ajudar a difondre i valoritzar el patrimoni de les construccions de pedra seca com a elements que conformen el paisatge i que poden crear economia al seu voltant; alhora que ha de posar en valor i visualitzar com la col·laboració de la ciutadania esdevé un element clau per a crear desenvolupament en les zones rurals.

Durant aquest 2019, l'Observatori ha col·laborat en les següents accions del projecte:

- Elaboració d'un inventari de professionals de pedra seca.
- Suport a la participació en trobades de pedra seca.
- Publicació "Tècnica de construcció de murs en pedra seca: Regles professionals" editat per Brau Edicions.
- Adaptació del recurs pedagògic "Tot un món de pedra seca" a les comarques de la Garrotxa i el Bages.
- Jornada de difusió de la Wikipedra i de l'aplicació per a dispositius mòbils Pedra Seca celebrada a Auzat (Arieja), el 10 de setembre de 2019.
- Difusió de la Wikipedra i de l'aplicació per a dispositius mòbils Pedra Seca a la X Trobada per la pedra seca celebrada a Pinós (Alacant) del 18 al 20 d'octubre de 2019.
- Millora de l'aplicació per a dispositius mòbils Pedra Seca.

Es poden consultar totes les accions impulsades pel projecte Col·labora X Paisatge en aquest enllaç: <https://www.collaboraxpaisatge.cat/>

6.1. Organització de cursos, seminaris i jornades

L'Observatori ha organitzat diversos cursos, seminaris i jornades per formar i educar la població i els experts sobre diverses qüestions relacionades amb el paisatge.

Durant l'any 2019 l'Observatori ha organitzat diversos cursos, seminaris i jornades per formar i educar la població i els experts sobre diverses qüestions relacionades amb el paisatge.

• PAISATGE / KW. Significats i valors dels paisatges de l'energia hidroelèctrica

L'enorme significació i la gran potència simbòlica que tenen avui les infraestructures hidroelèctriques en el territori català i l'emergència dels paisatges hidroelèctrics com un nou paisatge de referència, van impulsar l'Observatori del Paisatge de Catalunya (OPC), l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (IDAPA) i l'associació Pirineus.watt a organitzar el seminari Paisatge/Kw. Significats i valors dels paisatges de l'energia hidroelèctrica, celebrat a la ciutat de Tremp, capital de la comarca del Pallars Jussà, els dies 21, 22 i 23 de març de 2019.

Aquest seminari va servir per debatre quines són les noves imatges i els nous significats que ens transmeten aquestes gegantines obres d'enginyeria i els paisatges que han generat; per analitzar com i perquè estan derivant avui cap a un clar procés de patrimonialització; o per explorar les seves possibilitats de dinamització territorial a partir de nous usos recreatius encara avui poc definits.

El seminari va reunir 9 ponents i 72 participants, i va tenir la col·laboració de la Direcció General de Polítiques de Muntanya i del Litoral del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, del Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya (mNACTEC), l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, la Federació de municipis de Catalunya, la Federación Nacional de Asociaciones y Municipios con Centrales Hidroeléctricas y Embalses, el Consell Comarcal del Pallars Jussà, l'Ajuntament de Salàs de Pallars, l'Ajuntament de Talarn, l'Ajuntament de Torre Capdella i l'Ajuntament de Tremp.

Els vídeos d'aquestes jornades estan disponibles a l'apartat d'Activitat/Seminaris i jornades de la pàgina web de l'Observatori del Paisatge:
http://www.catpaisatge.net/cat/jornades_paisatges_kw.php

Entre l'últim trimestre del 2019 i el primer semestre del 2020 s'ha estat treballant també en la publicació de les conclusions del seminari, que estarà en breu disponible en format electrònic.

• Simposi internacional Paisatge, agricultura i dona

El Simposi Internacional Paisatge, Agricultura i Dona va tenir lloc els dies 9 i 10 de maig de 2019, a la Cartoixa d'Escaladei del Priorat.

Estava organitzat per l'Observatori del Paisatge de Catalunya i la Comissió del Paisatge i la Sostenibilitat del Priorat, amb el suport de la Diputació de Tarragona, el Consell Comarcal del Priorat, l'Associació Prioritat, i els departaments d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, Cultura, i Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

La Sala Refetor de la Cartoixa va acollir vora dues-centes persones que van poder escoltar més d'una quinzena de ponències vinculades als valors dels paisatges agrícoles respectuosos amb la idiosincràsia del territori, a models agraris per a paisatges resilents i viables, a projectes cooperatius agraris que apoderen les dones, a la idea de governança, que suggereix noves relacions amb els poders polítics i institucionals en aquests indrets, etc.

En un món globalitzat, en què la subsistència de les identitats col·lectives i la necessària connexió i intercanvi malden per conviure, existeixen models agraris resilents que, des de la tradició i la innovació, posen de manifest la viabilitat de sistemes que s'adeqüen a la idiosincràsia dels territoris i procuren una vida digna a les persones que els habiten i els construeixen dia a dia. Són models en els quals la relació directa entre les persones i el seu entorn és ancestral, present i viva, i on el paper de la dona té una importància cabdal, tant en la pràctica quotidiana com en la transmissió de sabers.

SIMPOSI INTERNACIONAL PAISATGE AGRICULTURA DONA
9 i 10 de MAIG
PRIORAT 2019

Presentació
En un món globalitzat, en què la subsistència de les identitats col·lectives i la necessària connexió i intercanvi malden per conviure, existeixen models agraris resilents que, des de la tradició i la innovació, posen de manifest la viabilitat de sistemes que s'adeqüen a la idiosincràsia dels territoris i procuren una vida digna a les persones que els habiten i els construeixen dia a dia. Són models en els quals la relació directa entre les persones i el seu entorn és ancestral, present i viva, i on el paper de la dona té una importància cabdal, tant en la pràctica quotidiana com en la transmissió de sabers.

Continguts
El Simposi està estructurat en quatre blocs: governança, paisatge cultural agrícola del Priorat, paisatge cultural agrícola del Priorat i món. Els ponents i ponències són: [Llista de ponents i ponències]

Governança
La cooperació, la cooperació i la cooperació entre les dones del territori, a diferents nivells, i amb les comunitats i els seus agents socials i econòmics, són claus per al bon funcionament i la viabilitat d'un paisatge agrícola sostenible. En aquest bloc es parlarà sobre les relacions necessàries entre els actors per a una gestió i una acció col·lectiva del paisatge que contribueixi a un desenvolupament més sostenible i just.

Paisatge cultural agrícola del Priorat
El bloc té per objectiu mostrar, compartir i debatre experiències i iniciatives que contribueixen al model del paisatge agrícola del Priorat i la seva gestió, que poden ser interessants per generar iniciatives inspirades amb altres paisatges del món.

Món
Quina són els components clau per al manteniment i la producció d'un model agrari i territorial viable? En aquest bloc es parlarà del model com a expressió de la pràctica de funcionament agrícola, del paper que té tenen els seus actors, de l'impacte que té la dona i dels paisatges que en resulten.

Informació del Simposi
Del: Observatori del Paisatge de Catalunya
Data: 9 i 10 de maig
Programa i inscripcions: www.catpaisatge.net/cat/jornades_paisatges_kw.php
Tel.: +34 977 47 47 47

Patrocinadors: Diputació de Tarragona, Consell Comarcal del Priorat, Associació Prioritat, Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, Departament de Cultura i Territori i Sostenibilitat.

L'objectiu del simposi era propiciar l'intercanvi i el debat amb altres paisatges agrícoles d'arreu del món amb els quals compartir criteris de valors, de model i de governança. Així, el Simposi pretenia crear lligams entre paisatges, iniciatives i projectes d'arreu del món que treballen pel reconeixement d'aquests models agrícoles, la seva viabilitat, i la salvaguarda de l'insubstituïble capital biocultural que representen. El debat amb representants d'experiències agrícoles i de gestió de procedència diversa va ser present durant els dos dies de les jornades. Com ja hem comentat, es comptà amb ponents de procedència ben diversa i amb una presència majoritària de dones. Des de Burkina Faso i el Marroc, fins a Cuba i Honduras, passant per diversos països europeus i representants de Galícia i el País Basc, entre altres. Hi hagué també ponències vinculades a universitats, associacions i institucions com ara UNESCO, FAO, SIPAM, CIHEAM, i relacionades amb experiències en la gestió, la pràctica agrícola directa, la investigació o l'activisme, per citar-ne alguns exemples.

Es pot accedir al document complet de conclusions a la mateixa pàgina web del Simposi pad.catpaisatge.net, a l'apartat de Resum <http://pad.catpaisatge.net/resum/> (disponibles en català, castellà, anglès i francès). I als vídeos de les conferències, que estan inclosos a la pàgina del programa: <http://pad.catpaisatge.net/programa/>

6.2. Curs de paisatge per a responsables polítics i per a tècnics de l'administració local

Organització d'un curs de paisatge per a responsables polítics i tècnics de l'administració amb la col·laboració de la Diputació de Tarragona.

L'Observatori del Paisatge i la Diputació de Tarragona van organitzar el curs 'Paisatge. Ordenació i gestió a escala local' durant cinc dies del mes de juny de 2019 amb una seixantena d'inscrits.

L'objectiu era formar en planificació, promoció i gestió del paisatge a responsables polítics i tècnics de l'administració local (ajuntaments, consells comarcals, mancomunitats i xarxes de municipis, etc) que treballen en àmbits com la dinamització local, l'urbanisme, el turisme o la gestió del patrimoni.

El curs va constar de quatre sessions temàtiques i una visita en llocs emblemàtics del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre. Les jornades es van estructurar al voltant dels següents eixos: com posar en valor el paisatge local, com es pot millorar la qualitat dels paisatges, i eines per gestionar el paisatge a escala local.

El finançament va anar a càrrec de la Diputació de Tarragona, i hi van col·laborar la Secretaria d'Hàbitat Urbà i Territori del Departament de Territori i Sostenibilitat, l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura, l'Associació Prioritat i els consells comarcals del Priorat i de la Conca de Barberà.

6.3. Col·laboració en cursos de formació

Col·laboració amb universitats, instituts de secundària i escoles en l'àmbit de la formació, investigació i innovació tecnològica en matèria de paisatge.

Una de les línies de treball de l'Observatori és la formació en paisatge en les diverses etapes educatives, des de primària i secundària fins a tercer cicle. L'Observatori del Paisatge sempre ha estat interessat a col·laborar amb les escoles, els instituts i les universitats pel que fa a formació, investigació i innovació tecnològica, i en el desenvolupament econòmic i empresarial que se'n deriva.

En els darrers anys l'Observatori ha coorganitzat diversos cursos de formació i col·labora i participa regularment en diversos màsters i cursos d'especialització. Durant l'any 2019 l'Observatori va participar en els següents màsters, tal i com fa anualment:

- Màster en Intervenció i Gestió del Paisatge (Universitat Autònoma de Barcelona)
- Màster en Canvi Ambiental, Anàlisi i Gestió (Universitat de Girona)
- Postgrau en Ecoturisme i Guia de Natura (Universitat Autònoma de Barcelona)
- Máster en Gestión del Paisaje. Patrimonio, Territorio y Ciudad (Universitat del País Basc)
- Màster en Gestió i Dret Local (Universitat de Girona)

Altres cursos de formació en els quals va participar són:

- Curs sobre avaluació ambiental del planejament (Col·legi d'Ambientòlegs de Catalunya)
- Taller de pedra seca (Orígens, Escola Taller de Bioconstrucció)

Així mateix, l'Observatori del Paisatge facilita als estudiants de les diverses universitats catalanes, espanyoles i europees la possibilitat de fer pràctiques o treballs de finalització de grau a les seves instal·lacions, pràctiques que en qualsevol cas es formalitzen mitjançant convenis específics amb les universitats. Durant aquest any 2019, l'Observatori del Paisatge va comptar amb tres estudiants en pràctiques, dues de les quals portugueses que van fer una estada de 6 mesos en el marc del programa europeu ERASMUS+ i la tercera provinent del Màster d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Catalunya.

6.4. Ampliació de l'apartat d'educació del web amb experiències internacionals

S'ha realitzat un recull de materials d'educació en paisatge utilitzats en diferents països europeus que s'inclouran al web catpaisatge.net

Amb la finalitat d'oferir eines als docents que vulguin treballar temes paisatgístics amb els seus alumnes fa anys es va crear un apartat del web sobre Paisatge i educació. Aquest apartat recull les iniciatives educatives en les quals l'Observatori hi ha col·laborat d'alguna manera.

Durant l'any 2019, amb l'ajuda d'una estudiant en pràctiques, es van analitzar els materials d'educació en paisatge utilitzats a l'educació primària i a secundària en diferents països europeus. Està previst incloure aquesta informació en l'apartat d'educació del web.

7.1. Web de l'Observatori

Observatori del Paisatge

S'han renovat apartats del web per fer-los més pràctics i funcionals, s'han actualitzat continguts ja existents i se n'han incorporat de nous.

El web de l'Observatori del Paisatge de Catalunya (www.catpaisatge.net) es va crear amb l'objectiu que fos el web de referència de Catalunya i Europa en tot allò relacionat amb el paisatge. Des de la seva creació el web és el principal espai de difusió de l'activitat que desenvolupa l'Observatori del Paisatge i la principal eina de què disposa l'entitat per informar i sensibilitzar la població.

Una de les característiques que sempre s'ha valorat més del web és la dimensió internacional: pràcticament tota la informació de la pàgina es tradueix al castellà, anglès i francès, fet que permet rebre centenars de visites d'arreu del món.

Durant l'any 2019 s'ha dut a terme la renovació de l'estructura interna del web així com de la seva imatge per tal que sigui adaptable a dispositius mòbils i millori el seu posicionament a internet. A més, s'han actualitzat diàriament els continguts

The screenshot shows the website interface with the following elements:

- Language selection: català | español | english | français
- Search bar: Google Cerca personalitzat
- Navigation menu: L'OBSERVATORI | ACTIVITAT | CENTRE DE DOCUMENTACIÓ | PUBLICACIONS | ACTUALITAT | RECURSOS EXTERNS
- Featured article: **La Tria de l'Observatori** - Landscape characterization using photographs from crowdsourced platforms: content analysis of social media photographs. Article que analitza el paisatge del Delta de l'Ebre mitjançant fotografies de la comunitat d'usuaris Wikiloc (Open Geosciences, vol. 11, 2019).
- Section: **Catàleg de paisatge del Penedès** with a **Participa-hi!** button.
- Section: **Novetats de l'Observatori** - Tres centres de documentació especialitzats en paisatge a Europa sumen esforços per intercanviar publicacions i compartir recursos. Ja hi ha data per al segon Seminari Biennal Paisatge i Imatge.
- Section: **El paisatge a la premsa** - La ciudad y el paisaje (Jue, 5 de Dic del 2019 | El mundo.com Opinión) and Una ruta que funde paisaje y esculturas.
- Section: **Agenda** - Canvi d'aires de nyamnyam (05/11/2019 - 20/12/2019 | EXPOSICIÓ) and Tota pedra fa paret. La pedra seca a Catalunya.

7.2. Ampliació de la Wikipedra i nova aplicació per a dispositius mòbils

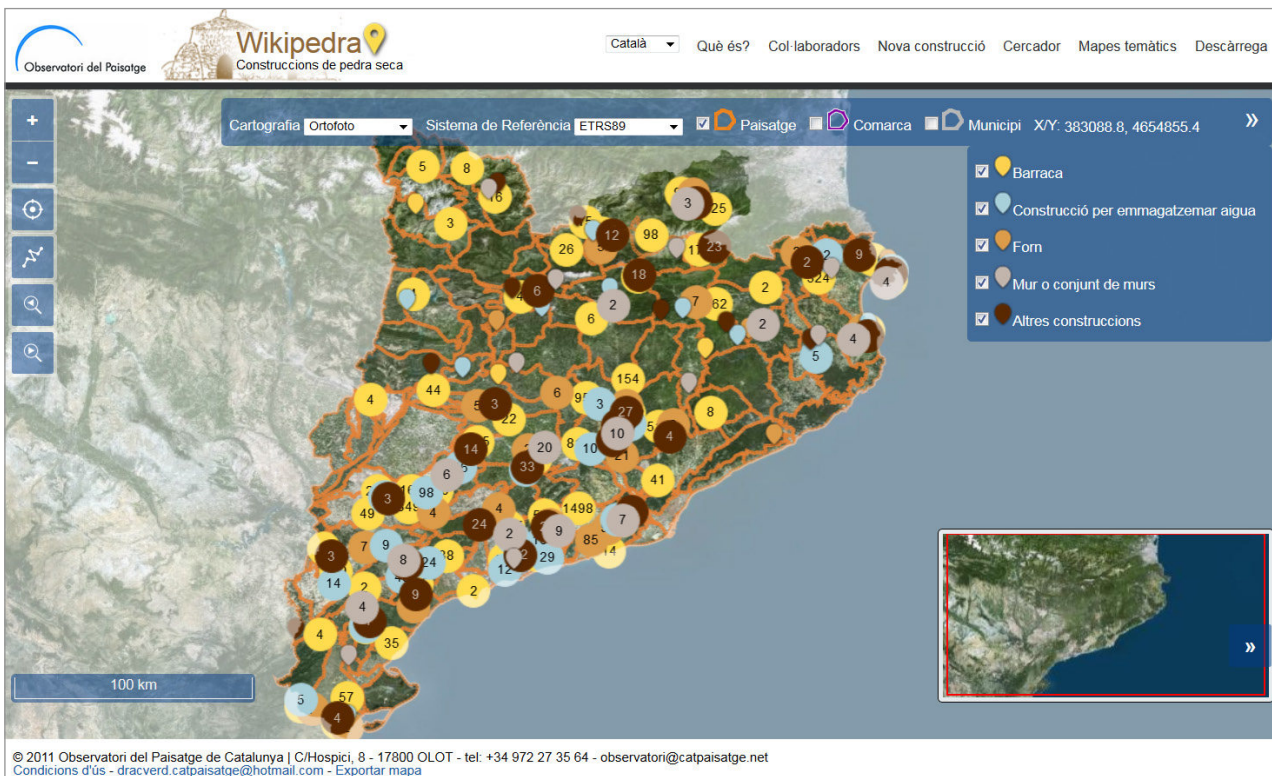

S'ha ampliat l'àmbit d'actuació de la Wikipedra al del Parc Natural Régional des Pyrénées Ariégeoises i s'han realitzat diverses actuacions de manteniment i de promoció de l'eina.

Wikipedra és una aplicació SIG interactiva 2.0 que permet introduir, visualitzar i consultar informació de les construccions de pedra seca a Catalunya. En aquest projecte, iniciat l'any 2011 per l'Observatori del Paisatge, hi participen les entitats que vetllen pel patrimoni de la pedra seca.

Des de l'any 2017, fruit de la participació al projecte Col·labora x Paisatge coordinat per l'associació Adrinoc, el web es complementa amb una aplicació mòbil per catalogar les construccions sobre el terreny.

Aquesta eina permet fer consultes sobre construccions de pedra seca a Catalunya (barraques o cabanes, forns, construccions relacionades amb l'aigua, murs o conjunts de murs i altres construccions) de manera intuïtiva i atractiva (amb mapes, fotografies, fitxes, cerques) i, alhora, les persones que ho desitgen poden introduir dades noves o modificar les existents. L'objectiu és recollir informació, permanentment actualitzada, del màxim nombre possible de construccions de pedra seca. Per aconseguir aquest objectiu, l'Observatori del Paisatge es posa en contacte amb entitats que disposen d'informació sobre construccions de pedra seca per tal d'animar-los a entrar a l'aplicació Wikipedra tota la informació ja recollida en el seu moment i, si cal, facilitar-los la feina.

El col·lectiu Drac Verd de Sitges, juntament amb altres col·laboradors, validen la informació que altres entitats i particulars entren a Wikipedra. A desembre de 2019, l'aplicació ja sumava més de 23.500 construccions inventariades i tenia 385 col·laboradors.

Durant aquest 2019, s'ha materialitzat l'ampliació de l'abast territorial de la Wikipedra. Es tracta de l'ampliació a una part del Departament francès de l'Arieja, a petició del Parc Naturel Régional des Pyrénées Ariégeoises, que és qui s'ha fet càrrec del cost econòmic. L'ampliació al nou territori francès es va presentar en el marc d'una jornada de formació i divulgació de la Wikipedra i de l'App Pedra Seca, celebrada a Auzat el 10 de setembre del 2019 on va assistir el director de l'Observatori i representants del Grup Drac Verd de Sitges.

L'acord amb el Parc també implicarà, durant el 2020, l'actualització i millora de continguts del web i de l'aplicació mòbil entre les quals destaquen les següents:

- Millora de l'apartat de descàrrega, on s'habilitaran diverses opcions de descàrrega directa de la base de dades de les construccions inventariades.
- Habilitació de botons de les xarxes socials a les fitxes de les construccions per tal d'ajudar a la seva difusió.
- Millora dels apartats d'explicació de les diverses tipologies constructives a través de la incorporació de fotografies o altres recursos.
- Millores internes de l'administrador amb l'objectiu de facilitar la feina dels validadors. Traducció de l'aplicació mòbil a la llengua francesa.

Relacionat amb les accions de difusió, a part de la jornada a Auzat del 10 de setembre mencionada anteriorment, també s'ha participat a la X Trobada per la pedra seca celebrada a Pinós (Alacant) del 18 al 20 d'octubre de 2019 amb una comunicació on s'analitzaven els resultats de la Wikipedra després de 8 anys de funcionament i s'ha presentat un pòster resum de les dades més significatives. També s'ha difós l'eina a través de la participació al taller de pedra seca impartit per Orígens, escola taller de bioconstrucció, on anualment col·labora l'Observatori.

Així mateix, han continuat les tasques de manteniment i d'atenció a les consultes dels usuaris. Durant el 2019 es van entrar més de 3.400 construccions i hi va haver 51 nous col·laboradors.

The screenshot shows the Wikipedra website interface. At the top, there's a navigation bar with 'Català', 'Què és?', 'Col·laboradors', 'Nova construcció', 'Cercador', 'Mapes temàtics', and 'Descàrrega'. Below this is a map of Catalonia with numerous yellow circular markers representing stone structures. A detailed data entry form for a 'Forn' is displayed in the center. The form includes a 'Fitxa del forn' with four photos, 'Dades generals i localització' (Autor fixa: Josep Miret Mestre, Data registre: 17/12/2019, Codi: 447, Altitud: 312, Municipi: Begues (Baix Llobregat), Paísatge: Garraf, Coordenades: X: 406651 Y: 4573094), 'Construcció' (Tipus de forn: De calç, Nº cambres de combustió: 1, Estat: Enderroc petit, Presència d'obertura superior: SI, Forma de la planta: Planta circular, Presència d'olla: No, Tipus de boca d'entrada: Arc primitiu (o d'ametlla), Restaurat: No), and 'Descripció' (Conserva la boca, però les galteres estan molt desdibuixades. Diàmetre: 4 m. Alçada: 4,50 m.). There is also a 'Comentaris' section with the text 'Quasi a sota de la línia elèctrica d'alta tensió.' and social media sharing icons. On the right, there's a legend for map layers: 'Paisatge', 'Comarca', 'Municipi', 'XY', 'Barraca', 'Construcció per emmagatzemar aigua', 'Forn', 'Mur o conjunt de murs significatiu', and 'Altres construccions'. At the bottom, there's a footer with copyright information: '© 2011 Observatori del Paisatge de Catalunya', contact details, and logos for 'Pedra Seca', 'FABP de la Wikipedra', 'IOS Android', and 'Amb la col·laboració de'.

7.3. Web “Els últims paisatges. Patrimoni funerari”

Presentació del web “Els últims paisatges. Patrimoni funerari” realitzat amb la col·laboració de l'Associació Coemeterium.

L'Observatori del Paisatge va engegar l'any 2017, amb la col·laboració de l'Associació Coemeterium, una iniciativa amb el nom de “Els últims paisatges. Patrimoni funerari” que pretén abordar el patrimoni funerari des d'una visió més global, més integradora, que relacioni aquest patrimoni amb el seu entorn. Amb aquesta voluntat, s'està creant un recull dels cementiris d'arreu de Catalunya classificant-los en funció, entre altres, de les seves característiques paisatgístiques: si són aïllats o enmig d'un nucli, si poden ser utilitzats com a miradors, si tenen o no tanca perimetral que permeti veure el seu entorn, si poden ser considerats realment llocs de silenci, etc.

El febrer del 2019, a la Val d'Aran, es presentà el web d'aquest projecte amb 160 cementiris de la Val d'Aran, l'Alt Camp, l'Anoia i el Garraf. A finals del 2019 reunia ja 412 registres i s'hi havien sumat 5 comarques: Baix Penedès, Alt Penedès, Cerdanya, Segarra i Baix Ebre.

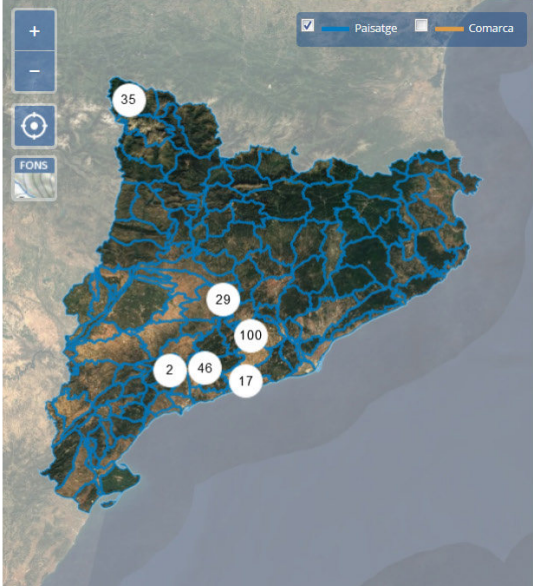
El web conté un mapa que permet localitzar de manera fàcil i ràpida els cementiris catalogats. Els recintes funeraris es posen en relació amb els pobles i ciutats (distància, ubicació), se'n ressalten els elements del paisatge que els singularitza (arbrat, tancament, visibilitat, itineraris), i se'n descriuen les seves característiques arquitectòniques, artístiques i patrimonials més rellevants. L'inventari recull tant els cementiris que estan en ús com els que estan en desús, així com els que es troben completament abandonats.

També disposa d'un cercador que permet fer una cerca per comarca, municipi i paisatge, però també per diferents característiques dels cementiris: si són espais de silenci, si són miradors, si formen part d'alguna ruta, si tenen personatges o monuments destacables, si ofereixen visites guiades o activitats, etc. Finalment, també hi trobem un apartat amb la bibliografia relacionada amb cementiris que podem trobar al Centre de Documentació de l'Observatori del Paisatge.

ELS ÚLTIMS PAISATGES

PATRIMONI FUNERARI

Origen Paisatge i cementiris El mapa Cercador Bibliografia Contacte

UN DELS CEMENTIRIS DEL GARRAF FORMA PART DEL GR-92. SAPS QUIN?

[Endinsa-t'hi!](#)

"Instal·lat en el paisatge des que les reformes higienistes el van separar de la ciutat al segle XVIII, el cementiri ha mantingut des de llavors una relació ambivalent amb l'entorn." (Marta García)

[Llegeix-ne més...](#)

© 2019 Observatori del Paisatge de Catalunya | C/Hospici, 8 - 17800 OLOT - tel: +34 972 27 35 64 - observatori@catpaisatge.net | Amb la col·laboració de l'Associació Coemeterium
[Condicions d'ús](#) | [Descàrrega](#)

ELS ÚLTIMS PAISATGES

PATRIMONI FUNERARI

[Origen](#) [Paisatge i cementiris](#) [El mapa](#) [Cercador](#) [Bibliografia](#) [Contacte](#)

PAISATGE I CEMENTIRIS

Diversos especialistes parlen sobre la relació entre cementiris i paisatge des de la visió de la geografia, la història, la literatura, l'arquitectura o l'enginyeria.

- [Cementiris: paisatge i emoció](#)
Toni Luna Garcia
- [Cementiris, espais de memòria, patrimoni i paisatge](#)
Jordi Diaz Callejo
- [Cementiri i entorn: una relació canviant](#)
Marta Garcia Carbonero
- [El retorn a la natura](#)
Rafael Dodera Freire
- [Cementiris](#)
Toni Sala Isern
- [Els cementiris del segle XIX: espais de la memòria](#)
Elisa Martí López

© 2020 Observatori del Paisatge de Catalunya | C/Hospici, 8 - 17800 OLOT - tel: +34 972 27 35 64 - observatori@catpaisatge.net | Amb la col·laboració de l'Associació Coemeterium
[Condicions d'ús](#) | [Descàrrega](#)

ELS ÚLTIMS PAISATGES

PATRIMONI FUNERARI

[Origen](#) [Paisatge i cementiris](#) [El mapa](#) [Cercador](#) [Bibliografia](#) [Contacte](#)

© 2020 Observatori del Paisatge de Catalunya | C/Hospici, 8 - 17800 OLOT - tel: +34 972 27 35 64 - observatori@catpaisatge.net | Amb la col·laboració de l'Associació Coemeterium
[Condicions d'ús](#) | [Descàrrega](#)

7.4. Col·laboració amb el Festival MOT

Producció, juntament amb l'Escola d'Art i Superior de Disseny d'Olot, d'una exposició de fotografia i literatura en el marc del Festival MOT.

L'Observatori del Paisatge de Catalunya va participar en l'edició 2019 del Festival MOT, un festival literari organitzat per l'Ajuntament de Girona i l'Ajuntament d'Olot. Aquest fou el sisè any consecutiu de col·laboració.

El festival escull cada any un àmbit temàtic que serveix de fil conductor de l'edició i l'any 2019 el festival va estar dedicat al mar Mediterrani entès com un mar que ha configurat el nostre paisatge històric, social i cultural i dels nostres veïns en les seves quatre ribes .

Per tal de posar de manifest la relació entre paisatge i literatura, l'Observatori del Paisatge i l'Escola d'Art i Superior de Disseny d'Olot van produir l'exposició "Paisatges literaris de la Mediterrània". A partir d'una selecció de textos d'escriptors convidats pel festival realitzada per l'Observatori del Paisatge, els alumnes de l'Escola d'Art van generar set fotografies per il·lustrar-los. El resultat es va exposar a la sala d'exposicions de Can Trincheria d'Olot del 18 de març al 14 d'abril de 2019. Una trentena de persones van assistir a la inauguració.

7.5. Creació d'un vídeo divulgatiu sobre els paisatges de Catalunya

Gravació d'imatges representatives del paisatge de Catalunya i de les seves dinàmiques per tal de realitzar un vídeo divulgatiu.

Amb l'objectiu de mostrar els valors paisatgístics així com la diversitat de paisatges, l'Observatori ha estat treballant en l'elaboració d'un vídeo divulgatiu amb imatges de paisatges d'arreu de Catalunya. S'ha encarregat la gravació d'imatges des de diferents indrets de Catalunya en diferents èpoques de l'any per tal de comptar amb imatges que il·lustren la diversitat de paisatges i també les dinàmiques que condicionen la seva evolució. Una vegada es disposin de totes les imatges es procedirà a elaborar el vídeo divulgatiu.

7.6. Participació en activitats de difusió

Durant l'any 2019 l'Observatori del Paisatge ha participat en diferents activitats acadèmiques i de divulgació (seminaris, conferències, debats, etc).

Les principals activitats en les quals ha intervingut l'Observatori són:

- **Seminari en paisatges culturals**
Barcelona, 16 de gener de 2019
Universitat Politècnica de Catalunya
Conferència 'L'Observatori del Paisatge de Catalunya: estudi, difusió i dinamització del paisatge.'
- **Projecte europeu SUMCULA**
Tarragona, 24 de gener de 2019
Universitat Rovira i Virgili
Conferència 'The Landscape Observatory of Catalonia'
- **La memòria del futur. Com conservar el patrimoni del segle XXI**
Barcelona, 19 de febrer de 2019
Diputació de Barcelona
- **Board Meeting Civilscape**
Barcelona, 23 i 24 de febrer de 2019
CIVILSCAPE
- **1r Forum Verge Extra: Oli i Territori**
La Granadella, 8 de març de 2019
Ajuntament de Torrebesses, Ajuntament de la Granadella, Diputació de Lleida, Associació Leader de Ponent i GUSTUM
- **El paisatge, un gran actiu**
Vilanova i la Geltrú, 9 de març de 2019
Jornada de formació
Conferència 'El catàleg de paisatge del Penedès. Reptes i oportunitats'
- **IV Jornadas sobre el paisaje de Gran Canaria**
Las Palmas de Gran Canaria, 12 i 13 de març de 2019
Cabildo de Gran Canaria
Conferència 'Implicación y cooperación ciudadana en la gestión y planificación del paisaje. Experiencias del Observatorio del Paisaje'
- **22nd meeting of the workshops for the implementation of the European Landscape Convention**
Sevilla, 14 – 16 de març de 2019
Consell d'Europa
- **Jornada Costa Brava: context de la Moratòria**
Girona, 5 d'abril de 2019
Col·legi d'Arquitectes de Catalunya - Demarcació de Girona i Agrupació d'arquitectes urbanistes de Catalunya

- **Workshop Ibero Brasileiro sobre Áreas Protegidas**
Guimaraes (Portugal), 22 i 23 de maig de 2019
Laboratorio de Paisagem de Guimaraes, Universidade Federal de Santa Maria, Universidade de Minho i Universidade de Trás-os-Montes e Alto Douro
Conferència 'Herramientas para la gestión y ordenación del paisaje con las comunicades'
- **VI Premio Nueva Cultura del Territorio**
Madrid, 30 de maig de 2019
Asociación Española de Geografía i Colegio de Geógrafos
- **VIIè congrés d'art, paisatge vitivinícola i enoturisme**
La Bisbal del Penedès, 20 i 21 de juny de 2019
Centre d'Estudis del Paisatge Vitivinícola
- **Board Meeting CIVILSCAPE**
Bonn, 31 d'agost i 1 de setembre
CIVILSCAPE
- **Cultura, sostenibilitat i reptes mediambientals**
V trobada d'espais de creació i producció de Catalunya
Les Escaules, 13 de setembre de 2019
Xarxa d'Espais de producció i creació de Catalunya
Conferència 'Les singularitats del paisatge de les Comarques Gironines'
- **L'estructura territorial agrícola i paisatge de la península del Cap de Creus**
Cadaqués – Cap de Creus, 19 de setembre de 2019
Ajuntament de Cadaqués i Departament de Territori i Sostenibilitat
- **Jornades de gratitud per uns paisatges vius i viables**
La Pobla de Segur, 15 i 16 d'octubre de 2019
Gratitud Pallars
- **Workshop on Landscape Characterisation**
Brussel·les, 16-18 d'octubre del 2019
Flanders state of the Art, Newcastle University, McCord
Conferència 'Landscape catalogues as a tool for planning and for bringing people together to discuss landscape'
- **Corso regionale di formazione sul paesaggio per tecnici comunale e provinciali**
Venècia, 17 i 18 d'octubre del 2019
Università IUAV di Venezia
- **Curs d'avaluació ambiental del COAMB**
Vilanova i la Geltrú, 24 d'octubre de 2019
Col·legi d'ambientòlegs de Catalunya
Conferència 'El paisatge en el planejament urbanístic'
- **Pensar y sentir el Paisaje**
Segundo Simposio Internacional
Valparaíso (Chile), 4 – 6 de novembre del 2019
LALI (Iniciativa Latinoamericana del Paisaje) i la Corporación Patrimonio y Paisaje de Chile
Conferència 'Vivir y producir en paisajes de calidad'
- **Congrés de Ciència Regional**
Barcelona, 27 de novembre de 2019
Societat Catalana de Geografia
Conferència 'Quinze anys dels catàlegs de paisatge de Catalunya. Experiències i perspectives'

- **Workshop Iberico CISPAC**
Santiago de Compostela, 29 de novembre de 2019
Universidad de Vigo, Universidade da Coruña, Xunta de Galicia
- **Taller de Pedra Seca**
Les Planes d'Hostoles, 29 de novembre – 1 de desembre de 2019
Orígens escola taller de bioconstrucció
- **Board Meeting CIVILSCAPE**
Berlín, 7 i 8 de desembre de 2019
CIVILSCAPE
- **El paisatge com a bé comú i l'economia social i solidària**
Terrassa, 10 de desembre de 2019
Laboratori de Desenvolupament, Economia Local de la Diputació de Barcelona
- **Les construccions en sòl no urbanitzable**
Territori, Paisatge, Arquitectura
Lleida, 11 de desembre de 2019
Arquitectes per l'arquitectura i Departament de Territori i Generalitat de la Generalitat de Catalunya

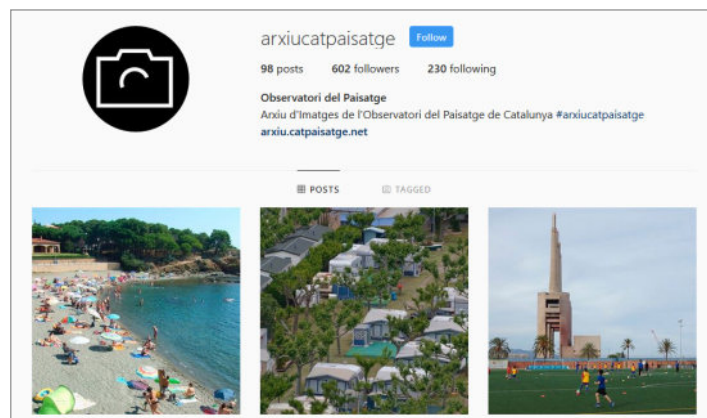
7.7. Presència a les xarxes socials

Les xarxes socials on és present l'Observatori són Twitter, Facebook, Vimeo i Instagram.

L'Observatori és present a les xarxes socials amb un compte de Twitter, de Facebook, d'Instagram i un canal a Vimeo.

A final d'any, la xifra de seguidors a Twitter és de 5.947 mentre que la xifra de simpatitzants de Facebook és de 2.796.

Pel que fa al canal de Vimeo, una xarxa social basada en vídeos, hi ha disponibles més de cent cinquanta vídeos de l'Observatori, la majoria de ponències de seminaris i jornades. Un exemple del ressò d'aquests vídeos és que el 2019, la Comissió Internacional per a la Protecció dels Alps d'Eslovènia (CIPRA) va traduir a l'eslovè el vídeo 'El paisatge és de tots'. Així, aquesta llengua s'ha afegit a les versions catalana, castellana i anglesa del vídeo. Es poden veure totes aquestes versions en el següent enllaç: <https://vimeo.com/showcase/4998088>

A finals de 2017, a partir de la creació de l'Arxiu d'imatges de l'Observatori del Paisatge, es va obrir un perfil a Instagram dedicat a aquest arxiu: @arxiucatpaisatge. A final de 2019 té 610 seguidors.

La política de comunicació duta a terme fins ara inclou informar a través les xarxes socials, amb els objectius d'arribar al màxim nombre de seguidors possible i, sobretot, d'assolir-hi un bon nivell d'interacció i immediatesa, tot facilitant la participació i implicació de la ciutadania.

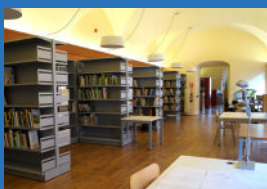

7.8. Atenció i resolució de consultes

S'han atès més de 133 consultes d'administracions públiques, entitats privades o particulars.

Durant l'any 2019 s'han atès 133 consultes formulades a través del correu electrònic, via telefònica o per visita directa. Diverses administracions públiques, entitats privades o particulars s'han adreçat a l'Observatori per obtenir informació científica, assessorament o dades concretes.

8.1. Centre de Documentació del Paisatge

El centre de documentació de l'Observatori rep consultes nacionals i internacionals i es consolida com un espai polivalent per exposar, rebre visites, reunir-se, realitzar cursos...

El Centre de Documentació del Paisatge és l'únic centre d'aquestes característiques a l'Estat espanyol i un dels pocs existents arreu d'Europa. Es tracta d'un espai físic i virtual on es recull, s'organitza i es difon informació de tota mena referida al paisatge en general. Les seves funcions principals són donar suport a l'Observatori del Paisatge en el desenvolupament de la seva activitat; donar suport als treballs de recerca sobre paisatge realitzats per institucions o particulars i oferir la màxima informació actualitzada i de qualitat a les persones interessades en el paisatge. Per aconseguir-ho ofereix els següents serveis: atenció de consultes in situ, per telèfon o per correu electrònic; préstec interbibliotecari (està integrat al Catàleg Col·lectiu de Biblioteques Universitàries de Catalunya); recull de premsa digital; servei de reprografia i intercanvi d'informació i documentació.

L'adquisició del fons es fa a través de la compra, però una part important prové de donatius i d'intercanvis. A finals de l'any 2019 el centre mantenia contacte amb més de vint institucions d'arreu del món amb qui ha establert acords d'intercanvi, l'acord més important pel que fa al nombre d'institucions implicades és el que es va signar l'any 2015 amb la xarxa CIVILSCAPE, formada per 115 entitats i organitzacions d'arreu d'Europa. Es va acordar que el centre de documentació de l'Observatori del Paisatge seria el dipòsit oficial de les publicacions sobre paisatge publicades o recollides per aquestes entitats, actualment l'entitat amb qui es té més contacte és BHU que periòdicament envia exemplars dels llibres que publica.

La documentació que es recull és en diversos suports i formats i actualment el fons supera els 4.500 documents, entre articles, llibres, revistes, dvd, tesis... que es cataloguen al Catàleg Col·lectiu de les Biblioteques de les Universitats de Catalunya (CCUC).

A més a més del contacte amb altres centres per l'intercanvi de documentació cal destacar la relació amb el centre de documentació del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa amb el qual col·laborem anualment amb alguna activitat, entre elles la biblioteca mòbil que s'organitza els mesos d'estiu i està situada a l'edifici de l'Hospici on hi ha la seu de l'Observatori. Aquest any també es va fer un intercanvi de documentació i cada centre va exposar les publicacions de l'altre, l'activitat es va emmarcar en els actes de la Setmana de la Natura del 24 al 5 de juny.

L'ús del centre és gratuït i obert a tothom, i a banda de les consultes dels tècnics propis de l'Observatori del Paisatge, es reben unes 50 consultes anuals sobretot d'Europa i Amèrica del Sud via telèfon, mail o presencialment.

Les característiques de l'actual centre de documentació, inaugurat el març de 2014, han permès que el centre esdevingui el punt de benvinguda de les visites que rep l'Observatori del Paisatge.

Aquest 2019 s'han rebut les següent visites:

- 26 de març, visita de l'escola de magisteri Oranim Academic College, de Tivon (Israel).
- 25 d'abril, visita dels alumnes de 5è de l'escola Petit Plançó d'Olot per conèixer el paisatge de la Cerdanya.
- 13 de novembre, visita de gestors culturals, agents de desenvolupament local, sociòlegs, etc. del Programa d'extensió universitària de la Universitat Jaume I per a conèixer la filosofia de l'Observatori i les activitats.

8.2. Xarxa internacional de centres de documentació de paisatge

Col·laboració amb la Fondazione Benetton Studi Ricerche i el Cultural Heritage Agency d'Holanda per la creació d'una xarxa internacional de centres de documentació de paisatge.

Des de la creació del centre de documentació s'han anat forjant col·laboracions amb altres institucions del país però també en l'àmbit europeu i llatinoamericà, sobretot amb la finalitat d'intercanviar documentació. Aquest 2019 s'han formalitzat aquests contactes concretament els centres de la Fondazione Benetton Studi Ricerche, el de l'Agència de Patrimoni Cultural dels Països Baixos i el de l'Observatori del Paisatge de Catalunya que han sumat esforços per difondre de manera conjunta els respectius centres, les seves activitats, intercanviar publicacions pròpies i altra documentació, i compartir experiències i recursos.

Per aconseguir-ho, els tres centres treballaran en xarxa per incrementar el contacte mutu en benefici d'un millor servei als seus usuaris. Els tres centres de documentació estan especialitzats en paisatge, entès des d'una visió global i integradora, seguint els principis del Conveni europeu del paisatge. Més endavant nous centres de documentació europeus podrien sumar-se a aquesta iniciativa.

8.3. Arxiu d'imatges de l'Observatori del Paisatge

L'arxiu d'imatges de l'Observatori recull, classifica i posa a disposició de tothom més de 2.300 imatges de paisatges d'arreu de Catalunya.

L'Arxiu d'Imatges de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, una eina dinàmica per produir, compartir, difondre i fer circular imatges dels paisatges de Catalunya, va néixer amb la finalitat de promoure el coneixement, l'estudi, la conscienciació, la gestió i l'ordenació del paisatge. L'Arxiu conté un ampli ventall d'imatges digitals dels paisatges contemporanis catalans procedents de l'activitat de l'Observatori a més d'aportacions d'altres institucions, entitats, fotògrafs i particulars.

L'Arxiu neix, doncs, com una eina en constant actualització, i oberta a col·laboracions ben diverses, des de l'àmbit professional a l'artístic, passant pels aficionats a la fotografia. Si bé l'Arxiu està inicialment pensat per a la fotografia, l'enorme pes de la imatge en general en la societat contemporània i la relació cada cop més rellevant que té amb el paisatge obre les portes a ampliar-se en un futur amb altres formats (vídeo, il·lustració, etc.).

L'Arxiu s'ha desenvolupat gràcies a la participació de l'empresa Aigües Ter Llobregat, Concessionària de la Generalitat SA, que ha col·laborat des de fa uns anys amb l'Observatori del Paisatge. A partir d'aquest any però, per motius aliens a l'Observatori ja no podrem comptar amb el suport de l'empresa ATLL.

L'Arxiu persegueix els següents objectius:

Sensibilitzar

Un dels objectius de l'Arxiu és el de potenciar el coneixement del patrimoni paisatgístic català, promoure la fotografia de paisatge com una eina per a la seva gestió i ordenació, i sensibilitzar sobre paisatge en el sentit ampli.

Compartir

L'Arxiu promou l'ús, la circulació i fins i tot la creació d'imatges derivades i obre la porta a la recontextualització i a la reinterpretació.

Dinamitzar comunitats

L'Arxiu ofereix continguts a les comunitats de fotografia de paisatge existents a Internet i al mateix temps dinamitza i incentiva el diàleg, la difusió, la reflexió i l'acció en relació amb el paisatge a través de les xarxes socials (Instagram, Facebook i Twitter)

Catalogar i preservar

L'Arxiu pretén catalogar i preservar imatges digitals en origen dels paisatges contemporanis catalans amb l'objectiu que puguin ser consultades per les pròximes generacions.

Durant l'any 2019 la tasca principal en aquest projecte ha estat la de gestionar els acords de col·laboració del 2018 i establir-ne de nous, entre ells la inclusió d'imatges de l'Àrea de Territori i Sostenibilitat de la Diputació de Barcelona amb l'aportació de quasi un centenar de fotografies, a més a més de continuar amb la tasca de difusió a través de les xarxes (Facebook, Twitter i Instagram). La catalogació i validació d'imatges és, també, una feina constant.

Una de les novetats en què s'ha estat treballant aquest 2019, és la implementació d'un nou sistema de cerca que consisteix en un mapa on es visualitzen les fotografies geolocalitzades de l'arxiu. A partir de les coordenades de gps de latitud i longitud (utilitzades per Google maps), que es recullen a l'hora de catalogar les imatges, es pot saber la localització exacte des d'on s'ha fet la fotografia i visualitzar-la en el mapa. L'eina ha estat visible a inicis del 2020.

Fotografies: 2.340

- 69% del fons de l'Observatori del Paisatge
- 31% de col·laboracions externes
- 8% de fotògrafs professionals

Col·laborador/es: 186 col·laboradors/es

- 20 fotògrafs/es professionals

CONSULTA RESULTATS DETALLS Ajuda

Resultat de la cerca
 Element: "Masses agrícoles". Ordenats de més recent a més antic.
 Pàgina 1 de 12 Resultats: 178 Ordenats de més recent a més antic

Sant Mateu de Bages, Sant Pere Salaverrera, Anova, Bages, Rubio - Castellbatal - Pinós	Sant Pere Salaverrera, Anova, Cordero de la Segarra	Sant Mateu de Bages, Bages, Rubio - Castellbatal - Pinós	el Montornès, Baix Penedès, el Montornès	la Vall d'en Bas, Garrotxa, Cerdanya - Puigcaldoc
Corbera d'Ebre, Terra Alta, Seme de Pineda - Canals	Vilcebre, Berguedà, Capçaneres del Llobregat	Castellví de la Marca, Alt Penedès, Pla de Penedès	Àger, Noguera, Montsec	Vilcebre, Berguedà, Capçaneres del Llobregat
Vilcebre, Berguedà, Capçaneres del Llobregat	Vilcebre, Berguedà, Capçaneres del Llobregat	Noya, Bages, Conca Salma	Pla de Lluçanès, Osona, Lluçanès	Llívia, Cerdanya, Vall Cerdana

1 2

Copyright © 2018 Oram Consulting, S.L. Tots els drets reservats.

CONSULTA RESULTATS DETALLS Ajuda

Usuari registrat

+ Tema els resultats

Fotografia: Castellví de la Marca, Alt Penedès, Pla de Penedès.
 Element: "Masses agrícoles". Ordenats de més recent a més antic

Pàgina 8 de 178 Resultats: 178 Ordenats de més recent a més antic

Fotografia (1 pàgina)	Descripció
	<p>Identificador del registre: 000000018</p> <p>Autor: Galimany Alcina, Alba</p> <p>Creador: Arxiu d'imatges de l'Observatori del Paisatge de Catalunya (Alba Galimany Alcina)</p> <p>Reproducció: </p> <p>Data de realització: 26/05/2018</p> <p>Títol: Viard Penedès</p> <p>Matriu: 1:2, Rural</p> <p>Element: 1:5, Escala: Agrícola, 1:6, Mosaic agrícola</p> <p>Unitat de paisatge: Pla de Penedès Cercador de paisatges</p> <p>Comarca: Alt Penedès</p> <p>Municipi: Castellví de la Marca</p> <p>Format: JPEG</p> <p>Dimensions en cm: 22.8 x 35.0</p> <p>Pes: 1.8 MB (1.854.105 bytes)</p>

1 2

Copyright © 2018 Oram Consulting, S.L. Tots els drets reservats.

9.1. Edicions de llibres i documents

LA CARRETERA EN EL PAISATGE

Publicació de les ponències del seminari internacional “La carretera en el paisatge” organitzat conjuntament amb la Secretaria d’Infraestructures i Mobilitat.

Durant el 2019 s’ha seguit treballant en l’edició del llibre “La carretera en el paisatge”. La publicació recollirà les ponències del seminari internacional que amb el mateix nom van organitzar l’Observatori del Paisatge i la Secretaria d’Infraestructures i Mobilitat del Departament de Territori i Sostenibilitat el mes de maig de 2018. El llibre, que es publicarà dins la col·lecció “Plocs de paisatge” de l’Observatori del Paisatge, tractarà la relació carretera-paisatge des de diferents punts de vista i tindrà el finançament de la Direcció General de Turisme del Departament d’Empresa i Coneixement de la Generalitat de Catalunya. Durant el 2019 s’han editat, corregit i maquetat els textos, així doncs el 2020 ja es podrà imprimir el llibre.

CATÀLEG DE PAISATGE DE COMARQUES CENTRALS

Sisè catàleg de paisatge publicat en col·laboració amb l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya.

El Catàleg, elaborat per l'Observatori del Paisatge i aprovat l'any 2016, és el document de caràcter tècnic que determina la tipologia dels paisatges de les comarques centrals, els seus valors i estat de conservació, els objectius de qualitat que han de complir i les propostes per assolir-los. Aquest document es concep com una eina de suport a la planificació territorial i sectorial.

Aquest 2019 s'ha obtingut el finançament de la Diputació de Barcelona per a poder publicar, conjuntament amb el Departament de Territori i Sostenibilitat, el Catàleg de paisatge de les Comarques Centrals. La publicació en format llibre d'aquest catàleg és el sisè volum de la col·lecció dels catàlegs de paisatge de Catalunya. Amb les publicacions dels catàlegs en format paper i també disponibles en format digital al web de l'Observatori, es facilita que la ciutadania en general pugui accedir a aquests documents, inicialment tècnics, i se'n promou la difusió.

El llibre, de 693 pàgines, 317 fotografies i 55 mapes (aquests últims, realitzats per l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya), està estructurat en 7 blocs: els primers dedicats als aspectes generals del paisatge de les Comarques Centrals (elements naturals, història, dinàmica de paisatge, expressió artística, valors del paisatge, així com les amenaces i oportunitats) i també al caràcter del paisatge de les Comarques Centrals a partir de les seves singularitats. Per altra banda s'analitzen els paisatges d'atenció especial de l'àmbit (mosaics agroforestals del Berguedà i el Solsonès, colònies industrials i les fàbriques de riu del Llobregat i del Ter i l'Eix Transversal), es formulen els objectius de qualitat paisatgística i la proposta dels criteris i les accions per assolir-los. El bloc 6 és el que tracta una per una les 27 unitats de paisatge de les Comarques Centrals. L'últim bloc recull la documentació de referència. Una de les novetats de la publicació en relació amb el document tècnic, és la incorporació d'un capítol que descriu els vuit elements que donen caràcter al paisatge de les Comarques Centrals. El Catàleg també defineix un total de 12 objectius de qualitat paisatgística per a aquest àmbit.

Enllaç al llibre del Catàleg de paisatge de les Comarques Centrals en format paper i en digital:
http://www.catpaisatge.net/fitxers/publicacions/catalog_rmb/Catalog_Paisatge_RMB.pdf

PAISATGE I IMATGE. LA FOTOGRAFIA

Publicació de les ponències del seminari internacional "Paisatge i imatge. La fotografia" organitzat conjuntament amb el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge de l'Ajuntament de Girona.

Durant el 2019 s'ha seguit treballant en l'edició del llibre "Paisatge i imatge. La fotografia". El llibre recollirà les ponències del seminari internacional que amb el mateix nom va organitzar l'Observatori del Paisatge i el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge de l'Ajuntament de Girona el mes d'octubre de 2017. L'objectiu és analitzar el paper de la fotografia com a eina per interpretar i gestionar el paisatge des d'una perspectiva interdisciplinària. Aquest any s'han editat i corregit tots els capítols del llibre i s'ha treballat en el disseny d'una nova col·lecció titulada "Paisatge i imatge". La publicació estarà disponible el 2020.

9.2. Campanyes de difusió

Per promoure i donar a conèixer les publicacions de l'Observatori s'han seguit realitzant campanyes de difusió com l'any anterior. Aquest any però s'ha fet una única crida en motiu del Dia Internacional del Paisatge, el 20 d'octubre, establert pel Consell d'Europa. La difusió es va fer a través de xarxes socials i entre el 20 i el 25 d'octubre es va regalar, a les persones interessades, un exemplar del llibre Paisatge, patrimoni i aigua. La memòria del territori. Val a dir que va ser tot un èxit ja que es van repartir una cinquantena d'exemplars, i va permetre conèixer la Càtedra Unesco Paisajes culturales y patrimonio de Vitoria-Gasteiz.

9.3. Elaboració i distribució trimestral del butlletí Paisatg-e

Durant l'any 2019 s'han elaborat i distribuït quatre edicions i a finals d'any tenia 2.214 subscriptors.

El butlletí Paisatg-e és un butlletí electrònic trimestral amb l'objectiu de difondre informació de referència sobre paisatge a Catalunya, a l'Estat espanyol i a escala internacional. És una eina d'opinió, informació i conscienciació estretament vinculada al web www.catpaisatge.net, però que disposa de la seva pròpia estructura.

El número de subscriptors a 31 de desembre de 2019 són 2.214 repartits de la següent manera: 1.149 en la versió catalana, 801 en versió castellana i 264 en versió anglesa.

Paisatg-e
63. Octubre-desembre 19
Butlletí trimestral de l'Observatori del Paisatge de Catalunya

L'OBSERVADOR

Un mapa per entendre i planificar amb la realitat paisatgística de Catalunya

Josep Oliveras Samitier
Catedràtic emèrit d'Anàlisi Geogràfica Regional de la Universitat Rovira i Virgili i President de la Societat Catalana de Geografia (ECG)

El mapa que contemplo representa les Unitats de paisatge de Catalunya a escala 1:250.000 i ha estat editat per l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya en col·laboració amb l'Observatori del Paisatge. Mirar el mapa és agradable perquè té uns tons suaus, entre grocs, verds i beiges, que marca unes delimitacions en fina línia vermella que no es corresponen amb les unitats administratives. [x]

MOSAIC

Eslòvena esbossa la seva futura política de paisatge

El passat 10 d'octubre es va celebrar a Ljubljana (Eslòvena) la Jornada "Every Landscape Counts!", organitzada per l'Associació Eslovena d'Arquitectes del Paisatge (DIKAS) per debatre la futura política del paisatge eslovena, amb la participació de representants polítics i tècnics dels ministeris de Medi Ambient i Ordenació Territorial, i de Cultura, entre altres institucions i entitats eslovenes, croates i sèrbies. L'Associació va presentar el projecte "Protecting and Developing Slovenia's Landscape", que s'inspira en la política de paisatge de Catalunya, i per aquest motiu el director de l'Observatori del Paisatge, Pere Sala, va ser convidat a fer una valoració dels prop de quinze anys de l'entitat. [x]

Una delegació del Departament de Territori del Consell Insular de Mallorca visita l'Observatori

El passat 24 de setembre una delegació del Departament de Territori del Consell Insular de Mallorca formada per Miquel Vadel, director Insular de Territori i Paisatge, Luis Corral, director Insular d'Urbanisme, Jose Manuel Gómez, cap de servei jurídic d'Ordenació del Territori i Jaume Mayans, arquitecte del servei d'Ordenació del Territori, van visitar l'Observatori del Paisatge. La visita va servir per intercanviar coneixements i iniciatives i explorar projectes de futur. [x]

Paisaje-e
61. Abril-junio 19
Boletín trimestral del Observatorio del Paisaje de Cataluña

EL OBSERVADOR

Últimos Paisajes: una visibilización necesaria

Marta García Carbonero
Arquitecta, profesora de Paisaje y Jardín en la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Madrid

Los últimos paisajes son también los más invisibles. Los espacios de la muerte han ido ocupando una creciente posición periférica en la ciudad desde que las reformas rápidas los expulsaran de los centros urbanos. El temor inicial al contagio de enfermedades favoreció su aislamiento en recintos sin más vínculo edemio que los caminos de cipreses que los conectaban a la ciudad. Cuando hacia 1900 las nuevas redes de transporte público facilitaron su instalación en terrenos baratos alejados de la urbe, los cementerios pudieron establecer conexiones más estrechas con el entorno. [x]

Landscap-e
60. January-March 19
Quarterly Newsletter of the Landscape Observatory of Catalonia

THE OBSERVER

Cabins, a vital space

Gilles Tiberghien
professor of Philosophy and Aesthetics, University of Paris and National Landscape School of Versailles

Nowadays, the world is evolving at an ever-increasing pace and there has been a complete change in the landscapes that notionally typify a country as a result of the economic, political and climate-related transformations they have undergone. Our traditional landscapes only exist in a certain discourse of an essentialist nature. In fact, changes have gone hand in hand with the historical evolution of all our societies since humanity changes and so does its environment. But such changes are now radical, just as radical as the reactions they arouse. [x]

9.4. Elaboració i distribució setmanal del butlletí Dietari de Paisatge

Aquest 2019 s'han enviat 40 Dietaris a 1.216 persones.

El Dietari de Paisatge és un recull electrònic setmanal de l'Observatori del Paisatge que ofereix una selecció de notícies sobre paisatge publicades en els principals mitjans de comunicació escrits del món, amb un èmfasi especial en les novetats referides a Catalunya.

Aquest butlletí digital va néixer el juny de 2005 amb l'esperit de fer disponible, d'una manera senzilla i ràpida, informació d'actualitat en temes de paisatge a persones interessades en la temàtica. L'any 2019, es va enviar el butlletí número 600, a 31 de desembre del mateix any hi havia 1.200 subscriptors i durant tots aquests anys ha permès compartir unes 7.500 notícies.

Des de l'Observatori es continua fent la recerca diària de notícies de temàtica paisatgística, en diverses llengües, i una tria d'aquestes es publiquen també a la portada del web. La selecció setmanal de notícies de més interès paisatgístic intenta respectar un equilibri de llengües (català, castellà, anglès, francès, italià i portuguès) i temàtiques, tot prioritant les notícies que fan referència a Catalunya

9.5. Elaboració i distribució mensual del butlletí Agenda de Paisatge

A finals de 2019 hi havia 1.848 subscriptors d'arreu del món.

Agenda de Paisatge és un butlletí digital amb informació sobre congressos, jornades, cursos, conferències, presentacions, sortides, premis i exposicions d'arreu del món, però amb un especial èmfasi en les que se celebren a Catalunya.

El butlletí s'edita en quatre idiomes, és de distribució mensual i recull les activitats dels tres mesos següents a l'enviament. És una publicació que vol ser de gran utilitat pels agents més directament implicats en l'estudi i la gestió del paisatge i, en general, per qualsevol persona interessada en el paisatge.

A finals de 2019 hi havia 1.848 subscriptors d'arreu del món. Cada vegada es reben més peticions per incloure activitats a l'agenda; són activitats relacionades amb paisatge i provenen tant de particulars com d'organitzacions i entitats.

9.6. Elaboració d'articles

Articles escrits i entrevistes realitzades als membres de l'Observatori del Paisatge durant aquest 2019:

- Sala i Martí, Pere. "Iniciativas de planificación del paisaje en Cataluña", dins Rubén Camilo; Juan Manuel Trillo (coord.) Paisaxes nacionais no mundo global. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, Grupo de Análise Territorial, p. 127-140.
- Sala i Martí, Pere. "Catalogar los paisajes e incidir en la planificación territorial y urbana. Retos y perspectivas ", Crítica Urbana, nov. 2019, núm. 9, p. 30-34.
- Grau, Jordi (2019). "Les construccions de pedra seca a Catalunya i al Pallars Sobirà", Nadius, núm. 17, desembre de 2019 p. 37-39.
- Sala i Martí, Pere; Nogué, Joan; San Eugenio, Jordi de. "La implementación de indicadores de lo intangible para catalogar el paisaje percibido. El caso del Observatorio del Paisaje de Cataluña", Revista de Geografía Norte Grande, núm. 72, p. 75-91.
- Serra, Montserrat. "Pere Sala: 'Ara és el moment idoni per fer unes polítiques de paisatge més orientades a l'acció, més transversals i interdepartamentals'", entrevista publicada a Conca 5.1 (12 de juny de 2019) i a Vilaweb (15 de juny de 2019).

10.1. Projecte europeu "Savingscapes"

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Participació en el projecte europeu "Savingscapes", impulsat per institucions acadèmiques i organismes locals, regionals i nacionals de Catalunya, Finlàndia, Holanda i Itàlia.

L'Observatori del Paisatge és un dels socis del projecte Erasmus+ anomenat SAVINGSCAPES. Es tracta d'un projecte on hi participen socis acadèmics i no acadèmics de Catalunya, Finlàndia, Holanda i Itàlia.

En el cas de Catalunya, el soci principal del projecte és la Universitat de Girona i els dos socis no acadèmics són la Diputació de Girona i l'Observatori. El coordinador general és la University of Eastern Finland (UEF).

L'objectiu principal del projecte és millorar la sensibilització paisatgística i la governança dels paisatges culturals i naturals mitjançant intervencions d'aprenentatge innovadores a nivell universitari. El projecte se centra en la importància dels moviments socials i la societat en general en la preservació i gestió dels paisatges.

Els dies 7 i 8 de novembre del 2019 es va realitzar el kick-off meeting del projecte a la Universitat de Girona. La trobada va servir per conèixer a tots els socis del projecte i per començar a concretar les accions que es realitzaran fins al 2022, any en el qual finalitzarà el projecte. L'Observatori aportarà el seu coneixement d'iniciatives vinculades amb la temàtica del projecte i s'implicarà especialment en la generació de materials educatius i en la creació d'una caixa d'eines metodològica per tal d'abordar aquesta relació entre el paisatge i la implicació de la societat en la seva protecció i gestió.

10.2. Recerca pròpia de l'Observatori

L'Observatori del Paisatge de Catalunya és considerat un dels principals centres de recerca en paisatge a Europa (segons la European Science Foundation). Amb l'objectiu de generar coneixement i esdevenir un focus de divulgació d'idees en relació amb el paisatge, l'Observatori desenvolupa la seva pròpia recerca, pensada per donar suport a bona part dels projectes presentats en aquest pla de treball.

L'Observatori també impulsa la investigació sobre paisatge a partir l'adscripció de personal investigador català, espanyol i europeu amb estades i beques de formació. En aquests casos, des de l'Observatori del Paisatge es fa un seguiment de la recerca desenvolupada i s'assessora els becaris quan és necessari.

Durant l'any 2019, les persones en pràctiques a l'Observatori van fer recerca sobre els temes següents: metodologies d'anàlisi de la percepció social a través de les xarxes socials, educació en paisatge a diferents països europeus i estratègies i polítiques de paisatge a Europa.

COL·LABORACIÓ EN ALTRES INICIATIVES I PROJECTES

11

11.1. Participació en diverses iniciatives i conferències de paisatge europees i internacionals

L'Observatori és convidat a un gran nombre de trobades internacionals i espais de discussió i difusió per aportar el seu coneixement i experiència en les polítiques de paisatge de Catalunya.

L'estructura de l'Observatori del Paisatge, basada en un model de cooperació entre administracions, societat civil, entitats i empreses, ha tingut molt ressò arreu del món, i és font d'inspiració per a altres observatoris del paisatge semblants que s'estan creant arreu. Per aquesta raó, l'Observatori del Paisatge de Catalunya ha estat cridat diverses vegades a explicar el funcionament i la composició de l'ens. Alguns exemples són Holanda, França, Bèlgica, Portugal, Alemanya, Xipre, Argentina, Colòmbia, Equador, Panamà, Uruguai, Xile, Irlanda, Finlàndia, el Líban, o les regions de Västra-Götaland i d'Escània (Suècia), de Brussel·les i de Flandes (Bèlgica), i de Calabria, Toscana i Veneto (Itàlia).

Per altra banda, l'Observatori és convidat a un gran nombre de trobades internacionals i espais de discussió i difusió per aportar el seu coneixement i experiència en les polítiques de paisatge de Catalunya. Per exemple, és convidat habitual dels fòrums de paisatge organitzats per CIVILSCAPE, associació internacional que agrupa organitzacions de la societat civil dedicades a la protecció, gestió i ordenació del paisatge a Europa, i una referència a Europa en l'àmbit de l'impuls al Conveni europeu del paisatge. L'Observatori va ser nomenat membre d'honor d'aquesta entitat internacional l'any 2015.

MÓDULO I Gestão de Áreas Protegidas 09:30h - 10:30h
Gestão de Áreas Protegidas no contexto português Luís Jorge, Chefe de Divisão de Planeamento e Avaliação de Projetos, Instituto da Conservação da Natureza e das Florestas, I.P.
Sustentabilidade e áreas protegidas em Espanha Javier Martínez-Veja, Científico Titular, Instituto de Economía, Geografía y Demografía, Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC)
Áreas Protegidas no Brasil: estudos de caso de Reserva Particular do Patrimônio Natural (RPPN) no Estado do RS Suzanne B. Marcondes, Professora Adjunta, Coordenadora do Núcleo de Estudos em Áreas Protegidas (NEAP), Universidade Federal de Santa Maria
10:45h - 11:00h Pausa para café
MÓDULO II Oportunidades/fragilidades para a Conservação de Áreas Protegidas 11:00h - 12:30h
Herramientas para la gestión y ordenación del paisaje con las comunidades Pere Sala i Martí, Director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya
Floreza autóctona em Guimarães. Valor e oportunidades para a conservação e proteção (trabalhos do Plano de Paisagem) Ricardo Nogueira Martins, Investigador em Geografia, Laboratório da Paisagem
Gestão e conservação da natureza de âmbito local Jorge Fernandes, Chefe de Divisão de Espaços Verdes do Departamento de Serviços Urbanos e Ambiente da Câmara Municipal de Guimarães
Rita Salgado, Técnica Superior, Departamento de Desenvolvimento do Território da Câmara Municipal de Guimarães

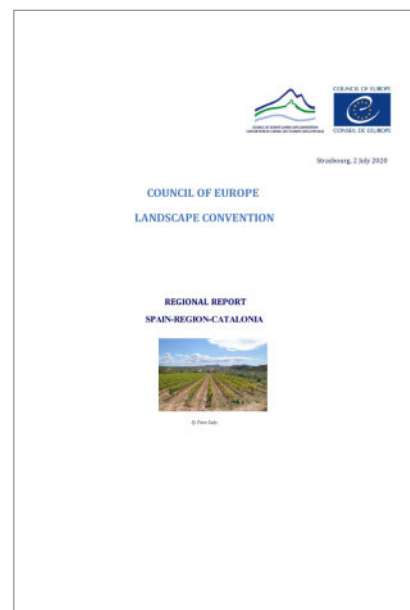
11.2. Sistema d'Informació del Conveni europeu del paisatge del Consell d'Europa

Catalunya és la única regió de l'Estat Espanyol que disposa d'informació en el Sistema d'Informació del Conveni europeu del paisatge.

Després d'anys de proves pilot, l'any 2019 el Consell d'Europa va posar en funcionament el Sistema d'Informació del Conveni europeu del paisatge https://elcl6.coe.int/WebForms/Public_List.aspx. Aquest sistema d'informació permet a les institucions, entitats, professionals, universitats i la ciutadania en general accedir a la principal informació de protecció, gestió i ordenació del paisatge a Europa, tot facilitant l'intercanvi i la cooperació interestatal i interregional en l'aplicació del Conveni europeu del paisatge. El sistema s'estructura en una potent base de dades que s'alimenta de la informació proporcionada per estats i, en alguns pocs casos, també de regions. Actualment, Catalunya és la única regió de l'Estat Espanyol que disposa d'informació en aquesta plataforma i fou l'Observatori del Paisatge l'encarregat d'entrar-la durant l'any 2019.

L'any 2011 l'Observatori del Paisatge va ser nomenat pel Consell d'Europa com a l'ens responsable d'aplicar el sistema d'informació a Catalunya en fase de prova pilot del qüestionari. Formar part d'aquesta iniciativa va permetre a l'Observatori del Paisatge disposar d'una visió privilegiada de les principals iniciatives en gestió del paisatge a Europa.

11.3. Assessorament i col·laboració amb la Iniciativa Latinoamericana del Paisaje (LALI)

Participació en el II Simposi internacional "Pensar y sentir el paisaje", i col·laboració i intercanvi permanent amb l'entitat.

L'octubre de 2012 es va aprovar a Colòmbia la Iniciativa Latinoamericana del Paisatge (LALI), declaració de principis ètics per promoure el reconeixement, la protecció, la gestió i la planificació dels paisatges llatinoamericans mitjançant l'impuls de projectes i acords. Des de llavors, diferents institucions i entitats llatinoamericanes vinculades a la Iniciativa han proposat a l'Observatori del Paisatge de Catalunya que realitzi tasques d'assessorament pel desenvolupament de la seva principal activitat (cartes nacionals de paisatge, normativa de paisatge en els seus respectius països, congressos, etc.).

Des d'aquesta data, l'Observatori ha participat en els fòrums que l'entitat ha organitzat a Medellín (Colòmbia); Guayaquil (Equador); Ciudad de Panamá (Panamà), on va coordinar un taller internacional sobre paisatge i món local; Armenia (Colòmbia), on va coincidir amb la celebració del Simposi interna-

cional "Pensar y sentir el paisaje", i el 2019 va ser invitat a Valparaíso (Xile), on va coincidir amb la celebració del II Simposi internacional "Pensar y sentir el paisaje".

El 2019 l'Observatori del Paisatge ha continuat col·laborant amb aquesta entitat, i ha participat en el II Simposi internacional "Pensar y sentir el paisaje".

11.4. Assessorament i col·laboració amb la Red Argentina de Paisaje

Col·laboració amb l'entitat, i assessorament en l'organització de les seves respectives activitats i del catàleg de paisatge de l'àrea de San Luís.

L'Observatori del Paisatge assessora l'entitat Red Argentina del Paisaje, molt vinculada a la societat civil argentina (les dues entitats van firmar un conveni marc de col·laboració el setembre de 2013). La xarxa es distribueix per dinou ciutats argentines, i treballa en la constitució de diversos observatoris del paisatge (Observatorio de Buenos Aires, Observatorio Mendocino, Observatorio de Rosario) en cadascun dels seus nodes, amb uns objectius molt semblants als de l'Observatori del Paisatge de Catalunya. El conveni assenyalava explícitament que el node de Buenos Aires de la Red Argentina del Paisaje té molt en compte les metodologies desenvolupades a Catalunya a l'hora de portar a terme la seva activitat. En aquest sentit, l'experiència catalana pot ser de gran utilitat amb vista a elaborar els seus catàlegs de paisatge. Els catàlegs argentins han de generar les directrius per assessorar els municipis en el seu planejament territorial i en el cas del node de Buenos Aires s'ha començat amb el municipi d'Exaltación de la Cruz, situat a 80 km al nord-oest de la capital.

Des de la signatura del conveni l'any 2013, l'Observatori també ha col·laborat en l'organització de la vuitena edició de la jornada "Paisajeurbe" (2014), el taller "Construcción colectiva de nuestro paisaje" (2015) i en l'organització de la desena edició de la jornada 'Paisajeurbe, Gestión, planificación y políticas del paisaje' (2016), a Buenos Aires. També va participar el 2018 en el Simposi organitzat amb motiu dels deu anys de l'entitat argentina.

El 2019 l'Observatori del Paisatge ha continuat la tasca de col·laboració amb aquesta entitat, i en l'assessorament en l'organització de les seves respectives activitats i del catàleg de paisatge de l'àrea de San Luís.

11.5. Altres col·laboracions

Durant l'any 2019 l'Observatori del Paisatge ha continuat assessorant i participant en altres iniciatives i projectes. Són, entre d'altres, les següents:

Membre del Patronat del Consorci del Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF), en representació de la Generalitat de Catalunya

Membre de la Comissió Assessora Fundació del Paisatge de Lleida

Membre adherit al Campus Euromediterrani del Turisme i l'Aigua (Campus e-MTA, Universitat de Girona)

Membre de la Comissió Tècnica per al desplegament del Pla Cartogràfic de Catalunya i de la Directiva INSPIRE

Col·laboració amb l'Escola d'Art i Disseny de la Diputació de Tarragona.

Membre de la Comissió assessora de la Fundació Agroterritori

Membre del Grup de Seguiment del projecte POLYFARMING

Membre del Consell assessor del projecte Laboratori MeLANinE dins del programa de recerca "Mediterranean Landscape Emergency"

Membre del consell assessor del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya

Membre de la comissió tècnica de seguiment dels plans directors de les colònies industrials

Membre del Consell assessor de l'Observatori de la Universitat de Porto Membre Corporatiu d'IFLA-Europe

Membre de la comissió de seguiment estratègic de l'Associació per al Desenvolupament Rural Integral de la zona Nord-Oriental de Catalunya (ADRINOC)

Membre de l'Associació per la pedra seca i l'arquitectura tradicional

Membre de la Comissió Tècnica de la Carta Europea de Turisme Sostenible a la Garrotxa

Membre del Comitè de seguiment del pla de paisatge Paeria de Cervera

Membre de la Comissió del Paisatge i la Sostenibilitat del Priorat-Montsant-Siurana

Membre del Comitè científic del Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser

Membre de l'Agrupació Sectorial del Campus de Patrimoni Natural i Cultural de la Universitat de Girona

Membre de l'Agrupació Sectorial del Campus de Cohesió i Compromís Social de la Universitat de Girona

Membre del Comitè d'Actors del projecte MIDMACC, adaptant la muntanya mitjana al canvi climàtic coordinat pel CREAF (2019-2024)

consultes ateses: 133

exposicions: 1

publicacions: 2

visites web catpaisatge.net:

usuaris: 29.120

sessions: 43.858

mitjana mensual usuaris: 2.500

procedència: 77% Espanya

percentatge de retorn: 84%

butlletins:

subscriptors: 5.278

butlletins enviats: 56

xarxes socials:

facebook: 2.796 seguidors

twitter: 5.947 seguidors

instagram: 610 seguidors, 88 posts

vimeo: 154 vídeos

INDICADORS ECONÒMICS*

personal: 247.315,1€

congressos, tallers i jornades: 64.604,70 €

centre de documentació: 463,42 €

arxiu d'imatges: 6.658,2 €

publicacions: 56.087,37 €

* Podeu consultar els comptes anuals de l'exercici 2019 a www.catpaisatge.net, al portal de transparència, un cop estiguin aprovats pel Consell Rector.

Recull de premsa: selecció d'alguns articles i notícies

Publicació: Suplement Ara diumenge

Data: 3 de febrer de 2019

Autor: Ignasi Aragay

Titular: Priorat. Orgullosos del paisatge

Diumenge 3 de febrer del 2019

#249

ara diumenge

PRIORAT

LA NOVA MODERNITAT

AT RURAL

El Priorat encara la recta final de la difícil cursa per ser Patrimoni Mundial com a paisatge cultural de la Unesco. Fa més d'una dècada que fa feina. Guanyin o no, el camí ja ha pagat la pena

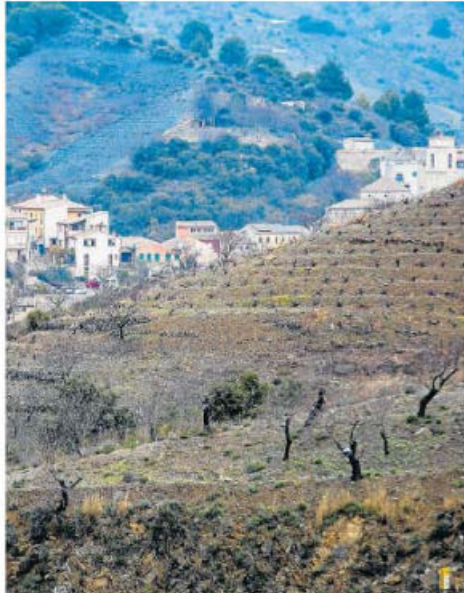
TEXT *Ignasi Aragay*

FOTOS *Marc Rovira*

En un racó de la Mediterrània occidental, a la serra Prelitoral del sud català, sense fer gaire soroll, fa més d'una dècada que té lloc una petita revolució rural. El Priorat, la novena comarca més petita de Catalunya –ocupa l'1,55% del territori català: 498,40 km²– s'ha convertit en un experiment paisatgístic i es reivindica com un model de participació i de gestió. El que durant dècades va ser un daltabaix econòmic i social que va deixar aquest territori deprimat i oblidat, ara ha esdevingut una oportunitat. La despoblació i la falta de dinamisme han fixat una realitat paisatgística en què els pobles són pobles i el camp és camp. Els campanars continuen presidint els nuclis habitats. L'urbanisme depredador ha passat de llarg. També les grans infraestructures. I el turisme massiu no hi ha arribat.

El Priorat és l'única comarca de Catalunya on no hi ha cap semiàfor. Dels vint-i-tres pobles que formen aquest microcosmos de 10.000 habitants, només en un, Cornudella, s'hi van fer unes poques cases adossades. A part, esclar, de Falsset, la capital. I la invasió de les eòliques la va aturar el despertar combatiu dels seus habitants: on havien d'anar els molins, avui hi ha un parc natural, el de la serra del Montsant, creat per llei el 2002. La comarca, que té la forma d'un gran cerc natural solcat de barrancs i turons i envoltat de petites serralades, està gairebé lliure de molins de vent (només n'hi ha uns quants a Pradell i el Molar). Les grans centrals de molins han quedat situades a l'horitzó, a les comarques limítrofes: el Baix Camp, la Ribera d'Ebre i la Terra Alta. Per un cop, el Quixot va vèncer, i aquella victòria ha donat els seus fruits.

Entre els anys 1999 i 2003, les comarques pobres del sud es van plantar i van sortir a protestar. "Lo sud diu prou". La manifestació de Móra d'Ebre del 2001 va ser un punt d'inflexió. Els projectes de parcs eòliques, el del transvasament de

ORGULLOSOS DEL PAISATGE A la pàgina anterior, el Masroig. Sobre aquestes línies, Porrera trenca el cap rere les vinyes. A dalt, Roser Vernet i Joan Vaqué, de l'associació Prioritat, al mirador del coll dels Solans, al municipi de la Figuera. A la imatge de grup, d'esquerra a dreta: Ferran Mestre, Joan Carles Garcia, Jordi Sabaté i Joan Vaqué. I a la dreta, el pagès i enòleg Joan Asens.

OLIVERA I VINYA En primer terme, damunt la terra vermellosa, un camp d'oliveres al costat d'un petit bosquet de pins. En segon terme, una vinya en pendent.

l'Ebre i el de la central elèctrica Enron de ciclic combinat van catalitzar un transversal i popular moviment opositor, que al Priorat, on la renovació del cultiu de la vinya ja havia començat a canviar de model agrícola i paisatgístic, va donar peu a un conjunt d'iniciatives liderades per la societat civil. Allò no anava d'aturar el progrés, sinó de progressar d'una altra manera. No va quedar-se en la simple "cultura del no". Al contrari: va ser l'inici d'un innovador projecte de modernitat rural que va desembocar en la creació, el 2007, de l'Associació Prioritat, forjada al voltant del projecte de candidatura per obtenir per a la comarca el segell de la Unesco com a paisatge cultural del patrimoni mundial. Més d'una dècada després, amb molta feina feta, el projecte entra en la recta final. És l'hora de la veritat. A principis d'estiu es prendrà la decisió a Bakú, capital de l'Azerbaidjan. I encara no tot està madur. La recta final no es presenta fàcil.

L'associació Prioritat la van engegar 24 socis. Avui en són més de 200, entre individuals i col·lectius. És una marca consolidada, amb un gran consens cívic i polític al seu voltant. La idea de fer del paisatge el màxim actiu comunitari ha qualitat. I no era tan obvi ni senzill. El fatalisme i la desconfiança atípics d'un castigat món rural, el menyspreu i la distància de les grans -no tan grans- administracions sempre allunyades del territori, les picabaralles de campanar, els partidismes, la crisi econòmica... Més aviat ho tenien tot en contra. Però se n'han sortit. Del tot? Està per veure. Però vagi com vagi d'aquí mig any a Bakú, "la candidatura ja ha servit perquè la gent se senti orgullosa de la comarca". "Ha sigut un procés lent que ha anat calant", diu Jordi Sabaté, president del Consell Comarcal i alcalde de la Vilella Baixa, el poble que el 1962 Josep Maria Espinàs, en el seu segon viatge a peu, va retratar com la Nova York del Priorat per les seves característiques cases verticals. Si avui, mig segle després, hi tornés, la veuria igual. Duen que hi ha tantes cases com habitants: 200. És a dir, molts edificis buits.

L'Espinàs també trobaria força intacte el paisatge del Priorat. Potser fins i tot millor. Intacte en el sentit que el camp no ha estat colonitzat ni per urbanitzacions ni per transformacions agressives, les carreteres i els camins continuen al mateix lloc, no s'hi han colat ni abocadors ni pedreres, per exemple. Al mateix temps, el paisatge humà també s'ha mantingut. La des població -19 persones per km², quan la mitjana de Catalunya és de 236- i l'envelliment no s'han aturat del tot: el 25% dels habitants tenen més de 65 anys. Només un 13% tenen menys de 16 anys i un altre 13% entre 16 i 29. A la gran majoria de pobles no hi ha escola bressol. I en un 20% cap escola. Però l'Espinàs també els trobaria millor, el paisatge i la gent, en el sentit que l'entorn avui està més protegit i és més valorat, i que l'agricultura, sobretot la vinya però també l'olivera, estan tornant a guanyar terreny. Any rere any es fan rompedes. La terra reviu a poc a poc. Més que pròpiament optimisme, hi ha empenta.

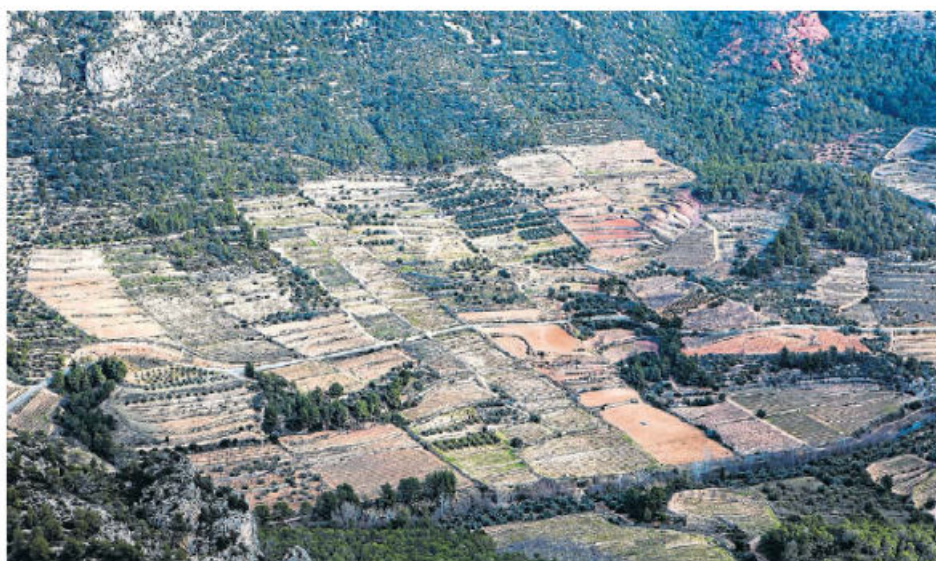
Roser Vernet, ànima de l'associació Prioritat, va una mica més enllà que el president del Consell Comarcal: "L'interessant ha sigut el camí recorregut. L'ambició objectiu que ens hem marcat, ser Patrimoni Mundial, al capdavant és instrumental, no finalista. Si ho aconseguim, fantàstic. I si no, també. Tot el que hem fet ja ha valgut la pena. S'han creat dinàmiques molt interessants. L'administració local es va sumar ràpidament a la iniciativa. Aquí, administració i administrats estem molt a prop, som tots els mateixos. I més enllà d'això, la implicació ha sigut molt plural i diversa: les denominacions d'origen del vi, les cooperatives, les entitats culturals, el turisme rural, els sindicats agraris..."

Al voltant de la candidatura s'han generat iniciatives com el Banc de Terres (per connectar la gent que en vol i la gent que en té i no les pot treballar i mantenir un model agrari propi) o el Banc de Llavors, els diferents fóruns sectorials (agrícola, turístic, cultural, educatiu...) o jornades de debat (al maig es fa la pròxima: el simposi internacional *Paisatge, agricultura i dona*, una aposta innovadora a nivell global). S'ha creat una xarxa de relacions. El secret per unir voluntats va ser plantejar el repte aparcant els interessos particulars i definint de manera conjunta els valors a protegir: "A partir d'aquí, un cop ens vam posar d'acord en els valors, va ser més fàcil harmonitzar els interessos, que naturalment no sempre són coincidents", expliquen els impulsors. "Ens considerem un projecte de país i pretenem ser un model de participació, d'empoderament de la gent", sintetitza Roser Vernet, que fa constar la voluntat, per exemple, d'incidir en les lleis catalanes en preparació com la d'espais agraris o

Des del sud oblidat es vol mostrar que "el que abans era antic ara és modern"

la de territori oferint-se com a comarca pilot per assajar polítiques a partir dels consensos generats al territori gràcies a la candidatura. La veu del Priorat es torna a fer sentir. També en el tema de l'aigua: recuperar un cabal sostenible per al riu Sturana és un altre objectiu.

El ritme amb què ha avançat la candidatura ha sigut lent: "En part perquè això ho hem volgut i en part per falta de recursos", afegeix la mateixa Vernet. De fet, tot va començar coincidint amb l'esclat de la crisi mundial. No han sigut anys d'optimisme econòmic. Tampoc pròpiament per al Priorat, tot i l'incontestable impuls dels cellers de qualitat que hi han proliferat. No hi ha dubte que el vi ha sigut, és i serà un puntal per a la comarca, però, al mateix temps, tant la candidatura com

MOSAIC Tot l'èvident renouveau de la vinya, que ha tornat a posar el Priorat al mapa català i internacional, la singularitat del seu paisatge continua sent la diversitat que històricament l'ha caracteritzat, i que encara avui és ben visible.

3 DE FEBRER 2014

tota la filosofia que hi ha al darrere fan èmfasi en la diversitat característica de la zona. El gruixut i sòlid dossier presentat a la Unesco ara fa un any, el gener del 2018, parla d'un mosaic paisatgístic: vinya, olivera, bosc, horta, ametllers, cereals, ramaderia... Amb la Roser i el Joan Vaqué, tècnic de Priorat i de l'Oficina del Paisatge, caminem fins al coll dels Solans, un mirador natural que hi ha al poble de la Figuera, des d'on es contempla aquesta diversitat, fins i tot a l'hivern perfectament visible, impressionant.

Al Priorat, el 13% de la població activa es dedica a l'agricultura. A Catalunya, només l'1,6%. És una de les tres comarques catalanes més agrícoles. Compta amb 1.400 explotacions. Moltes són minifundis. La mida no és important. Més aviat la mida petita aquí ja és un valor en si mateixa. S'ha aconseguit que hi hagi finques viables amb 15, 10 o 5 hectàrees. I que les grans no només facin vi. En conjunt, no els va malament: en el període 2000-2006 (abans de la crisi), el Priorat va tenir un creixement econòmic del 27%, quan a Catalunya va ser del 19%. Amb tot, avui la població activa (3.300 persones) encara és inferior al nombre de jubilats (3.500), tot i que les estadístiques a pagès no sempre fan un retrat gaire precís de la realitat: tothom treballa el seu tros, l'ànima pagesa s'hi manté. I, tanmateix, a Falset, la capital, a les parades del dia de mercat no hi ha cap productor autòcton. "És un contrasentit, però aquí tenim la possibilitat de revertir-ho", diu Joan Vaqué.

Malgrat el mosaic, el vi és punta de llança: les DO Priorat i Montsant han sigut catalitzadores del canvi. Van començar a principis dels anys 90 figures vingudes de fora com Álvaro Palacios, René Barbier, Josep Lluís Pérez i Daphne Glorian. Avui, només al terme de Gratallops, amb una població de 200 habitants, hi ha 24 cellers. Joan Asens, fill de page-

sos del Masroig, és un altre referent. Ens fa tastar una ampolla del 2014 de Les Tallades de Cal Nicolau, un Montsant de picapoll negre "d'abans de la fil·loxera, el vi més vell del Priorat". El Joan va formar-se en la primera promoció de la pionera Escola d'Enologia de Falset, de la qual acabaria sent professor. Després va treballar 18 anys amb Álvaro Palacios. Actualment és propietari amb quatre socis d'Orto Vins. Amb ell la conversa es remunta a les àmfores romanes i la fusta dels monjos d'Escaladei, puja pels costers, planeja per les feixes, s'atura en els sarments, s'entreté en els empelts... I quan el vi ja ens ha escalfat, deriva en la reproducció sexual de la vinya.

Però deixem la poesia i tornem a tocar de peus a terra. Tècnicament, la candidatura parla de paisatge cultural agrícola de muntanya del Mediterrani. I es fa esment de tres topònims: Priorat, Montsant i Siurana. La comarca, la serra i el riu. I amb ells, els seus referents immaterials. L'espai inclòs no coincideix fil per randa amb el del Priorat, però gairebé.

Els estudis previs, en els quals han participat desenes d'experts del territori i de més enllà, entre ells la figura decisiva de l'andorrà Joan Reguant, i que ha comptat amb l'assessorament crucial de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, amb seu a Olot, són molt exhaustius: inclouen des de la cinètica (senglars i cabirols són avui un problema, mentre que la cacera menor de perdius, conills, llebres, tords o tudons ha disminuït) fins a incendis, des de la realitat geològica fins a l'evolució històrica, de l'economia al turisme (al Priorat ara preocupen les marxes de fins a 4.000 cicloturistes que arriben a bloque-

jar la comarca i foragitar altres visitants). Hi és tot, al dossier. És el que demana la Unesco. Però caldrà veure si la convenció del tot.

Més enllà de la definició i protecció dels valors naturals, agrícoles i culturals, l'organisme internacional exigeix cada cop més l'existència d'un òrgan de gestió amb personalitat jurídica i capacitat executiva real per garantir la continuïtat i qualitat del paisatge eventualment premiat, un assumpte en el qual s'està treballant ara amb la Generalitat i la Diputació de Tarragona. "Amb la Comissió del Paisatge i la Sostenibilitat, un òrgan de participació del Consell Comarcal, no n'hi ha prou. Cal fer el salt", reclama Jordi Sabaté.

Un altre punt a potenciar és la importància d'Escaladei i la seva viabilitat i gestió com a monument, ara propietat de la Generalitat i restaurada les últimes dècades. Té tot el sentit: la cartoixa dona nom a la comarca i, per tant, al paisatge. Els monjos cartoixans es van situar al segle XII al peu del Montsant per explotar uns dominis, convertits en el territori històric del Priorat, que acabarien configurant la comarca, actualment més gran. És un lloc privilegiat, que suggereix el visitant. Condensa els valors materials i immaterials del paisatge i enllaça amb el passat.

I el futur? Joan Carles Garcia, vicepresident del Consell Comarcal, ho expressa amb convicció: "La candidatura és el nostre full de ruta i amb ella aspirem a fer un país més equilibrat i modern. El que fa uns anys semblava antic avui és modern". Des del sud tradicionalment oblidat, el Priorat aspira a ser la nova modernitat rural de Catalunya: un paisatge sostenible, cultural i econòmicament viu. ●

•
*El Priorat és
un mosaic:
vinya, olivera,
bosc, horta,
ametllers,
cereals...*
•

Publicació: Reusdigital.cat

Data: 4 de febrer de 2019

Autor: -

Titular: La Cartoixa d'Escaladei acollirà al maig un simposi internacional sobre paisatge, agricultura i dones

reusdigital.cat

La Cartoixa d'Escaladei acollirà al maig un simposi internacional sobre paisatge, agricultura i dones

04 de Febrer de 2019, per Redacció

0

Una imatge de la Cartoixa

Prioratdigital.cat

La Cartoixa d'Escaladei acollirà els dies 9 i 10 de maig el simposi internacional 'Paisatge, agricultura i dona', impulsat per la Comissió del Paisatge i la Sostenibilitat del Priorat, i organitzat per l'Observatori del Paisatge de Catalunya. Es tracta d'un simposi que comptarà amb la presència de participants d'arreu del món en un programa que, en aquests moments, s'està acabant de concretar.

El Simposi està estructurat en quatre blocs: valors, model, governança i paisatge cultural agrícola del Priorat. Els eixos temàtics, que són paisatge, agricultura i dona, es presentaran i es treballaran de manera transversal en els quatre blocs. El simposi va adreçat a un públic molt ampli i divers, s'ha exposat, des d'habitants del Priorat, de la resta de Catalunya i de l'Estat espanyol, de la Mediterrània i de la resta del món, relacionats amb l'agricultura.

Publicació: Ebreactiu.cat

Data: 6 de febrer de 2019

Autor: -

Titular: El Priorat acollirà el Simposi internacional 'Paisatge, Agricultura i Dona' els dies 9 i 10 de maig

Activitats outdoor | Natura i entorn | Turisme | Productes km0 | Agenda | Directori de serveis | E

Consells | Entitats | Rutes | Sorteigs | Multimèdia

[inici](#) | [Natura i entorn](#) |

El Priorat acollirà el Simposi internacional "Paisatge, Agricultura i Dona" els dies 9 i 10 de maig

Durant les pròximes setmanes es donarà a conèixer el programa detallat del Simposi i s'obriran les inscripcions

Etiquetes: [entorn](#), [priorat](#), [paisatge](#)

Publicat el 6/2/2019

El Simposi se celebrarà a la Cartoixa d'Escaladei

La Cartoixa d'Escaladei (Priorat) acollirà els dies 9 i 10 de maig de 2019 el **Simposi internacional "Paisatge, Agricultura i Dona"**, impulsat per la Comissió del Paisatge i la Sostenibilitat del Priorat, i organitzat per l'**Observatori del Paisatge de Catalunya**. Es tracta d'un Simposi que comptarà amb la presència de participants d'arreu del món en un programa que, en aquests moments, s'està acabant de concretar.

El Simposi pretén crear lligams i col·laboracions entre paisatges, iniciatives i projectes que treballen pel reconeixement de models agrícoles que, des de la tradició i la innovació, posen de manifest la viabilitat de sistemes que s'adeqüen a la idiosincràsia dels territoris, són respectuosos amb els seus valors i procuren una vida digna a les persones que els habiten i els construeixen dia a dia.

El Simposi està estructurat en quatre blocs: **valors, model, governança i paisatge cultural agrícola del Priorat**. Els eixos temàtics: **paisatge, agricultura i dona**, es presentaran i es treballaran de manera transversal en els quatre blocs.

El Simposi va adreçat a un públic molt ampli i divers: habitants del Priorat, de la resta de Catalunya i de l'Estat espanyol, de la Mediterrània i de la resta del món, relacionats amb l'agricultura. Des de pagesos fins a especialistes en els eixos temàtics que el Simposi planteja, com també les institucions i les administracions nacionals i internacionals responsables de les

El paisatge amfirió: el paisatge cultural agrícola del Priorat

L'agricultura al Priorat ha configurat el seu paisatge a partir d'una terra amb una forta personalitat. El mosaic que el forma i li dona identitat es replica de tal manera i amb tanta força que, posteriorment, es reflecteix en la riquesa del seu patrimoni agrícola i del seu patrimoni cultural material i immaterial. En un espai ben delimitat i reduït conviuen expressions prou diverses que constitueixen un tot, fet de retalls i bocins, de trossos, que de manera conjunta i solidària componen el paisatge cultural agrícola de policultiu i de mosaic mediterrani. Aquest paisatge reflecteix un model determinat en el qual la dimensió humana de l'activitat agrària s'harmonitza amb aquest mosaic de petites peces. En aquest sentit, el paisatge agrícola del Priorat, que opta al reconeixement com a Patrimoni Mundial de la UNESCO, pot aportar un gra d'arena en els sistemes agrícoles del món i en la posada en valor d'aquest model.

Impulsat per la Comissió del Paisatge i la Sostenibilitat del Priorat, ens de gestió del paisatge cultural agrícola de la comarca, el simposi serà organitzat per l'Observatori del Paisatge, amb el suport del Consell Comarcal del Priorat, l'associació Prioritat, la Diputació de Tarragona i els següents departaments de la Generalitat de Catalunya: Cultura; Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació; i Territori i Sostenibilitat.

Per a més informació: <http://pad.catpaisatge.net>

Publicació: Nació Girona
Data: 12 de febrer de 2019
Autor: -

Titular: Els alumnes d'ESO de la Garrotxa ompliran El Torín amb el MOT jove

NacióGirona
Naciódigital

Cultura | Redacció | Actualitzat el 12/02/2019 a les 08:45

Els alumnes d'ESO de la Garrotxa ompliran El Torín amb el MOT Jove

El festival també arriba a altres públics a través d'una desena d'activitats paral·leles agrupades sota el paraigua del +MOT

La directora del MOT a Olot, Carme Simon. | Martí Albesa.

El Festival de Literatura MOT fa sis anys que treballa per arribar a públics cada cop més diversos i nombrosos. El 2019 aquest afany arriba també als adolescents gràcies al nou MOT Jove, una iniciativa que aplegarà més d'un centenar de nois de tercer i quart d'ESO a la sala El Torín d'Olot el divendres 29 de març, en el curs del MOT 2019. L'objectiu d'arribar a altres públics s'aconsegueix, també mitjançant el +MOT, sota el qual s'agrupen diverses entitats i organismes de la ciutat que organitzen activitats relacionades amb el tema de l'edició.

El MOT Jove consistirà en aquesta primera edició en una conversa inicial, a imatge de les que formen el nucli central del MOT, seguida d'uns tallers d'experimentació lligats a la literatura i la creació en diferents àmbits. Per a la conversa inicial, que es desenvoluparà sobre el mateix escenari del MOT, s'ha convidat l'autora juvenil Laia Aguilar i la prescriptora literària i booktuber Mixa (Anna Pardos). Després d'aquesta sessió inicial, els joves es dividiran en grups petits per participar en la desena de tallers que s'han programat al voltant de la creació, la lectura, la il·lustració o la prescripció literària en diferents ubicacions d'Olot. La intenció és la de transmetre el gust per la literatura des de múltiples propostes de caire experimental i lúdic. La jornada matinal tindrà lloc divendres 29 de març, en ple MOT i a la mateixa seu que hores més tard visitaran autors consagrats de la literatura contemporània.

Conscients que els joves cerquen una altra aproximació a la literatura diferent de la del públic.

adult, el MOT s'ha aliat per a aquesta nova iniciativa amb uns experts en la franja d'edat 12-18, el Servei Educatiu de la Garrotxa. Els centres de secundària de la Garrotxa que portaran fins a 115 alumnes a aquesta jornada matinal són Montsacopa, Garrotxa i Cor de Maria, d'Olot, i l'IE Salvador Vilarrasa, de Besalú.

Òmnium Garrotxa i l'Associació Dones Alba amb el +MOT

Pel que fa al +MOT, des de la primera edició el MOT ha volgut sumar altres mirades que col·laborin a enriquir el tema de l'any, i és per això que convida organitzacions de totes dues ciutats a sumar-se al festival amb propostes pròpies. A Olot una desena d'organismes i entitats han volgut dedicar part de la seva programació al tema del MOT 2019, el Mediterrani concebut com un pont que uneix i inspira, però que també ha estat escenari de conflictes i desencontres.

L'aproximació més estrictament literària al tema del festival anirà a càrrec d'Òmnium Garrotxa i l'Associació Dones Alba, que s'han unit per portar a Olot Noemí Morral (<http://noemimorral.com>), una autora que reivindica el poder terapèutic del mar i l'escriptura a través dels seus llibres *Finestra poètica a Essaouira* i *Tomar* (3 d'abril, 19 h, Òmnium Garrotxa). També des de la literatura, però revisitant un dels clàssics més mediterranis que tenim, Lluís Busquets i Grabulosa posarà el focus sobre els punts més singulars i desconeguts de Tirant lo Blanc a iniciativa de Rapsòdia Veus Literàries (1 d'abril, 19 h, Can Trincheria).

La fotografia com a reinterpretació de la literatura és la via que utilitzen tant el tàndem Escola d'Art i Observatori del Paisatge de Catalunya com l'escola professional de fotografia Multifotos. Els alumnes del grau de fotografia de l'Escola d'Art i Superior de Disseny han desenvolupat un treball de creació fotogràfica a partir de textos d'autors del MOT relacionats amb el paisatge, seleccionats per l'Observatori. El resultat es podrà veure a Can Trincheria pels volts del festival (del 14 de març al 14 d'abril). Aquesta mateixa seu acollirà una altra exposició fotogràfica, la de l'escola Multifotos, els alumnes de la qual assisteixen a les converses del MOT com a punt de partida per als seus projectes fotogràfics (juny).

De la seva banda, l'aula d'Il·lustració i Còmic de l'Escola Municipal d'Expressió s'ha endinsat en els mites grecs de la guerra de Troia i *L'Odissea* per crear els punts de llibre que s'exposaran als finestrals de la Biblioteca Marià Vayreda (del 22 de març al 12 d'abril).

Més enllà de la lectura com a font d'inspiració, la proposta de L'Ideal promou la creació literària per mitjà del seu concurs literari adreçat a joves d'entre dotze i trenta anys (més informació al web de L'Ideal). Els textos participants, de gèneres diversos, han d'estar vinculats temàticament a l'edició 2019 del MOT. D'altra banda, el Consorci de Normalització Lingüística també han decidit centrar el seu Gran Dictat Popular en el Mediterrani, a partir d'un text escrit expressament per l'autora Jenni Rodà (23 d'abril, plaça de l'U d'Octubre).

Finalment, el Mediterrani estarà present també en la programació del Cineclub, que projectarà la guardonada *Entre dos aigües* (15 de març, Cines Olot), ambientada a la costa gaditana i dirigida per Isaki Lacuesta i Isa Campo.

Publicació: Conselh Generau d'Aran

Data: 18 de febrer de 2019

Autor: -

Titular: Presenten eth projecte 'Els últims paisatges'

Presenten eth projecte "Els últims paisatges"

conselharan.org/presenten-eth-projecte-els-ultims-paisatges/

Vielha, 18 de hereuèr de 2019.- Eth darrèr diuendres pera tarde siguec presentat en Conselh Generau d'Aran eth nau projecte der Observatòri deth Paisatge de Catalonha "**Els últims paisatges**" sus es ligams entre eth paisatge e es cementèris damb er objectiu de bastir un inventari des cementèris de tota Catalonha en tot configurar un mapa en ua plana web.

Cementèri de Gausac

Els últims paisatges ei ua iniciatiua dera Associacion Coemeterium, er Observatòri deth Paisatge de Catalonha e compde damb era participacion dera Universitat Pompeu Fabra.

Era presentacion en Conselh Generau d'Aran siguec a cargue de **Jèp de Montoya**, assessor en Cultura e Auviatge deth Conselh Generau d'Aran e **Pere Sala i Martí**, director der Observatòri deth Paisatge de Catalonha, acompanyadi per **Esther Celma** dera Associacion Coemeterium, **Toni Luna**, dera Universitat Pompeu Fabra, e **Anna Jiménez**, der Observatòri deth Paisatge.

Ena Val d'Aran s'an enregistrat 35 cementèris que se n'an estudiat totes es caracteristiques. Es cementèris aranesi presenten caracteristiques de superfícia irregulara, lèu toti se trapen ath costat des glèises e abituauments es sepultures son en tèrra.

Es recintes funeràris en Catalonha e tanben ena Val d'Aran an tostemp agut ua relacion fòrça estreta damb eth paisatge e an devengut lòcs de naut valor patrimoniau.

Tota era informacion des últims paisatges a ultimspaisatges.catpaisatge.net

Cementèri de Teresa Bausen

Fotos cementèris: Els últims paisatges

Publicació: Vilaweb

Data: 2 de març de 2019

Autor: Montse Serra

Titular: La fragilitat dels espais agraris del Baix Maresme

La fragilitat dels espais agraris del Baix Maresme...
Dissabte 2.03.2019 21:50 - Montserrat Serra

La fragilitat dels espais agraris del Baix Maresme

L'agricultura periurbana suposa qualitat de vida per a les persones que viuen en aquests territoris frontissa, a pocs quilòmetres de la metròpolis. Però en zones com el Baix Maresme avui no és una prioritat

De la bombolla immobiliària que va protagonitzar la crisi econòmica del 2008, com a societat, n'hem après alguna cosa? Hem pres consciència de la necessitat de preservar uns valors del territori i del paisatge? Els valors que prenguem ara marcaran el futur de les nostres poblacions. Els valors de paisatge poden aportar una major qualitat de vida, mantenint uns trets tradicionals i culturals, i són valors sustentats per conceptes imprescindibles com ara la identitat, la sostenibilitat, la qualitat ambiental i també ambiciosos com la sobirania alimentària.

Superada la crisi, però amb seqüeles enormes, les accions urbanístiques en zones periurbanes llamineres com són el Baix Maresme, tornen a amenaçar unes poblacions que fa gairebé cinc dècades que pateixen l'urbanització sense aturador, que massa sovint malmet el seu caràcter. Desdibuixades, trabucades, aquestes poblacions perden el seu caràcter, la seva identitat, s'empobreixen, es banalitzen.

Quants plans urbanístics planificats abans de la crisi, amb una mentalitat neoliberal sobre el paisatge i una gestió urbanística caduca, es reactiven ara? Abans de la crisi, es donava poc valor als espais agraris, sobretot en les zones periurbanes (situades al voltant de les ciutats i regions metropolitananes), espais agraris que encara representen un tret distintiu per a aquestes poblacions.

Sovint, els espais agraris periurbans al Baix Maresme es troben desprotegits, en el sentit que són els primers de ser mutilats, expropiats i eliminats. I la pregunta és important: perquè no s'aposta per potenciar-los? Per què no s'aposta per anar a favor de la pagesia i dels joves pagesos i viticultors que es volen guanyar la vida amb l'agricultura? Es podria potenciar la tendència, tímida però real, de creació de nous projectes d'agricultura ecològica, sana, de Km 0, sense el cost de la petjada de carboni que generen tants aliments que vénen de l'altra banda del món. L'agricultura periurbana suposa qualitat de vida per a les persones que viuen en aquests territoris frontissa, a pocs quilòmetres de la metròpolis, i són pulmons per a les ciutats.

Els conreus del Pla d'Alella.

I això ve a to, perquè fa pocs dies al municipi d'Alella es va fer una audiència pública per explicar un pla parcial molt agressiu, que contempla la construcció de 198 habitatges (en una zona on ara hi ha dues vinyes) i l'eliminació de quatre hectàrees de conreu d'horta per transformar-les en un 'parc esportiu'. En aquest 'parc esportiu' (la definició ens porta a pensar en parc temàtic) s'hi vol construir una pista d'atletisme de 200 metres de corda i altres pistes per a esports diversos, encara no determinats. Però el municipi ja compta amb una pista d'atletisme, amb un pavelló esportiu i una piscina coberta, entre més equipaments.

Aquest pla parcial (com d'altres que es desenvolupen en altres municipis del Baix Maresme) no té en compte moltes de les propostes de criteris i accions que fa l'Observatori del paisatge de Catalunya sobre aquest territori. Per exemple diu: «Alguns paisatges agraris singulars de caràcter local, com la vinya, l'horta i la flor ornamental, pels seus valors socials, productius i estètics extraordinaris, han d'ésser objecte d'una protecció estricta, tant quantitativament com qualitativa, mitjançant la planificació urbanística i el manteniment i la millora dels seus elements estructurals.»

I també: «El Baix Maresme ha conformat històricament uns paisatges agrícoles que barregen cultius d'horta i flor ornamental, en bona part sota hivernacles, i vinyes corresponents a la DO Alella. Es tracta d'un paisatge en regressió, per la urbanització i la baixa rendibilitat de la producció agrícola en general, que comporten l'abandonament de moltes zones de cultiu i posen en perill el mosaic paisatgístic d'aquesta unitat. Cal, per tant, promoure i gestionar activament els paisatges agrícoles del Baix Maresme.»

Els conreus del Pla d'Alella.

El Catàleg de paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona

No sabem encara de quina manera la llei dels espais agraris que tramita el departament d'Agricultura al Parlament tindrà en compte aquests espais agraris periurbans, per reconèixer per llei el seu caràcter productiu, cultural, ambiental, estètic, a preservar i potenciar.

I tot i que encara no coneixem el text definitiu de la Llei dels espais agraris, sí que tenim a l'abast una bateria de propostes, de mesures i accions, del Catàleg de paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona, definides per l'Observatori del Paisatge de Catalunya. Són propostes que totes aquestes poblacions haurien de tenir en compte a l'hora d'impulsar accions urbanístiques i eliminar espais de conreu, que són un bé comú que massa sovint s'ignora, s'oblida, es desdenya.

El Catàleg de paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona contempla com a primer objectiu de qualitat paisatgística: «Uns paisatges agraris dinàmics i productius, amb funcionalitat econòmica, social i ambiental, que preservin els elements culturals i històrics (murs de pedra seca, barraques de vinya, pous de glaç, recs i canals, etc.) que els doten d'identitat pròpia.»

I entre els criteris definits per aconseguir aquests objectius hi trobem, en primer lloc: «Conservar i posar en valor els mosaics agroforestals, els camps de conreu i les hortes com a espais agrícoles d'elevada productivitat, biodiversitat, valor estètic i interès interpretatiu de la contribució humana sobre el paisatge.»

I en segon lloc: «Mantenir, pel seu gran valor cultural, el caràcter dels paisatges agraris d'elevat valor productiu» i cita: vinyes de l'Alt Penedès, corredor agrícola del Llobregat, mosaic agroforestal del Vallès, agricultura del Maresme, Baixa Tordera (Tordera?Palafolls), Plana del Garraf, Parc agrari del Baix Llobregat, Parc rural de Torre Negra, Parc agrari de Sabadell, Parc de l'Espai natural de Gallecs, les Cinc Sènies, D.O. Alella, D.O. Penedès.

I també destaca els espais agrícoles singulars següents: mosaic agroforestal de la plana del Vallès i de les valls de l'Anoia; fruiters i conreus herbacis de regadiu de la Baixa Tordera, la Vall Baixa del Llobregat i el Delta del Llobregat; cultiu d'horta en estructura lineal de les valls dels límits entre l'Alt Maresme i la Serra de Marina; patrons amb contrast de conreu herbaci i boscos del Baix Montseny, el Moianès (est) i les Serres d'Ancosa; patrons amb contrast de conreu aïllat en matriu forestal de la Serra de Marina, Garraf, Xaragalls del Vallès; patrons de conreu herbaci vora mar de Mataró? Sant Andreu de Llavaneres, i Pineda de Mar? Santa Susanna.

Els conreus del Pla d'Alella.

Un tercer criteri és el d'impulsar l'elaboració de plans d'ordenació del paisatge per part dels municipis d'aquestes zones definides, amb la intenció de protegir les traces i els mosaics agraris tradicionals com a elements de valorització rural i urbana; definir els límits dels nuclis urbans i de franges d'espai de lliure transició, entre ells o al llarg de les vies d'entrada; la recuperació dels espais agrícoles abandonats; fomentar estratègies d'ajuda al manteniment de les activitats agràries pròpies d'aquests paisatges agraris quan sigui possible; promoure entre institucions i entitats públiques i privades fórmules de protecció i gestió dels paisatges d'interès agrari (vinyes de l'Alt Penedès, corredor agrícola del Llobregat, mosaic agroforestal del Vallès, agricultura del Maresme, Baixa Tordera [Tordera?Palafolls], Plana del Garraf, Parc

Agrari del Baix Llobregat, Parc rural de Torre Negra, Parc agrari de Sabadell, Parc de l'Espai natural de Gallecs, les Cinc Sènies, D.O. Alella, D.O. Penedès); entre més accions.

El Baix Maresme en concret

Dins del Catàleg de paisatge de la Regió Metropolitana de Barcelona, l'Observatori del Paisatge ha avaluat el paisatge del Baix Maresme. Entre les debilitats hi destaca: la degradació dels entorns dels nuclis urbans per l'abandonament de la modelació agrària rural, amb pèrdua del valor paisatgístic i increment del risc d'incendi. I també: el paisatge repetitiu, artificialitzat i de baixa qualitat que ha provocat la profusió de la urbanització de baixa densitat.

Entre les amenaces parla del risc de banalització del paisatge més proper als eixos viaris, per l'existència de polígons i naus disposades linealment i amb una escassa o nul·la integració paisatgística. I la pèrdua del caràcter rural dels nuclis de dalt, fruit del creixement urbanístic, si no s'eviten algunes tipologies netament urbanes i desvinculades dels models constructius tradicionals.

Per evitar aquestes debilitats i amenaces hi ha moltes accions a fer, com posar en valor les traces i els mosaics agraris tradicionals com a elements de requalificació rural i urbana o recuperar els espais agrícoles abandonats que no acullen cap activitat. I tantes més. Tot això és vetllar per la qualitat paisatgística del país, és vetllar per la qualitat de vida de les persones.

Publicació: Teleponent
Data: 7 de març de 2019

Autor: -

Titular: El relleu generacional i la incorporació de la dona a la pagesia: claus pel desenvolupament del territori

EL RELLEU GENERACIONAL I LA INCORPORACIÓ DE LA DONA A LA PAGESIA: CLAUS PEL DESENVOLUPAMENT DEL TERRITORI

Aquesta ha estat una de les conclusions a les què han arribat els tècnics professionals contractats en el primer 'Fòrum Verge Extra: Oli i Territori' avui durant la seva visita a Les Garrigues i el Segrià Sec.

Per redacció • 7 Març, 2019

Els tècnics durant la visita al molí 'Simbionatur' de Sarroca

Segona jornada de ruta dels tècnics del primer 'Fòrum Verge Extra: Oli Territori', avui per les comarques de Les Garrigues i el Segrià Sec. Durant la seva visita, els professionals han conegut la Cooperativa de la Granadella i el seu espai museístic dedicat a l'Oli. També el molí 'Simbionatur' de Sarroca, el 'Molí Bep d'en Canut' de Torrebesses i la ruta de la Pedra Seca.

Montse Martínez, gerent del molí 'Simbionatur', el qual produeix entre d'altres, el reconegut oli 'Peccatum7', ha assenyalat que durant la trobada amb els experts s'ha pogut constatar la importància d'aconseguir la incorporació de la dona i el relleu generacional al món agrícola, **"un sector menystingut en general i encara més si ets dona, per tant hem de trobar formes de trencar tabús i aprendre a potenciar-nos"**.

En aquest sentit, Martínez considera que la despoblació gradual dels municipis de la zona és l'autèntic perill de la pagesia, **"per això creiem fermament que des de totes les institucions i organismes, tant públics com privats s'ha d'apostar fermament per l'agricultura, l'oli i totes les altres activitats econòmiques que s'hi poden vincular, ja que són la clau per donar vida al territori"**.

Martínez ha valorat positivament el Fòrum, ja que segons la gerent del molí 'Simbionatur' suposa un punt de partida i un exemple a seguir per totes aquelles persones que volen fer coses al territori, **"ja sigui perquè volen incorporar-se a treballar al camp, invertir en noves tecnologies per millorar-lo o simplement perquè volen venir a viure al poble, per tant el 'Fòrum Verge Extra: Oli i Territori' ens donarà una idea de com s'estan fent les coses a diferents nivells"**.

D'altra banda, Pere Sala, Director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya i un dels tècnics del

Fòrum, ha destacat que un dels trets diferencials de la zona és que **"més enllà de la innegable qualitat de l'oli, el valor afegit que es troba amb el territori i el respecte medi ambiental que els productors tenen amb la conservació del paisatge i la seva harmonia, no es pot entendre d'altra manera que com un element més de tot el procés de producció de l'oli"**.

Durant el dinar d'avui, els experts del Fòrum han compartit impressions amb diferents productors que han cedit olis per realitzar tast. Per la tardà continuaran la visita pel territori anant a Torrebesses i fent la Ruta de la Pedra Seca.

Els experts del Fòrum han compartit impressions amb diferents productors que han cedit olis per realitzar tast

Publicació: Noticias Canarias

Data: 13 de març de 2019

Autor: -

Titular: Jornadas del Paisaje de Gran Canaria apuestan por la implicación ciudadana para el éxito de la gestión y aumentar la autoestima gracias al orgullo de pertenencia

Noticias Canarias

Noticias Islas Canarias, España y el Mundo

Jornadas del Paisaje de Gran Canaria apuestan por la implicación ciudadana para el éxito de la gestión y aumentar la autoestima gracias al orgullo de pertenencia

Por [Redaccion](#) - 13 marzo, 2019

Las Palmas de Gran Canaria, 13 de marzo de 2019.- La implicación ciudadana en la gestión del paisaje resulta fundamental para su éxito porque permite enriquecer las decisiones gracias al cruce de miradas con los expertos y al logro de resoluciones colectivas que, por tanto, también pertenecerán a la ciudadanía y las hará suyas, además es una excelente herramienta para aumentar la autoestima de la población gracias al orgullo de pertenencia al territorio, por ese motivo fue uno de los temas tratados hoy en las IV Jornadas del Paisaje de Gran Canaria.

Y es que estas Jornadas, inauguradas por la consejera de Política Territorial y Arquitectura del Cabildo, Inés Miranda, y el concejal de Promoción Económica y

Turismo de Las Palmas de Gran Canaria, Pedro Quevedo, ponen el foco en la valorización del paisaje en la sociedad y en las sinergias compartidas con el turismo.

En este sentido, Miranda destacó que el planeamiento, el territorio y el paisaje tienen que ir de la mano con la sociedad, y que estas Jornadas son esenciales para el proceso de concienciación y para conseguir un paisaje de excelencia, fundamental también para el desarrollo del turismo.

Para destacar la importancia de la implicación ciudadana, Pere Sala, director del Observatorio del Paisaje de Cataluña, explicó varias de las acciones que han contado con la colaboración de la sociedad, como la elaboración de catálogos y cartas de paisajes, un plan de paisaje transfronterizo en los Pirineos, y especialmente la candidatura del Priorat como Patrimonio de la Humanidad de la Unesco.

Sala considera esencial la cooperación de la ciudadanía para que conozcan sus paisajes y su importancia, y para que tomen conciencia. “El paisaje se puede ver de muchas formas, pero es fundamental la mirada colectiva y solo se puede trabajar con la gente”, puntualizó. Además, asegura que aumentar el sentido de pertenencia a un territorio es una de las formas de generar proyectos. Y puso como ejemplo el proyecto ‘Wikipedra’, una base de datos ciudadana para hacer un inventario de los paisajes y del patrimonio, que ha logrado en siete años más de 20.000 elementos inventariados.

En la misma línea, la de la colaboración de la población, ahondó Víctor Quevedo, arquitecto y coordinador de la Unidad del Paisaje del Cabildo de Gran Canaria, quien aseguró que si el pueblo no participa será cada vez más difícil la gestión del paisaje. Por ese motivo, explicó que la Institución insular iniciará una campaña de concienciación ciudadana para animarla a que sume a las acciones de las administraciones.

Quevedo hizo también un repaso de las acciones realizadas y las previstas del Observatorio, y explicó los proyectos que están redactando o en licitación incluidos en los planes directores para la regeneración paisajística, 22 de ellos específicos en la GC-1 y 7 en la GC-2 con una inversión de 7,1 millones de euros, además de la retirada de las vallas publicitarias y una actuación integral de limpieza en ambas autovías con 81 intervenciones para adecentar 352.000 metros cuadrados.

Limpiar casi 900 grafitis costará 2,6 millones de euros

Los grafitis son uno de los temas que abordan estas Jornadas y Víctor Quevedo explicó que el Cabildo ya ha planificado dos proyectos integrales de limpieza con un desembolso de 2,6 millones de euros para eliminar 861 pintadas en una superficie de 13.000 metros cuadrados en los márgenes de la GC-1 y la GC-2.

En ese sentido, Inés Miranda puntualizó que es necesario debatir para encontrar opciones y que los grafiteros puedan mostrar su arte de una forma armonizada y sin erosionar el paisaje.

Para ello, una mesa de debate con expertos abordó tanto el tema de los grafitis como el de las vallas publicitarias y las escombreras con la participación de Pere Sala, Marta García y Francisco Leiva del Grupo Aranea, Rafael Molina de la Asociación Defensa del Árbol y el Paisaje, Néstor García, grafitero y Doctor en Historia, y Nieves Martín, directora general de Edificaciones y Actividades del Ayuntamiento de Las Palmas de Gran Canaria.

El paisaje en la nueva Ley del Suelo

Por su parte, el catedrático Francisco Villar explicó las medidas relacionadas con el paisaje que recoge la nueva Ley del Suelo, un borrador que él coordinó. Detalló que existen dos modelos de intervención desde la legislación, uno es un conjunto de planes separados del resto que ordenan el paisaje, y otro, el que integra el paisaje como un contenido más en los instrumentos de ordenación territorial y urbanística. Y es este último modelo por el que ha optado la Ley del Suelo, para que el paisaje sea un elemento transversal del planeamiento insular.

Villar detalló también algunas de las novedades, como por ejemplo, que establece una multa de entre 6.000 y 60.000 euros para quienes incumplan la obligación de conservación de los bienes, como los invernaderos abandonados que jalonan las autovías y autopistas de Gran Canaria.

Por otro lado, el arquitecto municipal de Guía, Juan Luis Monzón, abordó las edificaciones residenciales en los espacios naturales del municipio y las actuaciones llevadas a cabo por el Ayuntamiento para censar desde 1997 las construcciones sin licencia, unas 860, y para trabajar en su regularización, muchas de ellas ya incluidas en el Plan General de Ordenación de 2017.

Monzón explicó que más de 500 ya están en suelo urbano y en asentamientos y casi 300 forman parte de un catálogo de viviendas en el que trabaja el Consistorio para solventar su integración en el territorio a través de medidas correctoras.

Sin invadir el paisaje

Por su parte, los arquitectos Flora Pescador y Vicente Mirallave, del estudio MPCT, hicieron un repaso por los ejemplos cercanos de arquitectura en el paisaje en espacios libres en Gran Canaria, como las intervenciones realizadas en San José del Álamo, en el interior del Barranco de la Ballena, en los jardines del campus universitario. También hicieron hincapié en la integración de subestaciones eléctricas en el paisaje.

En la misma línea intervinieron las arquitectas Elsa Guerra y Noemí Tejera, de Arquitectura Anca, que expusieron dos proyectos en Tenerife. Uno de ellos es la mejora del Paseo de Agatha Christie y el otro es el Paseo de la Costa en el Puerto de la Cruz, concebidos para que sean más accesibles y para que estén integrados en el entorno.

Además, los fundadores del Grupo Aranea de Alicante, Francisco Leiva y Marta García, propusieron un viaje por varios proyectos desarrollados en la Península. Entre ellos, el Valle Trenzado en Elche para humanizar las infraestructuras que en su día dividieron la ciudad y el Corredor Litoral de Alicante que apuesta por recuperar la identidad de una costa maltratada, sin construir sino es necesario, sino más bien deconstruir. Este Grupo ganó el pasado mes un concurso internacional de ideas del frente litoral de Alicante y ha sido merecedor de múltiples premios nacionales e internacionales.

Publicació: Tys magazine

Data: 14 de març de 2019

Autor: -

Titular: Metodología de los catálogos de paisaje de Cataluña

TERRITORIO PAISAJE !

ÚLTIMAS NOTICIAS

• Youtube WildSpain

• Más de un centenar de organizaciones pi

Metodología de los catálogos de paisaje de Cataluña

PAISAJE 14/02/2019 · No hay comentarios

★★★★★ (1 votos)

La Metodología de los catálogos de paisaje de Cataluña fue realizada desde Observatori del Paisatge de Catalunya en el 2016. El Observatori del Paisatge de Catalunya es una de las entidades de mayor prestigio a nivel nacional e internacional en el estudio del paisaje. Esta entidad de asesoramiento de la administración catalana y de concienciación de la sociedad en general en materia de paisaje. Su creación responde a la necesidad de estudiar el paisaje, elaborar propuestas e impulsar medidas de protección, gestión y ordenación del paisaje de Cataluña en el marco de un desarrollo sostenible.

Máster Calidad Sostenibilidad - Prevención
▶ Fórmate gestión de la calidad, medioambiente y pre:
ucavila.es

Los catálogos de paisaje de Cataluña nacieron en un momento en que resultaba vital implantar una nueva cultura de ordenación territorial basada en una gestión prudente, en un tratamiento nuevo e imaginativo del suelo no urbanizable y del paisaje en su conjunto, y en una nueva forma de gobierno y de gestión del territorio basada en el diálogo y el consenso social.

Con todos los catálogos de paisaje finalizados y aprobados por el Departamento de territorio y Sostenibilidad de la Generalitat de Cataluña, es el momento más indicado para describir la metodología de elaboración. Esta publicación explica y deja constancia de la metodología utilizada para la elaboración de los siete catálogos de paisaje y constituye una base y un precedente para herramientas metodológicas futuras.

Los autores de esta metodología publicada son: Joan Nogué, Pere Sala, Jordi Grau

[Abrir Los catálogos de paisaje de Catalunya. Metodología \(Español\)](#)

[Abrir Els catàlegs de paisatge de Catalunya. Metodologia \(Catalán\)](#)

[Abrir Landscape catalogues of Catalonia. Methodology \(Inglés\)](#)

Medio Ambiente | IV Jornadas del Paisaje de Gran Canaria

Pedro Hernández
LAS PALMAS DE GRAN CANARIA

¿Qué aborda en su conferencia, 'La implicación y la cooperación ciudadana en la gestión y planificación del paisaje'?

Hablo precisamente de la importancia de la implicación ciudadana en la gestión y planificación del paisaje. Es fundamental porque el paisaje es el resultado de múltiples miradas, es el resultado de la expresión de una comunidad en un territorio determinado, tanto a nivel material como inmaterial; por lo tanto, es necesario que las personas puedan pronunciarse y opinar sobre el futuro de los lugares donde viven. Además, coincide en el tiempo que la sociedad ha tomado protagonismo porque se ha empoderado y quiere contribuir a la toma de decisiones sobre el futuro del territorio, del modelo territorial, urbanístico, turístico, etc. que tiene repercusiones en el paisaje. El paisaje es un elemento que contribuye a la calidad de vida y el bienestar de las personas, a la autoestima por un territorio, por lo que es fundamental que opinen sobre algo que va a condicionar su calidad de vida.

¿Qué vías tiene el ciudadano para implicarse en el paisaje?

En Cataluña, por ejemplo, se están desarrollando diferentes instrumentos: catálogos de paisaje, cartas de paisaje, planes de paisaje u otras iniciativas a nivel local o supramunicipal que fomentan su conservación y mejora como un recurso que no se puede deslocalizar, o como un motor para el desarrollo económico de un territorio. Estos procesos van acompañados de procesos de implicación ciudadana, e incluso algunas iniciativas son directamente promovidas por la propia ciudadanía. Se demuestra cada vez más cómo el paisaje es una vía muy importante y poderosa para repensar el modelo de un territorio.

¿Cómo se consigue que la ciudadanía participe, que no vea como algo extraño el paisaje?

El paisaje es un concepto atractivo, que de alguna forma se relaciona mucho con el día a día de las personas, integra emociones y sentimientos, y eso provoca que la palabra paisaje esté a menudo presente en conversaciones cotidianas, aunque luego sea difícil ponerlo en práctica. Esto facilita que la comunidad participe en la toma de decisiones sobre el territorio, aunque hay otros territorios menos valorados por la sociedad donde es más complicado.

Hay acciones como la aparición de escombros, construcciones ilegales en una comunidad autónoma donde el turismo es su mayor fuente de ingresos. ¿Cómo se reconduce esta situación?

Es una cuestión de sensibilización, de educación -fundamental-, y es también una cuestión de civismo. Tenemos que buscar las vías para evitar estas acciones. Hay que tener en cuenta que habría que hacer una diferencia en-

Pere Sala i Martí es el director del Observatorio del Paisaje de Cataluña desde hace casi dos años, aunque fue coordinador de este centro desde 2005. Explica en esta entrevista la importancia del paisaje como elemento fundamental para la calidad de vida y bienestar de las personas, además de su im-

portancia como motor económico. Por ello, alega que la conservación del paisaje es cuestión de todos, no solo de las administraciones, una tesis que expuso ayer en la Jornada inaugural de las IV Jornadas del Paisaje de Gran Canaria, que continúan hoy en el Auditorio Alfredo Kraus.

tar los deterioros y promover sus elementos más significativos.

Habla del paisaje como generador económico, pero quizás la población lo vea solo bonito.

Es cierto, pero el paisaje no es solo una cuestión estética, es el marco de vida en el que vivimos todos y condiciona nuestra calidad de vida. El paisaje es también un motor económico, es un recurso de primer orden para el turismo para muchos territorios y nos habla de nuestra historia, de nuestra memoria... El paisaje es, en definitiva, un catalizador para nuevos proyectos, para nuevos modelos, para nuevos escenarios culturales, territoriales, turísticos, ambientales, etc. La aproximación meramente estética es una mirada incompleta del paisaje.

¿Cómo se puede gestionar el desarrollo turístico con el mantenimiento del paisaje?

Durante muchos años determinadas dinámicas han empobrecido el paisaje, sobre todas las áreas litorales y en otras zonas turísticas. Estamos en un momento en el que empezamos a cambiar de mentalidad, y los valores del paisaje están entrando poco a poco en la planificación, lo que implica un cambio en el modelo de desarrollo. Debemos de invertir calidad en los lugares que la han perdido y generar nuevos usos y significados en aquellos espacios que han perdido su identidad.

¿Qué puede hacer el ciudadano por el paisaje, qué planteamientos puede hacer la Administración para que se implique?

En algunos procesos de participación, de implicación ciudadana, muchas veces nos preguntamos qué puedo hacer yo por el paisaje. En primer lugar, existe una responsabilidad cívica y el compromiso ético e individual con el paisaje; en segundo lugar, la educación y la transmisión de valores son fundamentales. Estamos hablando del paisaje, es decir, con un bien común, y por lo tanto tenemos que trabajar como tal entre todos con esta finalidad. El paisaje es una cuestión de todos, no solo de la Administración. Todos podemos colaborar y sumarnos a iniciativas que pretenden conocer, promover y poner en valor; debemos trabajar juntos Administración, ciudadanía, Universidad, entidades, y sector privado.

Pere Sala i Martí

Director del Observatorio del Paisaje de Cataluña

“El paisaje contribuye a la calidad de vida y a la autoestima por un territorio”

Pere Sala i Martí, director del Observatorio del Paisaje de Cataluña, ayer, en el auditorio Alfredo Kraus. | JOSÉ RIVERA CUBREDO

“Es fundamental que la ciudadanía opine y participe en la gestión y planificación de los lugares donde vive”

“El paisaje es también un motor económico, un recurso de primer orden para el turismo en muchos territorios”

Los paisajes naturales, los que tienen sus medidas de protección, sus instrumentos ya regulados, y los paisajes del día a día. A veces estos últimos son más susceptibles y las herramientas que necesitamos para gestionarlos y evitar que estas acciones pasen son diferentes. Los paisajes cotidianos probablemente no los podremos proteger y habrá que gestionarlos y ordenarlos y, junto con la población, buscar vías para mantener sus valores para evi-

ANUNCIO

En el Boletín Oficial de Canarias Nº 33, de 16 de febrero de 2019, se ha publicado anuncio por el que se declara el concurso de contratación pública, por el plazo de 1805 (mil ochocientos y cinco) días, el Documento de Bases y el Documento Técnico Complementario en el marco del procedimiento de adjudicación del Plan de Gestión de Riesgo de Inundación (PRGI) de la Demarcación Hidrográfica 607 de Gran Canaria.

La documentación referida podrá ser consultada íntegramente en su sede, desde cualquier momento, el correspondiente enlace web, en la página web del Departamento de Medio Ambiente, Turismo, Pesca y Acuicultura en soporte físico, la documentación estará de manifiesto en los oficios del Consejo Insular de Agua de Gran Canaria, situados en la Avda. Juan XXIII, 2-3º de Las Palmas de Gran Canaria en horario de 9:00h a 16:00h.

La sede se encarga de prestar el soporte de sus consultas, interesados pueden formular alegaciones, observaciones y sugerencias, así y como disponer el art. 2º de Real Decreto 1622/2010, de 8 de julio, de creación y gestión de riesgos de inundación.

Las Palmas de Gran Canaria, a 14 de marzo de 2019.

El Director: JOSÉ ANTONIO GÓMEZ GARCÍA
(Firma nº44, en 0057/2019) | Jorge Álvarez Ortega García

Publicació: Pallars digital

Data: 21 de març de 2019

Autor: -

Titular: Tremp acull un seminari sobre els paisatges de l'energia hidroelèctrica

Societat | Redacció | Actualitzat el 21/03/2019 a les 09:58

Tremp acull un seminari sobre els paisatges de l'energia hidroelèctrica

Organitzat per l'Observatori del Paisatge de Catalunya, IDAPA i Pirineus.watt ha arrencat avui i s'allargarà fins dissabte

Presa de Sant Antoni, a Talam, amb les comportes de fons | ACN

Tremp acull des d'aquest dijous i fins dissabte el seminari *Paisatge/kW. Significats i valors dels paisatges de l'energia hidroelèctrica* (http://www.catpaisatge.net/cat/jornades_paisatges_kw.php) . Se celebra a la seu de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (<http://icgc.cat>) (ICGC) i està organitzat per l'associació Pirineus.watt, l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (http://territori.gencat.cat/ca/06_territori_i_urbanisme/idapa/) (IDAPA) i l'Observatori del Paisatge de Catalunya (<http://www.catpaisatge.net/cat/index.php>) .

La gran potència simbòlica que tenen avui les infraestructures hidroelèctriques en el territori català ha portat els organitzadors a debatre quines són les noves imatges i significats que transmeten aquests paisatges, com estan derivant avui cap a un accelerat procés de patrimonialització, o com es converteixen en un element clau de dinamització territorial.

Entre les sessions programades n'hi ha dos d'obertes. La primera, parlarà sobre el paisatge hidroelèctric en la literatura i tindrà lloc aquest dijous, a les 22h, al Cafè Salon de Salàs de Pallars. Estarà conduït per Martí Boneta i comptarà amb la participació dels escriptors Pep Coll, Ramon Solsona i Miquel Fañanàs.

La segona, se celebrarà divendres a La Lira de Tremp, on el promotor cultural Manel Dalmau parlarà sobre l'escenari cinèfil del paisatge de les hidroelèctriques.

Publicació: Diari Ara

Data: 24 de març de 2019

Autor: Antoni Ribas

Titular: Jordi Fulla, entre la terra i la claror dels estels

ART

Jordi Fulla, entre la terra i la claror dels estels

L'artista culmina a Can Framis el projecte amb cabanes de pedra seca d'arreu del territori

4 min. BARCELONA 24/03/2019 23:44

ANTONI RIBAS TUR (/FIRMES/ANTONI_RIBAS_TUR/)
+ Segueix-me

0

Comparteix

Guarda

Han passat gairebé quatre anys des que Jordi Fulla i la directora artística adjunta de la Fundació Vila Casas, Natàlia Chocarro, van presentar l'inici d'un projecte de l'artista sobre les cabanes de pedra seca que havia documentat arreu del territori abans de pintar-les pacientment. La primera exposició en què es van poder veure aquelles obres portava per títol *Lindars en el punt immòbil del món que gira*, i després de presentar diferents fases del projecte a Tarragona, Lleida, Sant Boi de Llobregat i Alella, el Museu Can Framis, de la Vila Casas, n'acull la culminació amb el títol *Llindar i celstia*. A més, el centre andorrà Cal Pal acull una altra exposició, titulada *Primera pedra*, que estarà oberta fins a l'octubre del 2020. "És un projecte molt especial perquè parteix d'una idea molt clara de l'artista", afirma Natàlia Chocarro, que també és la comissària de *Llindar i celstia*. "Les cabanes són espais que contenen la memòria d'una cultura ancestral i és molt necessari conservar-les -afegeix-. Són un aixopluc i també un espai de reflexió que ens permeten tancar-nos en silenci i reflexionar, trobar-nos a nosaltres mateixos, en el món de la immediatesa del segle XXI".

Jordi Fulla va trobar en la poesia de Lluís Calvo la paraula *celstia*, que es refereix a la claror de les estrelles, també la que deixen després de morir. A més, el poeta va escriure un assaig per al catàleg de l'exposició. Les dues paraules que formen el títol evocuen el caràcter filosòfic i còsmic del viatge artístic que Fulla ha fet al llarg d'aquest temps.

"A la base del projecte hi havia trobar les cabanes i reflectir-les de manera documental, i al final en surto per reprendre els meus camins propis -explícit l'artista-. Volia passar per aquesta experiència i ara m'he de fer meu el resultat per continuar el meu camí. Crec que n'estic content i m'hi sento lligat, tant pel que fa al meu passat com al meu futur". Un dels efectes del projecte en l'artista és que ha tornat a fer servir una grafia de la seva obra dels anys 80 en una tela negra de grans dimensions que hi ha al final del recorregut i que té escrites paraules i expressions de la poesia de Calvo, com ara "la llet de l'ocell", "ésser el llop que devora la carn", "cancanviar de lloc" i "esterrossar les obres".

El recorregut està marcat per l'arquitectura de Can Framis, així que cadascuna de les sales de la mostra semblen una petita capella, dedicades a temàtiques com ara la natura, el pas del temps i la memòria, i l'artista n'ha convertit algunes en instal·lacions: el terra de la que es titula *L'habitació del blat* està cobert per unes línies de grans de blat, i en la seva pacient realització hi van participar autors i artistes amics com ara el mateix Calvo i Vicen Altaió, Jo Milne, Vicenç Viaplana i Joaquim Chancho. "M'interessa més el que acaba generant l'espai que el que genera l'obra", explica Fulla.

Un altre element cabdal de l'exposició *Llindar i celstia* és que després de reproduir meticulosament les cabanes, ara Fulla dona cos al buit del seu interior amb unes altres peces que enganyosament semblen escultures. "Estan concebudes només amb capes de pintures", explica l'artista.

Crida l'atenció la distància aparent entre el fet que Jordi Fulla expliqui que la seva obra es basa en el "conflicte amb la imatge" i l'impacte anímic que produeixen les peces i sobretot el desenllaç de l'exposició: una instal·lació gegantina en què es multipliquen els reflexos de les peces en tres dimensions de l'artista i també s'hi poden veure pedres que sembla que supurin, com si estiguessin vives. A una banda i a l'altra hi ha la gran pintura negra amb fragments de textos de Lluís Calvo i també una altra que sembla ser la crisàlida de la qual ha sortit l'artista: torna a haver-hi línies com a *L'habitació del blat* i les cabanes estan reduïdes a l'essència d'una pedra.

Publicació: Generalitat de Catalunya

Data: 3 de maig de 2019

Autor: -

Titular: Calvet: 'Una carta del paisatge és un compromís col·lectiu per vetllar per un dels nostres béns més preuats'

Departament de Territori i Sostenibilitat

[Inici](#) [Departament](#) [Mobilitat](#) [Medi ambient](#) [Territori i urbanisme](#)
[Habitatge](#) [Tràmits](#) [Actualitat](#) [Contacte](#)

Calvet: "Una Carta del paisatge és un compromís col·lectiu per vetllar per un dels nostres béns més preuats"

[Torna](#)

Dimèdres, 03 de maig de 2019

· Administracions i entitats signen la Carta del paisatge del Garraf, impulsada pel Consell Comarcal i amb l'assessorament de l'Observatori del Paisatge de Catalunya

· Les cartes del paisatge són instruments de concertació entre agents d'un territori per fer el diagnòstic de l'estat de conservació d'un paisatge, fixar uns objectius de qualitat i concretar les accions de millora que durà a terme cadascú

· A hores d'ara, s'han signat les cartes del paisatge de l'Alt Penedès, Priorat, Berguedà, Vall de Camprodon (Ripollès), Alt Empordà i Lluçanès, i es troba en redacció la de la Conca de Barberà

fotografia

El conseller de Territori i Sostenibilitat, **Damià Calvet**, i la presidenta del Consell Comarcal del Garraf, Glòria García, han signat avui la Carta del paisatge del Garraf, a la qual s'han adherit posteriorment ajuntaments i entitats. A l'acte també han assistit el secretari d'Hàbitat Urbà i Territori, Agustí Serra, i el director de l'Observatori del Paisatge de

Catalunya, Pere Sala.

La [Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya](#) preveu les [cartes del paisatge](#) com un instrument de concertació entre administracions públiques i entitats privades d'un territori determinat per tirar endavant accions concretes de millora del seu paisatge. A hores d'ara, s'han signat les cartes del paisatge de l'Alt Penedès, Priorat, Berguedà, Vall de Camprodon (Ripollès), Alt Empordà i Lluçanès, i es troba en redacció la de la Conca de Barberà.

Poden ser impulsades per la Generalitat de Catalunya, per les administracions locals (consells comarcals, mancomunitats, municipis) o per entitats. En aquest cas, ha estat el Consell Comarcal del Garraf qui va impulsar, el 2017, la redacció de la seva Carta del

Més informació

· [Fotografia](#) (145,27 kB)

· [Fotografia de la signatura](#) (112,55 kB)

· [Mapa dels àmbits de paisatge](#) (202,56 kB)

· [Nota de premsa](#) (343,25 kB)

paisatge. La comissió de seguiment, formada pel Consell Comarcal, l'Observatori del Paisatge de Catalunya i el Departament de TES va validar el seu contingut. Finalment, la Carta va ser aprovada ahir pel Ple del Consell Comarcal, i a partir d'ara s'hi podran adherir els ajuntaments i les entitats de la comarca.

Com ha explicat el conseller Calvet, una Carta és **“un compromís col·lectiu entre les administracions i la ciutadania per vetllar per un dels nostres béns més preuats”** i, com a tal, **“és un símptoma de la maduresa que tenim com a país”**. **“El paisatge és un element d'identitat, també ens garanteix una qualitat de vida i esdevé un valor social i un actiu econòmic”**, ha destacat Calvet.

Diagnosi i objectius de qualitat

Les cartes inclouen una diagnosi dels valors i les dinàmiques del paisatge de la zona que abasten, la definició d'objectius de qualitat paisatgística a assolir i la concreció de les accions específiques que han d'emprendre els diversos agents.

En tots els casos, les cartes han de garantir la participació ciutadana. En aquest sentit, Calvet ha subratllat que **“qualsevol eina que sorgeixi del poder públic indispensablement ha de comptar amb la complicitat de la ciutadania”**, atès que **“la participació ciutadana és una baula imprescindible per enfortir la nostra democràcia”**.

Totes les cartes del paisatge han de ser coherents amb el contingut del Catàleg del Paisatge del seu àmbit territorial i també han de tenir en compte els catàlegs del patrimoni cultural, artístic i natural d'àmbit municipal, en els casos en què estiguin aprovats.

Una eina de planificació i de gestió

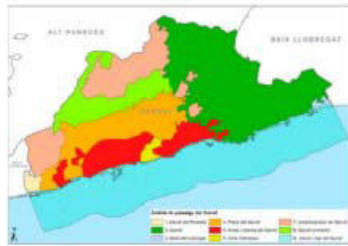
Les cartes del paisatge no són simples declaracions de principis, sinó **documents de caràcter públic i de compromís a favor del paisatge** on les parts signants acorden un projecte col·lectiu i treballen per assolir els compromisos. **“No són uns documents inerts, que descriuen i prou, sinó uns instruments d'acció”**, ha reblat el conseller.

Així, les cartes contribueixen a:

- **Definir un marc comú que faciliti l'entesa i el consens entre els agents implicats** en les transformacions i la gestió del paisatge d'un territori concret.
- **Servir de referència en els processos de planificació territorial i urbanística** endegats per les administracions.
- **Facilitar l'aplicació i difusió de noves pautes de gestió del paisatge** basades en el reconeixement del seu caràcter com a bé d'interès col·lectiu i en el seu valor dinamitzador de les economies i del desenvolupament local.

La Carta del paisatge del Garraf abasta els municipis de Canyelles, Sant Pere de Ribes, Cubelles, Olivella, Sitges i Vilanova i la Geltrú, sumant gairebé 147.000 habitants. Tota aquesta àrea es divideix en 9 àmbits de paisatge, que són coherents amb les unitats de paisatge definides en els Catàlegs de paisatge.

En total, es proposen 36 grans objectius de qualitat paisatgística, que s'assignen a cadascun d'aquests àmbits, i es concreten les 42 actuacions que els signants de la Carta duran a terme per assolir-los.

Mapa

El paisatge, també als assentaments urbans

El conseller Calvet ha aprofitat per recordar que el Departament de TES treballa en la redacció de la Llei de territori, que repensarà tota la legislació en matèria d'ordenació del territori, urbanisme, paisatge i urbanitzacions amb déficits.

Així, ha explicat que, **“precisament, volem incorporar el paisatge a la legislació ordinària”**. La Llei de territori **“abandonarà la idea que el tractament del paisatge correspon només a l'àmbit dels espais oberts”**, atès que **“volem integrar-lo també en el sòl urbà i introduir el requeriment del paisatge en la planificació dels assentaments urbans”**, ha concretat Calvet.

Publicació: La Vanguardia

Data: 8 de maig de 2019

Autor: Sara Sans

Titular: El Priorat reúne a expertas de todo el mundo sobre gestión del paisaje

EL FUTURO AGRÍCOLA. A DEBATE

El Priorat reúne a expertas de todo el mundo sobre gestión del paisaje

El Simposi Internacional Paisatge Agricultura i Dona alterna visiones globales de gobernanza con modelos y realidades concretas

Escaladell, donde se celebra el simposio internacional, con el imponente Montserrat al fondo (Vicenç Llurba)

SARA SANS, TARRAGONA
08/05/2019 08:18 | Actualizado a 08/05/2019 08:43

El paisaje como telón de fondo. Su gestión, los modelos de producción y su valor cultural y agrícola, en el punto de mira. El **Priorat** reúne esta semana en un ambicioso **simposio** a representantes de las principales **organizaciones** mundiales agrícolas, con académicas de distintos países y con protagonistas de realidades concretas en las que el papel y la iniciativa de las **mujeres** ha jugado y juega un papel esencial.

Desde la **cooperativa** de mujeres del aceite de **Argan** (Marruecos) a la Vía Campesina de **Honduras**; Desde la experiencia de los bancos de tierra en **Galicia** al acceso a la tierra de las mujeres en **Burkina Faso**. "El objetivo es poner en común y compartir experiencias para ir avanzando", explica Roser Vernet, coordinadora de **Prioritat**, la entidad que impulsa la candidatura para que la **Unesco** incluya en la lista de patrimonio de la humanidad, el **paisaje del Priorat**.

RECTA FINAL

La Unesco resolverá en julio la candidatura del Priorat

La solicitud, que se presentó formalmente en enero del 2018, está ahora en **fase de evaluación** y se **resolverá** el próximo mes de julio. Será entonces cuando la **Unesco** hará pública la inclusión o no del paisaje de esta comarca en la preciada lista.

“Elas siempre han estado allí aunque antes no fueran tan visibles”

ROSER VERNET Prioritat

“Queríamos profundizar en los **distintos modelos** agrarios, tanto desde un punto de vista amplio como a pequeña escala para **crear vínculos**”, dice Vernet. Se propusieron poner encima la mesa las **iniciativas**, proyectos y tendencias que definen distintos **modelos agrícolas**, también su **viabilidad** y su insustituible **capital biocultural**. Y, al focalizar, se fue tejiendo un simposio protagonizado por **mujeres**: “No es casualidad, ellas siempre han estado ahí aunque no fueran tan visibles”, añade Vernet.

Publicació: Vilaweb

Data: 9 de maig de 2019

Autor: -

Titular: Experts d'arreu del món debaten a Escaladei sobre la gestió dels paisatges

Experts d'arreu del món debaten a Escaladei sobre la gestió dels paisat...

Dijous 9.05.2019 11:43 - VilaWeb

Experts d'arreu del món debaten a Escaladei sobre la gestió dels paisatges

El Simposi Internacional Paisatge, Agricultura i Dona se celebra aquest dijous i divendres

ACN Escaladei.-Escaladei acull aquest dijous i divendres el Simposi Internacional Paisatge, Agricultura i Dona. Experts d'arreu del món, amb una presència majoritària de dones, debatran sobre la gestió del paisatge i el seu valor cultural i agrícola. La trobada pretén crear lligams i col·laboracions entre paisatges, iniciatives i projectes que treballen pel reconeixement de models agrícoles que posen de manifest la viabilitat de sistemes que s'adeqüen a la idiosincràsia dels territoris, són respectuosos amb els seus valors i procuren una vida digna a les persones que els habiten. El Simposi es planteja en el context de la candidatura del paisatge agrícola del Priorat-Montsant-Siurana a la UNESCO.

Durant aquests dos dies es podran conèixer de primera mà les experiències de cooperatives de dones, la gestió de paisatges culturals de la Unesco, iniciatives relacionades amb l'agroecologia, models del banc de terres i treballs sobre alimentació o comercialització. El Simposi comptarà amb ponents de procedència ben diversa, com Hondures, Marroc, Burkina Faso, Cuba, França o Itàlia. D'altra banda, hi haurà també ponències vinculades a universitats, associacions i institucions com Unesco, FAO, SIPAM, CIHEAM, i relacionades amb experiències en la gestió, la pràctica agrícola directa, la investigació o l'activisme, per citar-ne alguns exemples. Impulsat per la Comissió del Paisatge i la Sostenibilitat del Priorat i organitzat per l'Observatori del Paisatge, la trobada té també el suport del Consell Comarcal del Priorat, l'associació Prioritat, la Diputació de Tarragona i els següents departaments de la Generalitat de Catalunya: Cultura; Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació; i Territori i Sostenibilitat.

Publicació: Més digital

Data: 9 de maig de 2019

Autor: -

Titular: Expertos de todo el mundo debaten en Escaladei sobre la gestión de los paisajes

Expertos de todo el mundo debaten en Escaladei sobre la gestión de los paisajes

09/05/2019

El Simposio Internacional Paisaje, Agricultura y Mujer se celebra este jueves y viernes

Escaladei acoge este jueves y viernes el Simposio Internacional Paisaje, Agricultura y Mujer. Expertos de todo el mundo, con una presencia mayoritaria de mujeres, debatirán sobre la gestión del paisaje y su valor cultural y agrícola. El encuentro pretende crear vínculos y colaboraciones entre paisajes, iniciativas y proyectos que trabajan para el reconocimiento de modelos agrícolas que ponen de manifiesto la viabilidad de sistemas que se adecuan a la idiosincrasia de los territorios, son respetuosos con sus valores y procuran una vida digna a las personas que los habitan. El Simposio se plantea en el contexto de la candidatura del paisaje agrícola del Priorat-Montsant-Siurana a la UNESCO.

Durante estos dos días se podrán conocer de primera mano las experiencias de cooperativas de mujeres, la gestión de paisajes culturales de la Unesco, iniciativas relacionadas con la agroecología, modelos del banco de tierras y trabajos sobre alimentación o comercialización. El Simposio contará con ponentes de procedencia bien diversa, como Honduras, Marruecos, Burkina Faso, Cuba, Francia o Italia. Por otra parte, habrá también ponencias vinculadas a universidades, asociaciones e instituciones como Unesco, FAO, SIPAM, CIHEAM, y relacionadas con experiencias en la gestión, la práctica agrícola directa, la investigación o el activismo, por citar algunos ejemplos.

Impulsado por la Comissió del Paisatge i la Sostenibilitat del Priorat y organizado por el Observatori del Paisatge, el encuentro tiene también el apoyo del Consell Comarcal del Priorat, la asociación Prioritat, la Diputació de Tarragona y los siguientes departamentos de la Generalitat de Catalunya: Cultura; Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació; y Territori i Sostenibilitat.

Publicació: Vilaweb
Data: 11 de maig de 2019
Autor: Montserrat Serra
Titular: Els valors del paisatge agrari de petita escala

Els valors del paisatge agrari de petita escala...
Dissabte 11.05.2019 21:50 - Montserrat Serra

Els valors del paisatge agrari de petita escala

S'ha fet el Simposi Internacional Paisatge, Agricultura i Dona al Priorat

En el marc de la candidatura del paisatge del Priorat a Patrimoni Mundial de la UNESCO, aquesta setmana s'ha fet el primer Simposi Internacional Paisatge, Agricultura i Dona. Al llarg de dos dies la Cartoixa d'Escaladei ha acollit vora dues-centes persones que han pogut escoltar una quinzena de ponències vinculades als valors dels paisatges agrícoles respectuosos amb la idiosincràsia del territori, vinculades a models agraris per a paisatges resilents i viables, a projectes cooperatius agraris que apoderen les dones, a la idea de governança, que suggereix noves relacions amb els poders polítics i institucionals en aquests indrets...

El text de presentació ja és molt revelador: «En un món globalitzat, en què la subsistència de les identitats col·lectives i la necessària connexió i intercanvi malden per conviure, existeixen models agraris resilents que, des de la tradició i la innovació, posen de manifest la viabilitat de sistemes que s'adeqüen a la idiosincràsia dels territoris i procuren una vida digna a les persones que els habiten i els construeixen dia a dia. Són models en els quals la relació directa entre les persones i el seu entorn és ancestral, present i viva, i on el paper de la dona té una importància cabdal, tant en la pràctica quotidiana com en la transmissió de sabers.»

El simposi va començar amb una ponència de Joan Reguant, coordinador de la candidatura del paisatge Priorat-Montsant-Siurana i president del Comitè nacional andorrà de l'icomos (Consell Internacional dels Monuments i Llocs Històrics), organisme internacional dedicat a la conservació i protecció de monuments, conjunts i paisatges culturals. Va parlar dels valors dels paisatges agrícoles, centrant-se en la importància fonamental de l'agricultura de petita escala i destacant-la.

Reguant va recordar que, per parlar de valors, primer cal entendre que els paisatges agraris són diversos. Que en funció de la relació que es vol establir amb la terra es manifesten models agraris completament contradictoris. I que cal dir que hi ha relacions amb la terra que són millors que no pas algunes altres. El model agrari de petita escala n'implica una de continuada, artesana, minuciosa, adequada, ponderada, coherent i fidel, va afirmar Reguant.

Per això el simposi ha posat el focus en l'agricultura de petita escala, una agricultura que mundialment és molt rellevant. Només cal recordar que els paisatges agrícoles són els més extensos de la Terra, que són el graner de la humanitat i que, com a tal, són indispensables per a la supervivència, la salut, el benestar.

Però els grans poders econòmics mundials ja s'encarreguen de minimitzar aquesta transcendència, qualificant aquesta agricultura de marginal i no rendible. Per això la capacitat de resistència de les comunitats locals té una importància cabdal.

Joan Reguant, coordinador de la candidatura del paisatge Priorat-Montsant-Siurana, president del Comitè nacional andorrà de l'Icomos. Foto: Júlia Viejobueno.

En el cas del Priorat, els dotze anys de treball de la candidatura al Patrimoni Mundial de la UNESCO, impulsada per la societat civil mitjançant l'associació Prioritat (formada per associacions i particulars de la comarca), ha permès de fer un salt en la presa de consciència del 'nosaltres' propi: coratge, atreviment, reivindicació... Les comunitats locals no han de deixar de reivindicar i reivindicar-se.

Reguant recorda que tota la feina feta per la candidatura ha afavorit l'autoestima i ha permès l'anticipació: Els prioratins han definit el futur que volen i han identificat les amenaces que planen sobre el seu paisatge. Són dotze anys de constància, lentitud i serenor. En processos d'aquesta mena no es pot córrer i només el temps transcorregut ha permès el coneixement i la presa de consciència sobre la importància del paisatge propi. Avui el paisatge és en el centre del debat, en projectes, en planificació i també a les escoles. I això és important, perquè l'agricultura és l'activitat central de la comarca.

Voluntat d'anticipació

Joan Reguant va recordar que el Priorat té un model de paisatge agrari real, creïble i coherent. I és un model que no enganya: allò que es veu és allò que hi ha. I és un model amb continuïtat: del neolític fins avui l'activitat ha estat l'agricultura. Un mosaic de policultiu. I és un paisatge nítid, que es pot llegir perfectament. Un paisatge que ha sabut harmonitzar la tradició amb la innovació.

La seva qualitat paisatgística excepcional li permet d'encarar els desafiaments del futur. És un territori que no té condicionants severs, perquè ha preservat els valors fonamentals. I ha definit un model de governança que hauria de ser exemple per a més territoris.

Joan Reguant va acabar alt, dient: 'El Priorat té una gran responsabilitat. No pot fracassar en aquesta missió, perquè donaria la raó a aquells que diuen que els paisatges agraris de petita escala són marginals i no rendibles. No pot fracassar, perquè el paisatge agrari de petita escala ha de continuar essent el seu paisatge de futur.'

Publicació: Ràdio Falset

Data: 15 de maig de 2019

Autor: -

Titular: La Cartoixa d'Escaladei acull el Simposi Internacional 'Paisatge, agricultura i Dona'

(/)

Butlletí informatiu 15-05-2019

0.00 / 0.00

La Cartoixa d'Escaladei acull el el Simposi Internacional "Paisatge, Agricultura i Dona"

Aquest dijous i divendres té lloc a la Cartoixa d'Escaladei el Simposi Internacional "Paisatge, Agricultura i Dona". En el marc de la candidatura Priorat- Montsant- Siurana a patrimoni mundial de la UNESCO participants d'arreu del món comparteixen experiències al voltant de la gestió dels paisatges agrícoles, dels models i del paper que hi juguen les dones.

Hondures, Burkina Faso, Cuba, el Marroc, França, Itàlia i també el Priorat. Un programa complet de ponències en les que els participants al simposi coneixeran experiències de cooperatives de dones, la gestió de paisatges culturals de la Unesco, iniciatives relacionades amb l'agroecologia, models del banc de terres i treballs sobre alimentació o comercialització.

Per exemple, avui divendres, ha tingut lloc una xerrada sobre cooperativisme i dona en un paisatge cultural agrícola del Patrimoni Mundial. Nidia Cabrera Huerta, administradora del Paisaje Cultural "Valle de Viñales", a Cuba, explicava que gestionar aquest paisatge és difícil "ja que al ser un model agrícola semi artesanal, basat principalment en la producció de tabac, requereix d'un gran esforç per part de la població que hi viu i treballa".

Georges Félix, prové de Puerto Rico, i forma part dels projectes Agroecology Europe i del moviment feminista Cultivate, a través dels quals donen suport als moviments socials que defensen, entre d'altres, la sobirania alimentària. Félix destacava que "és molt important que es parli d'una cultura de paisatge" i afegia que "agafar una perspectiva paisatgística ens permet entendre millor els processos naturals, socials i polítics".

Més de 160 persones han participat durant aquests dos dies al simposi. Segons les dades facilitades per l'organització, un 40% dels participants provenien del Priorat, un altre 40% de Catalunya i de la resta de l'Estat i un 20% era públic internacional.

Pendents de la decisió de la UNESCO

El Simposi s'emmarca en el context de la candidatura prioratina per a què el seu paisatge agrícola sigui declarat patrimoni mundial de la UNESCO. Joan Reguant, coordinador de la candidatura i president d'ICOMOS Andorra explicava que són conscients de les particularitats de Priorat- Montsant- Siurana. "Presentem un paisatge cultural que surt una mica dels canons acostumats a la UNESCO com el monocultiu i els paisatges estèticament espectaculars i, per tant, hem d'explicar-ho i fer-ho comprendre molt bé", afirmava.

La candidatura Priorat- Montsant- Siurana està sent avaluada, en aquests moments, per la UNESCO i s'espera que el proper mes de juliol s'anuncii si finalment, aquest paisatge agrícola de muntanya mediterrània es declarat patrimoni de la humanitat.

Publicació: Departament de Territori i Sostenibilitat

Data: 30 de maig de 2019

Autor: -

Titular: L'Observatori del Paisatge de Catalunya rep el premi Nova Cultura del Territori

Departament de Territori i Sostenibilitat

[Inici](#) [Departament](#) [Mobilitat](#) [Medi ambient](#) [Territori i urbanisme](#)
[Habitatge](#) [Tràmits](#) [Actualitat](#) [Contacte](#)

L'Observatori del Paisatge de Catalunya rep el premi Nova Cultura del Territori

[Torna](#)

Dijous, 30 de maig de 2019

• La distinció l'atorguen l'Associació de Geògrafs Espanyols i el Col·legi de Geògrafs a persones i entitats que contribueixin a una gestió del territori basada en la sostenibilitat, l'eficiència econòmica i l'equitat social

L'Observatori del Paisatge de Catalunya, ens dependent del Departament de Territori i Sostenibilitat, ha recollit avui a Madrid, a través del seu director, Pere Sala, el [premi Nova Cultura del Territori](#), que atorguen l'Associació de Geògrafs Espanyols i el Col·legi de Geògrafs.

El guardó, sense dotació econòmica, s'atorga bianualment des del 2009 i reconeix les persones, entitats i institucions que contribueixen a impulsar una ordenació i gestió del territori basada en la sostenibilitat, l'eficiència econòmica i l'equitat social. Així, l'Associació i el Col·legi de Geògrafs han tingut en compte els "valors de defensa, respecte i actuació prudent, racional i sensata sobre el territori" de l'Observatori.

El consorci de l'Observatori del Paisatge de Catalunya és un ens d'assessorament de l'administració catalana i de conscienciació de la societat en matèria de paisatge. La seva creació respon a la necessitat d'estudiar el paisatge, elaborar propostes i impulsar mesures de protecció, gestió i ordenació en el marc d'un desenvolupament sostenible.

Un dels principals objectius de l'Observatori del Paisatge és incrementar el coneixement que té la societat catalana dels seus paisatges, així com donar suport a l'aplicació del [Conveni europeu del paisatge](#) i de la Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya.

Entre les seves funcions hi ha la d'elaborar els [catàlegs del paisatge de Catalunya](#), fixar criteris per establir els [objectius de qualitat paisatgística](#), i les mesures i accions necessàries destinades a assolir aquests objectius. Igualment, difon [estudis](#) i [informes](#) i estableix metodologies de treball en matèria de paisatge. Finalment, estimula la col·laboració científica i acadèmica en matèria de paisatge i prepara seminaris i publicacions relacionades amb les polítiques de paisatge.

Publicació: -
Data: -
Autor: Joan Reguant
Titular: Valors de paisatge

● ACTUALITAT

Valors de paisatge

Us oferim la ponència que va obrir el primer Simposi internacional 'Paisatge, Agricultura i Dona', dut a terme enguany a la Cartoixa d'Escaladei. La va pronunciar Joan Reguant, director de la candidatura del Priorat a Patrimoni Mundial de la UNESCO. Reguant se centra en els valors de l'agricultura de petita escala, en bona part del paisatge del Priorat, però les seves reflexions són vàlides per a tot el país, més enllà de les peculiaritats de cada territori.

TEXT: JOAN REGUANT

El simposi es va fer el maig d'aquest any a la Cartoixa d'Escaladei.

ORRINA

Deixeu-me fer una preüvia. Voldria rebre homenatge a Neus Català, un segle en fúmer de la prioratina filla dels Galanots, última supervivent del camp d'exterminació per a dones de Ravensbrück, traspassada el mes

d'abril passat a cent tres anys. Neus Català encarna tot un segle de fidelitat al seu paisatge, el Priorat; de fidelitat a les seves arrels, la pagesia, que molt sovint reivindicava; de fidelitat a la seva condició de dona disquerres lluitadora i a les seves conviccions. En Neus Català, que al llarg

d'aquesta última dotze anys de preparació de la candidatura del Priorat-Montserrat a Patrimoni Mundial ha aparegut moltes vegades durant els nostres treballs, hi són reflectits els tres pilars d'aquest simposi: paisatge, agricultura, dona i, sobretot, hi és reflectida la insubornable

ble fidelitat a tots tres. QEPD. Una abraçada. Els paisatges agrícoles o rurals – permeteu-me avui i en aquesta breu presentació la llibertat de manejar-los indistintament, ja sé que és un excés – són probablement els paisatges – fruit de la interacció entre les persones i

la natura -més esteses i amb què, fora de les grans aglomeracions, ens toquem més en el dia a dia... i els caps de setmana. Aquests paisatges són també probablement, dins els paisatges culturals vius i continus en el temps, uns dels més estesos que podem trobar a tot arreu.

Els paisatges agrícoles o rurals representen, sense cap mena de dubte, una part substancial del patrimoni de la humanitat i constitueixen una part molt important del seu capital biocultural, alhora a que partícipen de maneres directes i determinants en l'estructuració, equilibri i harmonia territorial.

Els paisatges agrícoles continuen essent avui el testimoni de l'herència d'un a de les revolucions més globals i determinants de la història de la humanitat: l'agricultura. En el cas concret del Priorat-Montant-Surana, en ple Mediterrani, aquest paisatge cultural agrícola és una part substancial l'expressió d'una de les àrees del planeta en què aquesta revolució tal·loera aquest corrent civilitzador es van manifestar de manera més matiner a i intensa.

Els paisatges agrícoles esdevenen a partir d'aquell moment -i són avui encara- el graner i font d'aliments vitals de la població mundial. També ho són -tant respecte a la producció com a la població concèntrica- aquells paisatges agrícoles de petita escala dels quals el Priorat-Montant-Surana és un exemple eminent. Tot ells, avui per avui, són i continuen essent paisatges no tan sols necessaris, sinó també abstràctament indispensables, i indifugibles per a la població humana i per a la seva supervivència, salut i benestar. Tanmateix, són també l'escenari de grans contradiccions i de maneres de fer antagòniques.

Hi ha una gran diversitat, a tot arreu d'el nostre país, de la nostra regió geocultural també del món, de paisatges agrícoles que podríem estar temptats de dir que responen a la diversitat de cultures o de tradicions culturals. Però avui, en el context econòmic mundial actual, aquesta anàlisi seria superficial i ingènua. En

un mateix àmbit cultural es manifesten agriculturaes molt diferents, fins i tot contradictòries, que obediexen a models radicalment oposats. Tots produeixen aliments o unes altres matèries naturals renovables, però la relació amb la terra pot ser -i, de fet, és en molts casos- radicalment diferent, antagònica. Més que el context

trots de terra es pot tractar de maneres molt diferents. I un mateix cultiu, també. I els resultats i les conseqüències seran també molt diferents. En el nostre món actual, és evident que les polítiques, les estratègies i les prioritats -i també la capacitat, consciència i corresponsabilitat de les comunitats locals- tenen una gran influència en el present i el

Cabana de pedra seca al terme de la Vil·la Alta (Priorat).

cultural que podem compartir, en una mateixa àrea geocultural, els uns i els altres, i que és del tot indiscutible que té més o menys influència, són l'actitud i el compromís amb tota la colla de valors associats

Un mateix tros de terra es pot tractar de maneres molt diferents. I un mateix cultiu, també. I els resultats i les conseqüències seran també molt diferents

I l'escala amb què aquest es disposen, els que defineixen la relació entre la terra i els homes i dones, les comunitats, en definitiva, que la coneixen. Perquè és evident que un mateix

futar dels nostres paisatges agrícoles. El tipus i la qualitat de la relació entre els homes i les dones i la terra són fonamentals i determinants. El paisatge resultant sovint ho evidencia i ho delata. Una relació continua, personal, amable, respectuosa, artesana, minuciosa, adequada i ponderada, coherent i fidedi, no té res a veure amb un a relació d'afinitat dels autòctons dels quals que actua o dissona. Això em sembla indiscutible.

El simposi s'inspira en el Priorat, doncs, la temàtica el reflecteix, té arrel prioratina. El paisatge, avui al centre dels debats, dels grans objectius i de l'imaginari individual i col·lectiu d'homes i dones, de petits i grans, de tota la comunitat del Priorat. Sí, sí, ho dic: bé petits i grans, perquè a l'escola, en aquestes escoles de poble del Priorat, s'hi comença a fer germinar la passió, festi-

ma i el respecte pel territori, pel paisatge, per l'agricultura i per tots els valors materials i immaterials que s'hi associen. L'agricultura, que continua essent l'activitat central, la vocació i la passió més aviat a dir, d'aquest país sorgeix de la seva gent, el batre diari d'aquest territori i el metabolisme del seu temps. I la dona, present i actor principal en tots els nivells del procés agrícola del Priorat. Aquests tres eixos, paisatge, agricultura, dona, el Priorat-Montant-Surana els comparteix amb comunitats de tot el món i són avui al centre de molts debats, programes i polítiques, i constitueixen el focus central de les principals agències de les Nacions Unides per a aquest mil·lenni.

Seria molt llarg parlar dels valors del Priorat-Montant-Surana, perquè en té un munt, i resulta impossible de fer-ho en el breu espai d'aquesta intervenció. Però diria que aquest paisatge i la seva gent tenen la gran virtut, el gran capital, de tenir totes les possibilitats interactives, totes els canals oberts. Aquesta qualitat no es pot adjudicar a l'arrar -en tot cas, no sols i no sobretot- de manera fàcil i simplista. No, aquesta excepció aliat no és fruit de l'atzar, sinó del treball fet fins a avui i en especial del compromís actual. En el context global en què vivim, aquesta excepció posada és tan esperançadora com fràgil. És per això que tota l'atenció, energia i rigor de tothom i de totes les institucions seran necessaris per evitar que aquest capital es malbarati irreversiblement.

Entre la colla de valors d'aquest paisatge, en puc esmentar -sense jurar quins- uns quants a manera de tast o d'exemple: la integritat, que fa que aquest paisatge sigui un bé ben definit i complet per comprendre'l i explicar-lo; la coherència, que testimonia la coincidència sorprenent entre els límits geogràfics, culturals, administratius, simbòlics i fins i tot de les figures de protecció; la continuïtat de la pràctica agrícola ininterrompuda i mil·lenària de les comunitats que s'hi han anat succeint; la nitidesa, que permet la lectura plena dels seus trets definidors i de les seves traces seculars;

el manteniment intacte - com deia fa un moment - de les capacitats de continuar i de projectar-se; la gestió heretada de la tradició i la innovació, que li ha permès preservar un valuós capital patrimonial i alhora projectar-se amb atreviment cap al futur; la voluntat d'anticipar i la capacitat de persistir, tant individual com col·lectiva. Die sovint que el Priorat-Montant-Sirana és un paisatge veritat, que no enganya i es mostra tal com és. No és una anècdota, sinó una realitat completa i excepcional.

És cert que el Priorat-Montant-Sirana té grans desafiaments davant seu. Seria una temeritat no reconèixer-ho i no encarar-los. Reptes molt importants i determinants per al seu futur. Posa el repte generacional i el manteniment del seu model estructural característic,

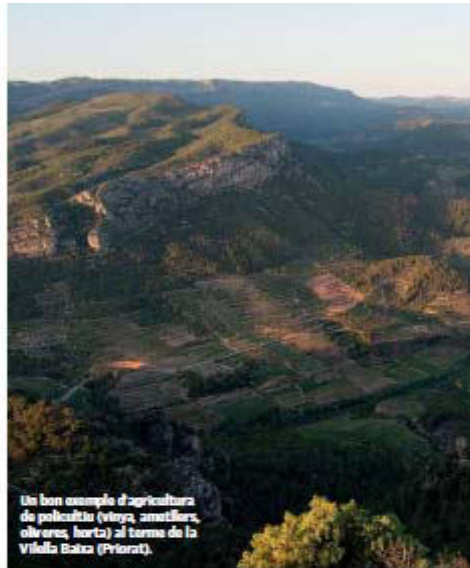
Aquest paisatge i la seva gent tenen la gran virtut, el gran capital, de tenir totes les possibilitats intactes, tots els camins oberts

juntament amb la gestió de la crisi climàtica, constituït un una triada d'exemples d'entre els més importants i crítics que s'hi plantegen. Un repte afegit seria probablement l'incertesa i decisió a declinatò del híbrid tradició-innovació, que sigui capaç de generar un dinamisme equilibrat i

sostenible i plenament acoblat a l'escala d'aquest paisatge. L'excepcional qualitat que continua mantenint el Priorat-Montant-Sirana li hauria de permetre d'encarar-los. El seu extraordinari estat de preservació, malgrat totes les fragilitats, en més o menys gran, en tots els àmbits, dels valors fonamentals mediambientals, agrícoles, paisatgístics i socials, afegit a la seva viabilitat econòmica i a la seva voluntat de consolidar un model de governança participatiu, inclou un compromís, mantenen intactes totes les possibilitats del Priorat-Montant-Sirana i totes les capacitats per construir un futur sostenible ambientalment, sociològic i econòmicament. Per ser modèlic i exemplar. No dic que sigui fàcil, no dic pas que no sigui un camí amb escales i perills, no dic pas que no es tracti d'un objectiu exigent, però el Priorat-Montant-Sirana manté encara, avui, el capital per fer-ho possible. Seria una llàstima malbaratar aquesta enorme oportunitat i renunciar-hi, probablement per sempre més, de manera irreversible.

És evident que els desafiaments són múltiples i que, en un context tan globalitzat, gestionar-los no és únicament en mans de la comunitat i de les institucions prioratines. És cert. Però també és cert que aquesta gairebé trentena de pobles, els més de cinc-cents quilòmetres quadrats i els seus deu mil habitants, plegats, tenen una força i una capacitat de definir i determinar el demà gens negligibles.

No hi ha dubte que ser capaç de garantir el repte generacional és el puntal

Un bon exemple d'agricultura de policultiu (vinya, ametllers, oliveres, herbes) al terme de la Vila de Balçà (Priorat).

del futur d'aquest paisatge agrícola. No és un repte fàcil ni té una solució immediata. Cal emprar-hi tot l'ordre, recursos i imaginació disponibles, des d'ara mateix. Die des d'ara per què aquest és un problema amb un a massesa crítica més enllà de la qual el retorn i la resolució esdevenen tècnicament impossibles. És a dir, que les estratègies per garantir aquest repte cal considerar-les urgents i, a més, diverses i complexes. El Sistema de Gestió de la candidatura Priorat-Montant-Sirana a Patrimoni Mundial de la UNESCO ja en preveia algunes, com la del bare de terres, que ja han començat a caminar, amb indicadors positius. Parlo de complexitat per

referir-me al març d'àmbits en què cal incidir per assolir aquest importantíssim objectiu: habitatge, escola, connectivitat, mobilitat i comunicació, oportunitats, sanitat, accés a la terra, cooperativisme... En la creació dels nous recursos adequats, les administracions, a tots els nivells, hi tenen molt a dir. La seva voluntat i el seu compromís real i efectiu són imprescindibles.

El manteniment del model estructural característic i definitori del paisatge agrícola Priorat-Montant-Sirana és un altre dels grans reptes que he considerat fa un moment. El meu, tant a escala topogràfica, agrícola, com industrial, és fonamental. Deu guardar-lo a la esborrar i iterarment el

paisatge, tant físic com humà i és clar simbòlic, del qual parlem. La concentració de la propietat, les modificacions significatives del terreny, la degradació de la xarxa de camins, el monocultiu i, evidentment, els sistemes de cultiu no sostenibles, sense respecte pel medi, o depredadors dels aïlls i dels recursos naturals, representen greus perills que caldrà controlar i evitar. Per aconseguir-ho, comptaran tant amb el compromís de les administracions com amb la voluntat i la consciència individuals i col·lectives de tota la població. Cada cadu hi té la seva quota de responsabilitat, en cadascuna de les decisions que pren.

El model en mosaic i de policultiu mediterrani del

paisatge agrícola del Priorat-Montsant-Sitjona ja té molts components de lluita contra el canvi climàtic i en favor de la biodiversitat i del respecte ambiental. La baixa concentració dels seus conreus, l'adaptació de cada racó, de cada tros, al sòl, la topografia, l'orientació i l'espècie cultivada, el tractament no agressiu de terres i plantes, la microgestió sostenible dels conreus de fons, basses, poses i cisternes tant per a l'ús agrícola com domèstic, la petita escala de les unitats agràries que afavoreixen la implicació de totes les famílies i la relació gairebé personal entre els homes i les dones i el seu tros o la xarxa de cooperatives són només alguns d'aquests components. N'hi ha més i, sobretot, en què d'arien una altra de pondosa: l'efectivitat de la mobilitat i transport públic com aera, el comportatge col·lectiu en tot aquest paisatge, la recuperació de tot el patrimoni construït rural –ja siguin edificacions o marges– per tal de tornar-los a posar en servei i les accions necessàries per a una eficaç estratègia de prevenció d'incendis –en què ja col·labora de manera important el mosaic– amb, entre més mesures, la reintroducció de ramats per netejar el sotabosc, són només algunes d'aquestes mancances. És obvi que la innovació, la recerca i l'experimentació hi tenen molt a dir a l'hora d'adaptar certes tècniques de cultiu que cooperin a regular la temperatura dels sòls, a modular-ne l'humitat o a contribuir a regular les plagues, per esmentar-ne uns pocs exemples. L'agricultura de petita escala d'aquest paisatge és un camp encallent

per a la innovació sostenible i inclusiva. A més, tots aquests possibles nous components representen grans oportunitats econòmiques i socials, i poden contribuir a fixar al territori les noves generacions.

El procés de preparació de la candidatura ha impulsat la mirada patrimonial d'aquest paisatge. Cal reforçar i fonamentar els aspectes clau d'aquest patrimoni i que

La concentració de la propietat, les modificacions significatives del terreny, la degradació de la xarxa de camins, el monocultiu i els sistemes de cultiu no sostenibles representen greus perills

són coincidents amb els de l'agricultura sostenible: conservació, promoció i millora, aplicables en agricultura a aspectes tan importants com els recursos naturals. Com amb la cultura i el patrimoni, l'agricultura coincideix amb les responsabilitats de manteniment, de rehabilitació, de restauració i de correcció, és a dir, amb el tractament no agressiu i artesanal, sense oblidar la conservació preventiva, és a dir, tot aquell seguit d'estratègies, mesures i indicadors que minimitzin les alteracions no desitjades i que orientin i acompanyin adequadament les dinàmiques.

No caldria perdre mai de vista que tractem d'un paisatge agrícola mil·lenari, que l'agricultura ha estat i és la seva raó de ser i n'ha definit i en defineix el caràcter. El reptu i l'objectiu central hauria de ser que aquesta activitat continuï permetent els seus vivents i en el futur un bon nivell de vida i de benestar a les noves generacions que s'hi incorporin. Que continuï modelant i modelant, d'acord amb la seva escala, el Priorat-Montsant-Sitjona. Que continuï essent, com dels abans, un paisatge verttat i sòlid, que sigui capaç de tractar amb la pondositat necessària flames, activitats i interessos exògens que en paguin alterar radicalment l'equilibri.

El camí fàcil que ha agafat el Priorat-Montsant-Sitjona té associada una responsabilitat important que aquest paisatge i la seva gent hauran d'assumir: la responsabilitat de demostrar la viabilitat i la bondat de l'agricultura de petita escala, l'acoblament perfecte d'aquest model als objectius del mil·lenni (ODS), la seva modernitat i vigència o la seva contribució a fer un món millor, més equitatiu, més responsable. L'abandonament d'aquest camí empra, el fracàs d'aquest projecte, la renúncia a un paisatge agrícola, de policultiu mediterrani, de petita escala, artesanal i sostenible viable, representaria donar suport a les teories que qualifiquen aquesta mena de paisatges i agricultures de marginals i anecdòtiques. La responsabilitat és gran. La convicció de la gent d'aquest paisatge també. Hi tinc plena confiança. ■

Publicació: Sostenible

Data: 11 de juny de 2019

Autor: -

Titular: Els valors del paisatge com a motor de desenvolupament local

Els valors del paisatge com a motor de desenvolupament local

Font: *Diputació de Tarragona* (<http://www.dipta.cat/ca/noticies/un-curs-sobre-lordenacio-i-gestio-del-paisatge-reuneix-experts-afundir-en-els-valors-del>)
11/06/2019 - 08:00

Un curs sobre l'ordenació i gestió del paisatge reuneix una setantena de tècnics i electes locals en unes jornades organitzades per l'Observatori del Paisatge i la Diputació de Tarragona.

El paisatge és vist, cada vegada més, com un motor de desenvolupament i un atractiu local que permet incrementar el nivell de qualitat de vida i de benestar dels ciutadans. Aquestes són les premisses de les quals parteix el curs 'Paisatge: Ordenació i gestió a escala local', que organitza la **Diputació de Tarragona** amb l'Observatori del Paisatge, amb ponents d'arreu de Catalunya que són referent en matèria de **gestió de l'entorn natural i patrimonial**.

El curs, que es durà a terme en 5 sessions, busca la formació de responsables polítics i tècnics de l'administració local en matèria de planificació, promoció i gestió del paisatge per assolir la dinamització de l'entorn natural, l'urbanisme, el turisme i el patrimoni dels municipis del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre.

El format del **curs** (http://www.dipta.cat/sites/dipta/files/media/jor19-002_paisatge.pdf), a més, potencia el paisatge i el patrimoni des de dins, i les sessions es celebren en entorns emblemàtics de la regió. El Castell de Miravet (dia 3/06), la Cartoixa d'Escaladei (dia 4/06), el Palau Alenyà de Montblanc (dia 10/06), el Castell-Monestir d'Escornalbou (dia 17/06) i una visita al Priorat (dia 21/06) són els enclaus escollits per a la formació des del cor mateix del territori.

Relacionats

Notícia

Millora entorns naturals i urbans a diversos municipis de la Ribera d'Ebre
(/noticia/millora-entorns-naturals-i-urbans-a-diversos-municipis-de-la-ribera-debre)

Es basa en un pla d'ocupació impulsat per la Diputació de Tarragona

(/noticia/millora-entorns-naturals-

i-urbans-a-diversos-municipis-de-la-ribera-debre)

Una brigada de cinc persones ha començat aquests dies la formació que els permetrà dedicar-se els pròxims mesos a realitzar treballs de manteniment en espais públics de la Ribera d'Ebre, millorant així la imatge i el paisatge de la comarca. Es tracta del Pla d'Ocupació Ribera d'Ebre 2018, que està impulsat per la Diputació de Tarragona en col·laboració amb el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre.

Notícia

Publicació: Vilaweb

Data: 15 de juny de 2019

Autor: Montserrat Serra

Titular: Pere Sala: 'Ara és el moment idoni per fer unes polítiques de paisatge més orientades a l'acció, més transversals i interdepartamentals'

Pere Sala: 'Ara és el moment idoni per a fer unes polítiques de paisatge ...
Dissabte 15.06.2019 21:50 - Montserrat Serra

Pere Sala: 'Ara és el moment idoni per a fer unes polítiques de paisatge més orientades a l'acció, més transversals i interdepartamentals'

Entrevistem el director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya

El paisatge és un dels àmbits més determinants de les societats contemporànies, perquè ens hi va el futur en gestionar-lo, avui més que mai. Són molts els desafiaments mundials i les incerteses socials, i bona part són relacionades la gestió del paisatge: el canvi climàtic o crisi climàtica, el bé comú enfront l'especulació urbanística, el desafiament del turisme sostenible, la preservació dels valors de la vida rural i l'agricultura de petita escala, la sobirania alimentària, o fins i tot el nou món dels paisatges virtuals. Parlem amb Pere Sala, director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, de la manera com aquest organisme afronta qüestions com ara la devastació i la despoblació de les zones agràries, el paper que hauria de tenir la futura llei dels espais agraris, el turisme o bé els sistemes de gestió del paisatge. Aquesta entrevista s'ha elaborat amb col·laboració amb [LaConca5.1](#).

—Quines són actualment les grans qüestions a debat en termes de paisatge?

—N'hi ha uns quants... Per exemple, la contribució del paisatge al benestar, la igualtat, i la qualitat de vida; el seu creixent paper dual com a indicador i alhora com a resposta del canvi climàtic en una situació d'emergència; les dialèctiques local-global, rural-urbana, autenticitat *versus* artificialització, o transformació *versus* destrucció; la qüestió de les identitats en un context de globalització i d'hipermobilitat; la creació de nous paisatges referencials; la relació entre el paisatge i el nou turisme; el bé comú; els límits de la ciutat; la democràcia participativa; els paisatges virtuals, etc., etc. En un moment de desafiaments globals i incerteses socials, el paisatge ens ajuda cada vegada més a definir els principis de les societats contemporànies.

—I quant a aquestes qüestions, quines prioritats us heu marcat en la nova etapa de l'Observatori, que encapçaleu?

—Totes són implícites d'una manera o altra en la tasca del dia a dia que fem a l'Observatori, siguin estudis, publicacions, cursos o jornades. Per exemple, aquests debats són molt presents mentre elaborem el nou Catàleg de paisatge del Penedès. El novembre organitzarem a Girona la segona edició de la biennial sobre paisatge i imatge, i aquesta vegada la dedicarem als paisatges virtuals, que són ambients en què els nostres joves són cada vegada més presents. Hem de deixar de veure aquestes noves realitats com espais aïllats i explorar-ne l'enorme potencial com a eines de creació, mediació i acció territorial, o el seu paper en l'educació dels futurs professionals del paisatge. En alguns països, com Holanda, la virtualitat o la gamificació són utilitzats pels governants per a construir futurs possibles. També volem preguntar-nos què pot oferir-los el paisatge. En catorze anys hem fet molta feina i molt diversa, de bracet amb molts actors i moltes persones del territori, i amb la complicitat d'un

mund d'administracions, i volem seguir fent-ho. Ara és el moment idoni per a proposar-se unes polítiques de paisatge més orientades a l'acció, més transversals i interdepartamentals, que reforcin la concertació i la cooperació públicoprivada, i que impulsin les mesures de sensibilització, educació i formació necessàries.

—El moment no és fàcil: superada la crisi econòmica, ha tornat la fúria depredadora de les constructores. Sembla que no s'hagi après res, que la crisi només hagi estat un parèntesi, que només hagi alentit la indústria del totxo, però que no hagi assentat nous valors de paisatge. Noves promocions urbanístiques amenacen tot el territori, siguin de gran abast, com les accions a la Costa Brava, o d'abast més reduït, però també perjudicials per al territori i qui hi viu, com el nou abocador de Riba-Roja. De nord a sud. Quines polítiques caldria impulsar per a frenar aquests interessos econòmics tan poderosos?

—L'administració hauria d'afinar els filtres i regulacions de què ja disposa a l'hora de fer compatibles els interessos legítims de tots els sectors, però prioritizant sempre el bé comú. Es reclama que principis com la qualitat, l'excel·lència, la negociació, la concertació, la cooperació, l'equitat, la cohesió i la solidaritat s'apliquin a tots els ordres de la vida social. En l'urbanisme, com em demaneu, afortunadament van guanyant més pes que mai les polítiques de rehabilitació, les de renovació, les de renaturalització de teixits urbans, o les de creació de nous paisatges de qualitat. Sense anar més lluny, el projecte de desurbanització de la Pletera, a l'Estartit, al municipi de Torroella de Montgrí, i la restauració posterior de la maresma, que han ajudat a regenerar, revitalitzar i ordenar aquest tram de la costa gironina, n'és un exemple excel·lent, i ja ve gent de mig Europa a conèixer-lo. Amb això no entengueu que desurbanitzar sigui l'únic camí, no tindria cap sentit en un país plenament immers en un món urbà, però sí que vull posar en relleu que una cosa que anys enrere hagués pogut semblar impensable o inviable, avui ens adonem de les seves oportunitats territorials, econòmiques i socials.

—Parlem a diferents escales: polítiques del govern de la Generalitat, però també polítiques locals.

—Sí, és així, i us en posaré un altre exemple: la crisi econòmica d'aquesta última dècada ens ha deixat paisatges de nous barris residencials o polígons industrials inacabats a molts municipis. Són llocs perfectament parcel·lats, amb carrers, clavegueram, enllumenat, i fins i tot bancs per a seure-hi, però en els quals no s'asseu ningú, perquè no hi viu ningú. Només al Penedès, el Catàleg de paisatge que fem n'ha identificat i cartografiat més de setanta. Quin futur tenen? No ho sabem, i necessitarem molta imaginació i una bona pila d'anys per a donar-los un nou significat. Sí que sabem que ja formen part del nostre paisatge urbà i rural quotidià i del nostre imaginari col·lectiu. Afortunadament, notem com el món local n'és cada vegada més conscient. Després de dècades en les quals l'ocupació del territori era sinònim de construcció i riquesa econòmica i es creixia sense criteri ni ordre, aquests darrers anys, i a poc a poc, es va donant un canvi cultural que s'estima més nous models de desenvolupament basats en la defensa i promoció del paisatge. Perquè el paisatge és vist cada vegada més com un motor de desenvolupament, un atractiu local, i una via per incrementar el nivell d'autoestima, la identitat i la qualitat de vida dels ciutadans. Acaba de signar-se la Carta del Paisatge del Garraf, per exemple, la setena de Catalunya, i va de camí la de la Conca de Barberà. Tot això fa créixer el nombre d'iniciatives locals que ja formen part de la nova Xarxa

Territoris pel Paisatge. Per a aquest mes de juny, en paral·lel, hem preparat amb la Diputació de Tarragona, un curs de paisatge de cinc dies per l'administració local de tot Catalunya. Donar suport a aquests processos o impulsar la formació dels quadres locals és fonamental per a continuar canviant determinades mentalitats i maneres de fer.

—Què ha de fer un organisme com l'Observatori del Paisatge, que és consultiu i no vinculant?

—Quan es va crear l'Observatori, l'any 2005, la Llei del paisatge li va atorgar poca capacitat decisòria, però sí una important capacitat de generació de coneixement i de creació de sinergies, complicitats i interdependències, des de la proximitat i l'experiència quotidiana. I aquests actius són els que ens permeten de donar suport a l'administració (a totes les escales); generar coneixement i metodologies des de la interdisciplinarietat; ser un punt de trobada entre amplis sectors de la societat (acadèmic, polític, professional, social, cultural, econòmic); fomentar la creació d'espais de diàleg i cooperació entre el govern i la societat civil i entre l'esfera pública i la privada; actuar com un viver de projectes innovadors; detectar i promoure el debat sobre temes emergents (vet aquí, per tant, un centre que busca influir en la definició i el disseny de les tendències de futur); incloure prioritats paisatgístiques en l'agenda política; ser una antena catalana al món i una antena del món a Catalunya; i promoure la formació, educació i la sensibilització. No sempre una llei de paisatge impulsa un organisme específic que tingui la tasca de col·laborar amb l'administració en la implementació de les polítiques de paisatge, i aquesta és una singularitat que s'ha demostrat operativa i és alhora molt valorada en el context internacional.

—En contrast amb la represa urbanística desfermada, de mica en mica, ja ho heu dit, la consciència ciutadana sobre la importància del paisatge per a la qualitat de vida de la gent creix i la idea de paisatge com a bé comú va calant.

—Ho notem cada vegada més. El debat d'aquests darrers vint anys sobre el canvi climàtic, la problemàtica ambiental, la sostenibilitat, l'escassetat de recursos naturals, o l'empobriment dels nostres paisatges, lentament fan veure a la població que les coses s'han de fer d'una altra manera, promovent el reús (reciclatge, reutilització) també de territori (rehabilitació, renovació i renaturalització de teixits urbans). Ara, malgrat que aquest mes de juny compleixen catorze anys de l'aprovació de la Llei del paisatge per part del Parlament de Catalunya, el paisatge 'tot just' comença a penetrar al debat ciutadà i polític i, per tant, la tasca de sensibilització i conscienciació que ens manca és ingent. Cal recordar que, quan parlem de paisatge, no solament ens referim al paper capital en l'ordenació del territori, sinó que parlem també de patrimoni, cultura, identitat territorial, a totes les escales i, com dieu, de bé comú. Per això abans deia que una política de paisatge ha de ser transversal i interdepartamental, la qual cosa no és gens fàcil d'implementar.

—Un terme important que els especialistes en paisatge treballem actualment és la idea del 'paisatge ordinari'. Dignificar aquells paisatges que no són excepcionals i que per això no són protegits, que són la majoria del territori.

—L'any 2016 hi vam dedicar un seminari, que vam titular 'Paisatges ordinaris, patrimoni i societat civil'. No fa falta tenir un pont del segle XV, ni que sigui catalogat com a BCIN o BCIL perquè un paisatge sigui interessant, o no hagi de formar part de la gestió quotidiana del territori, i també de la urbanística. Són paisatges amb pocs (o cap) valor patrimonial, però sí

social, i per això tenen processos de patrimonialització accelerats, en què la societat adquireix un paper cada cop més rellevant a l'hora d'atorgar-los el valor de patrimoni. Al moment de donar valor, prevalen la memòria personal, les experiències viscudes, o la vinculació de les generacions passades. En aquests paisatges, el desafiament no és tant la protecció, sinó la gestió i ordenació, a partir del reconeixement, la posada en valor i l'activació dels valors. Aquests processos de patrimonialització sovint assagen noves formes de democràcia participativa, de pedagogia activa i, alhora, contribueixen a incrementar la consciència ciutadana, la qual cosa em sembla molt interessant.

—En aquest moment difícil també hauriem de parlar de la devastació de les zones agràries. El camp és el primer espai que se sacrifica i sempre en favor del totxo. En canvi, els Catàlegs de Paisatge que l'Observatori ha definit no deixen d'advertir la necessitat de preservar i potenciar els espais agraris i els elements que els caracteritzen. I, tanmateix, encara avui són els més vulnerables. Més que els boscs.

—Efectivament, els paisatges agrícoles catalans tenen un valor elevat, de l'òptica productiva, històrica, estètica i simbòlica. També tenen una gran importància ecològica per la funció de connectors que exerceixen entre els espais naturals. Hauriem d'optar per uns paisatges agrícoles que proveeixin de productes de qualitat, valor afegit, i amb rostre humà, i que promoguin la sobirania alimentària. També són estratègics els espais agrícoles del voltant de les ciutats, i ajuden a generar identitat. Sense perdre de vista que la seva finalitat principal és econòmica. És a dir, aconseguir rendibilitat de les produccions, aquests espais haurien d'esdevenir els principals conductors i reestructuradors de les perifèries del futur, i donar resposta a uns consumidors cada vegada més preocupats per la qualitat i la seguretat alimentàries, la qual cosa en pot incrementar la viabilitat. El Parc Agrari del Baix Llobregat, el Parc Rural de Gallecs al Vallès Oriental, el Parc Rural de la Torre Negra a Sant Cugat del Vallès o el Regadiu de Manresa, i tants d'altres, en són alguns referents. Com dieu, no es pot perdre de vista que avui a les perifèries hi ha en joc el sòl fèrtil de les planes, molt més que el forestal, que al conjunt de Catalunya guanya terreny anualment.

—Tenim unes polítiques febles de protecció dels espais agraris. Com podrà ajudar la nova llei dels espais agraris que es tramita al parlament i que depèn del DARP?

—El sòl agrari és un sòl de valor extraordinari, no solament perquè és un recurs escàs, sinó perquè aplega i en concentra molts més de caràcter estètic, històric, patrimonial —en definitiva, paisatgístic. A França, sense anar més lluny, és un sòl molt protegit, fins al punt que no és gens fàcil de canviar-ne la qualificació, per exemple per esdevenir urbanitzable. Vull pensar que la nova llei anirà per aquí. De fet, el sector, a casa nostra, és conscient d'aquest valor transversal i integral del sòl agrari, com ho demostren iniciatives com el Fòrum Verge Extra que es tira endavant al Segrià, les Garrigues i l'Urgell i que procura que el paisatge i el patrimoni contribueixin al posicionament de l'oli d'oliva verge extra al mercat i esdevinguin, per tant, factors clau en la cadena de valor. I, com aquesta, en podríem posar moltes més iniciatives com a bons exemples, bones pràctiques en aquesta línia.

—La despoblació del camp no té aturador, tot i la nova onada de neoruralisme. S'han assajat i s'assagen accions com ara la creació de bancs de terra o l'obertura de nous mòduls de formació agrària, com ara el que s'obrirà el curs vinent a Malgrat de Mar, per donar formació a nous treballadors del camp de la Conca de la Tordera. Però què

proposa l'Observatori del Paisatge?

—Efectivament, el declivi de l'agricultura i la ramaderia i la despoblació del camp fa que alguns paisatges que fins fa poques dècades (fins i tot anys) eren vius i dinàmics, s'abandonin. M'hi he referit abans: a Catalunya i a més regions del sud d'Europa aquests territoris es van emboscant, amb el resultat que en trenta anys hem passat d'una superfície forestal que no arribava al 40% del territori català a una que ocupa més d'un 61%, més elevada que la de Suïssa o la del Canadà. Que el bosc avanci d'aquesta manera no solament té conseqüències en l'increment d'incendis forestals o en la disminució de la biodiversitat, sinó també en la desaparició d'un patrimoni cultural ben ric, com ara el de la pedra seca, o la pèrdua dels patrons visuals configurats pel mosaic agro-forestal. No hi veiem una solució única, cal combinar-ne moltes d'estructurals alhora. Algunes de concretes són les que heu mencionat, i aquí també hi podríem afegir experiències recents com el Fòrum Agrari del Priorat, o l'Escola de Pastors al Pallars, que enguany compleix deu anys. Però en general cal millorar les condicions de vida al camp, cuidar els assentaments i els pobladors de les àrees més marginals i amb més perill de despoblament, potenciar i afavorir els nouvinguts, sobretot si estan disposats a treballar la terra, valorar encara més aquests paisatges i no solament per a la promoció turística sinó pels serveis ecosistèmics que presten, o impulsar les activitats mantenidores del nostre típic mosaic agro-forestal.

—Perquè, d'una altra banda, cada dia hi ha més persones que demanem una alimentació més saludable, basada en l'agricultura ecològica i de proximitat. De mercat n'hi ha.

—És cert. I no solament n'ha pujat el consum, sinó també el nombre de pagesos, les hectàrees dedicades a l'agricultura ecològica, i la importància dels circuits curts de comercialització. Aquests últims vint-i-cinc anys, per exemple, la superfície dedicada a l'agricultura ecològica a casa nostra ha passat de 5.000 hectàrees a 210.000. I això té també una empremta molt positiva en el paisatge. Com més ens acostem a un paisatge agrícola de producció ecològica, més ens adonem que guarda més diversitat vegetal i animal i una manera d'entendre la pagesia més respectuosa amb la conservació dels recursos naturals i els valors del territori.

—Fa pocs dies s'ha anunciat la tramitació al parlament de la llei per a la creació de l'Agència del Patrimoni Natural i la Biodiversitat. Què implicarà? L'Observatori en formarà part?

—Era una reivindicació històrica d'entitats i organismes vinculats a la conservació de la natura a Catalunya que celebrem que finalment arribi a bon port. Feia temps que ho demanaven, perquè aquestes últimes dècades hi ha hagut una pèrdua contínua de biodiversitat al país que, entre més, és originada per la fragmentació de molts paisatges naturals. L'Observatori no en forma part perquè la nostra concepció del paisatge és més en el seu sentit ampli, resultat d'una construcció de la mateixa societat, amb una enorme càrrega cultural i simbòlica. Altrament, la nostra tasca va més enllà de les estratègies conservacionistes i promou sobretot la gestió, l'ordenació, i la intervenció i creació de nous paisatges, bo i assumint la inevitable transformació del paisatge, sempre que es faci amb un profit social i col·lectiu. Vist això, és obvi que amb la nova Agència perseguim objectius complementaris i per això ens haurem de coordinar.

—L'Observatori del Paisatge com afronta el turisme?

—Aquest és un dels grans temes de debat dels paisatges contemporanis, tal com deia al principi. Hem de tenir molt present que el paisatge és un recurs de primer ordre per al turisme, és un dels seus principals atractius, i això és molt important en un país turístic com el nostre, on el turisme tindrà una incidència cada vegada més gran. De la mateixa manera que el paisatge canvia, també canvien les maneres de fer turisme: cada vegada veurem turistes a més llocs, i d'origens culturals més diversos. I per això ni hem de veure'l com l'enemic del paisatge ni tampoc hem de caure en el pessebrisme, pensant-nos que aquests són els paisatges desitjats pel turisme. Per mi, de l'òptica del paisatge, hem d'estar amatents a aquestes quatre qüestions: el turista busca paisatges originals i ben cuidats i evita els degradats o sense personalitat; la creació dels nous paisatges turístics requereix comprendre el lloc prèviament i molta sensibilitat; la relació que estableixen els turistes amb els valors del lloc, de conèixer-lo fins a promocionar-lo; i la qüestió del límit de visitants d'un territori concret, on la percepció dels residents serà cada vegada més cabdal, a més a més de les característiques del mateix paisatge. En aquest sentit, hem començat a col·laborar amb la Direcció General de Turisme per definir conjuntament productes turístics innovadors i d'excel·lència a partir dels valors dels paisatges de Catalunya, partint de models turístics menys invasius i més respectuosos amb el territori. El primer projecte que fem relaciona l'experiència del viatge i els paisatges per on travessen les carreteres amb alguns dels valors amb els quals les podem connectar (tranquil·litat, contemplació, descoberta, coneixement, sensibilitat, civisme, etc.). Dit d'una altra manera: de quina manera pot contribuir una carretera al coneixement i la promoció dels valors paisatgístics del país mentre generem experiències d'oci que repercuteixin positivament en el desenvolupament del territori per on passa? Espero que tinguem els primers resultats els mesos vinents.

—**Quins són els desafiaments que tenim com a societat amb relació a la gestió del paisatge? A la candidatura del paisatge del Priorat a la UNESCO sembla que li costa la creació d'un bon sistema de gestió, sòlid.**

—La societat prioratina va construir de fa una pila d'anys i amb molt d'esforç un model de gestió del seu territori que situa el paisatge de mosaic agrícola mediterrani i el seu patrimoni en el centre del seu desenvolupament i en el motor del seu futur. És un treball valuós de baix cap a dalt, primer de reconeixement i de redescoberta dels valors del paisatge, i després de pensar i projectar col·lectivament com gestionar-lo. El resultat n'és un sistema de gestió ambiciós, pioner, referent, ja que no hi ha molts territoris en el món que hagin seguit passos semblants (i que, a més, aspira a ser reconegut per la UNESCO). També és un magnífic exemple que allà on no arriben les institucions més tradicionals i consolidades hi arriben les entitats i les persones. Hem d'obrir els ulls a aquestes noves formes de governança del territori, perquè seran cada vegada més necessàries, i marquen un camí de futur.

Publicació: Departament de Territori i Sostenibilitat
Data: 21 de juny de 2019
Autor: Júlia Rubert Tayà
Titular: I Simposi internacional Paisatge, agricultura i dona

Observatori del Paisatge_I Simposi internacional Paisatge, agricultura i dona. B#31|21/06/2019

El **paisatge** és una construcció cultural que combina elements antròpics i naturals en constant evolució. El paper de les **dones**, sovint invisibilitzat i negat per la societat patriarcal, és fonamental arreu del món en la construcció dels paisatges. El rol de l'**agricultura**, sovint oblidat o menystingut front als monuments naturals, també.

L'Observatori del Paisatge va organitzar el primer *Simposi Internacional Paisatge, agricultura i dona* que va atreure unes dues-centes persones a la cartoixa d'Escaladei al llarg de dos dies, el 9 i el 10 de maig de 2019. Amb un programa densíssim i molt ric, el simposi va generar un còctel d'intervencions i experiències calidoscòpic. S'hi va combinar teoria i casos pràctics, visons del primer i del tercer món, iniciatives locals i globals, ponències i visites de camp, expertesa i transversalitat, en un debat polifacètic i alhora molt coherent.

Temes emergents

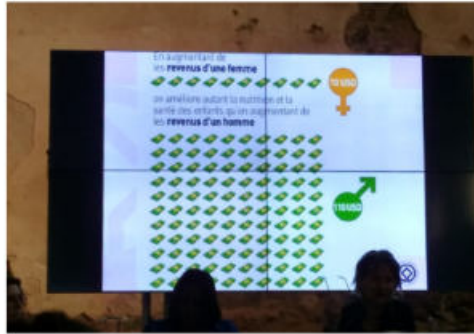
Els **eixos de coordenades**, explícits en el títol, situaven com a línies d'interès el paper de l'agricultura i el paper de la dona en la configuració dels paisatges arreu del món. El **teló de fons** el constituïa la candidatura del Priorat a esdevenir paisatge cultural inscrit a la Llista del Patrimoni Mundial de la UNESCO.

Seu de les ponències del Simposi: sala del monestir d'Escaladei

La confluència dels dos eixos va fer emergir diverses **qüestions transversals** comunes a diferents perspectives. En primer lloc, va posar de relleu el gran capital cultural, paisatgístic, econòmic i social

que constitueix l'**agricultura de petita escala**, sovint ofegada i ocultada per l'agricultura a gran escala. Basada en models locals, més respectuosos i adaptats al medi, aquesta agricultura és una baula fonamental entre un passat resilient i el futur, amenaçat per les disfuncions d'una economia globalitzada basada en la depredació dels recursos i la generació d'externalitats negatives tant ambientals com socials. En segon lloc, també va senyalar el **rol crucial de les dones** en el sosteniment de l'agricultura a escala mundial. Malgrat la manca de recursos i els obstacles a què s'enfronten per discriminacions de gènere, representen un percentatge aclaparador de la mà d'obra de la petita agricultura i són les responsables principals (amb diferències abismals!) de l'alimentació, l'educació i la salut familiar i de la transmissió de sabers. D'altra banda, també va emergir un moviment sinerònic en diverses parts del món cap una major consideració d'una **agricultura sistèmica**, que respecti els valors dels ecosistemes, escolti la terra i els seus ritmes i s'adeqüi a la idiosincràsia dels territoris.

Presentació de la representant de la UNESCO:
"augmentant els ingressos d'una dona 10 dòlars s'assoleixen les mateixes millores en nutrició i salut dels infants que augmentant els ingressos d'un home 110 dòlars"

Les ponències

Les ponències dels dos dies s'agrupaven en **quatre grans blocs**: valors (on reflexionar sobre com els paisatges agraris se sustenten i alhora generen sistemes de valors propis de cada territori), model (on avaluar els components clau i els actors per fer viable l'agricultura), governança (on abordar les noves relacions necessàries entre els diferents actors per a gestionar col·lectivament el paisatge) i paisatge cultural agrícola del Priorat (on conèixer i compartir experiències i iniciatives que construeixen el paisatge agrícola del Priorat).

Ponents del Simposi

Al llarg de les dues jornades es van poder escoltar les intervencions de diferents tipus:

• **Ponències marc.** La visió panoràmica d'algunes persones va permetre emmarcar l'aterratge a la pràctica de la resta de ponències. Mirene Begiristain, de la Universitat del País Basc, va parlar del nou rol de la governança en la comercialització agrària i els sistemes alimentaris. George Félix, d'Agroecology Europe va presentar models alternatius de producció i consum alimentaris per millorar els processos de desenvolupament local. Isabelle Anatole-Gabriel, de la UNESCO, va exposar com la valoració dels paisatges culturals i agrícoles per part de la UNESCO ha incorporat la consideració d'aspectes de sostenibilitat i d'igualtat de gènere de resultes tant de les noves sensibilitats socials com dels estudis contundents que demostren la necessitat imperiosa d'incorporar aquestes perspectives. I finalment, Sara Pérez, biòloga, filòsofa i viticultora del Priorat, va fer una crítica al model agrari imperant, basat en la lògica de l'explotació (literal) de la terra i una crida a seguir la visió comuna a diferents corrents de pensament contemporani (ecosofia, autoipoesi, teoria Gaia...) i al model de l'agroecologia en termes d'aproximació sistemàtica a l'entorn.

• **Experiències internacionals.** El relat de les iniciatives sorgides a diferents punts del globus, en especial de regions desfavorides, va permetre constatar l'existència de punts en comú entre moltes d'elles, tant en negatiu –com les dificultats de les dones per accedir als recursos (terra, crèdit...)– com en positiu –per exemple la bona acollida en els mercats occidentals dels productes basats en coneixements i tècniques ancestrals. Mina El Mghari i Amal El Hantati, del Marroc, van parlar de la producció d'oli d'Argan en una cooperativa liderada per dones., Wendy Cruz, de la Via Campesina d'Hondures, va parlar de les dificultats de subsistència de les petites comunitats agrícoles en un país espoliat, on el moviment feminista es lliga a la reclamació de l'accés a la terra. Eleni Pankgratiou, de Grècia, va parlar de la gestió col·lectiva dels paisatges de pedra seca a una comunitat de municipis de muntanya. Nidia Cabrera Huerta, de Cuba, va parlar de la problemàtica despersonalització d'una petita comunitat agrícola lligada a la declaració com a patrimoni de la humanitat i la massificació turística consegüent. I, malgrat que les lentituds per obtenir el visat en van impedir la presència física, Roamba Ouédraogo Maimounata i Marie Guigma, amb materials audiovisuals enviats des de Burkina Faso, van exposar una organització de dones que impulsa l'agricultura domèstica destinada a obtenir mantega de caritat.

• **Experiències locals.** Algunes experiències més properes van suscitar un interès especial pel seu caràcter innovador i la seva fàcil replicabilitat. Cristina Zolle, de l'Axencia Galega de Desenvolvemento Rural, va exposar l'experiència del banc de terres de Galícia que, en un territori minifundista amb problemes d'abandonament rural, permet posar en contacte propietaris i agricultors i fomentar la recuperació de terres agrícoles. I Marina Vilaseca, de l'ARADA Creativitat Social, va parlar del procés participatiu i d'acció social que està tenint lloc al Solsonès de fa anys i que ha catalitzat amb nous projectes aglutinadors de múltiples agents territorials.

• **Aprofundiment sobre el Priorat.** Algunes ponències van permetre presentar les característiques del paisatge agrícola que acollia el simposi. Joan Reguant, coordinador de la candidatura Priorat-Montsant-Siurana a paisatge cultural de la UNESCO, va exposar els valors, la trajectòria històrica i el capital social que la recolzen. Joan Queralt, del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, va subratllar alguns trets característics i diferencials del sector agrari del Priorat que expliquen la seva dinamització recent. Ferran Mestres, del Fòrum Agrari Priorat, va explicar el funcionament i els resultats d'aquest punt de trobada emmarcat en la candidatura UNESCO que té per objectius posar en comú i debatre qüestions d'interès de la comarca i del sector. Per últim, Mireia Vilamala i Isabel Ayala, del banc de terres del Priorat, van explicar el procés d'implementació que ha començat aquest mes de gener i que ha començar per la fixació de criteris i objectius i definició del reglament de funcionament.

Van complementar les ponències un debat de clausura, una visita guiada a la Cartoixa, la inauguració d'una exposició de l'artista Josep Subirats i, sobretot, quatre **sortides guiades** simultànies a diferents a diferents enclavaments i activitats de la comarca.

Paisatges del Priorat

Les visites, amb l'objectiu comú de vivenciar el paisatge i algunes de les experiències que constitueixen la base per a la candidatura a patrimoni de la UNESCO, van tenir quatre destins:

- la Vilella Baixa-Gratallops (molí, cooperativa i tros familiar)
- la Bisbal de Falset (oli, cooperativisme, ramaderia ecològica, paisatge de la pedra seca)
- Cornudella i Siurana (ramaderia ecològica i comercialització de producte de proximitat)
- Masroig-els Guiamets-Capçanes-Falset (policultiu, cooperativisme, explotació familiar)

També, i en el mateix sentit de lligar la teoria amb la pràctica, els sentits i la vivència, els **àpats** van ser a base de productes locals i de proximitat i amb receptes pròpies de la gastronomia de la comarca.

Àpat del Simposi

Publicació: Departament de Territori i Sostenibilitat
Data: 26 de juny de 2019
Autor: Júlia Rubert Tayà
Titular: S'aprova la Carta de paisatge del Garraf

Departament de Territori i Sostenibilitat

[Inici](#) [Departament](#) [Mobilitat](#) [Medi ambient](#) [Territori i urbanisme](#)
[Habitatge](#) [Tràmits](#) [Actualitat](#) [Contacte](#)

S'aprova la Carta de paisatge del Garraf. B#31|26/06/19

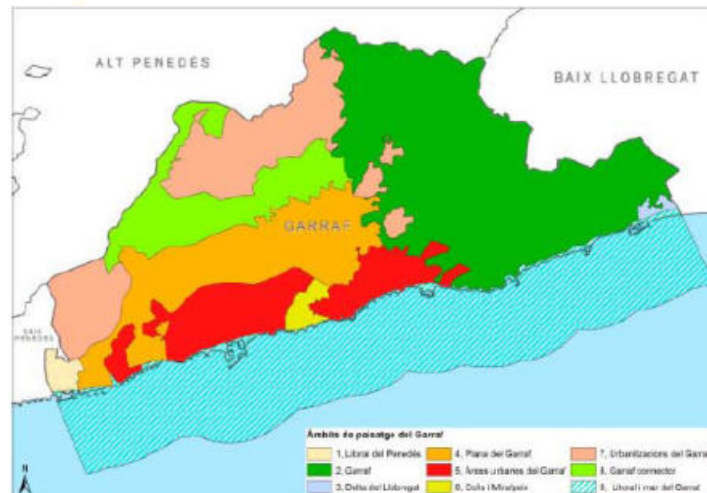

El 3 de maig de 2019 es va signar la Carta de paisatge del Garraf, que abasta els municipis de Canyelles, Sant Pere de Ribes, Cubelles, Olivella, Sitges i Vilanova i la Geltrú, on viuen gairebé 147.000 habitants.

Les cartes del paisatge són instruments de concertació d'estratègies entre els agents públics i els privats per aconseguir actuacions de protecció, gestió i ordenació del paisatge que tinguin per objectiu mantenir-ne els valors. Van ser definides per la Llei 8/2005 de protecció, gestió i ordenació del paisatge inspirades en un instrument similar habitual a França. A Catalunya solen incloure un diagnòstic de l'estat de conservació d'un paisatge (que parteix, afina i complementa la informació que aporta el catàleg de paisatge de l'àmbit), uns objectius de qualitat i unes accions de millora amb l'especificació dels agents responsables de la seva execució.

Un procés de pacte al territori

El procés de concertació a Garraf es va iniciar el 2017. En primer lloc, va permetre validar la diagnosi de partida –basada en l'anàlisi de la fisiografia, la presència de vegetació, l'activitat humana o els espais protegits per normativa- i afinar els àmbits de paisatge proposats a escala comarcal (que van passar dels 8 inicialment proposats a 9, amb la incorporació del "litoral i mar del Garraf"), tots ells coherents amb les unitats de paisatge definides en el Catàleg de paisatge de la regió Metropolitana de Barcelona.

A continuació es van definir 36 grans objectius de qualitat paisatgística, assignats a cadascun dels àmbits, i es van concretar 42 actuacions que els signants de la Carta es comprometen a dur a terme per assolir-los.

L'acte: punt i final, punt i seguit

L'acte de signatura de la carta es va realitzar a la masia d'en Cabanyes, la seu del Consell Comarcal del Garraf. El conseller de Territori i Sostenibilitat, Damià Calvet, i la presidenta del Consell Comarcal del Garraf, Glòria Garcia, van signar la Carta i a continuació s'hi van adherir ajuntaments i entitats de la comarca. També hi van assistir secretari d'Hàbitat Urbà i Territori, Agustí Serra, i el director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, Pere Sala.

La Carta de paisatge del Garraf se suma a la bateria de cartes que diferents territoris han tirat endavant per promoure actuacions de millora del paisatge que impliquin tant el sector públic com el privat i que estiguin basades, no en la imposició ni la legislació, sinó en el compromís, la coresponsabilitat i la governança. A hores d'ara, s'han signat les cartes del paisatge de l'Alt Penedès, Priorat, Berguedà, Vall de Camprodon (Ripollès), Alt Empordà i Lluçanès, i es troba en redacció la de la Conca de Barberà.

La signatura de la Carta clou el procés de participació i concertació però marca l'inici del procés d'executar les accions a les quals s'han compromès els diferents actors.

Així mateix, se suma a la progressiva translació del paisatge en diferents instruments del planejament urbanístic que s'impulsa des del DTES, com per exemple la proposta d'integrar la regulació del paisatge en el cos de les normes d'ordenació territorial del Pla territorial parcial o l'elaboració d'un mapa de proposta d'ordenació del paisatge per a tot l'àmbit territorial.

Publicació: Tarragona digital
Data: 8 de juliol de 2019
Autor: Jordi Gomà
Titular: El paisatge

El paisatge

(<https://tarragonadigital.com/autor/52>)

per **Jordi Gomà** (<https://tarragonadigital.com/autor/52>)

08/07/2019

Castell de Miravet – Ajuntament de Miravet

Durant el mes de juny passat vaig assistir a les sessions de formació *Paisatge. Ordenació i gestió a escala local*, organitzades per la **Diputació de Tarragona i l'Observatori del Paisatge**. En aquest curs, adreçat a membres electes i a tècnics de l'administració local, s'hi van tractar un munt d'aspectes relacionats amb la planificació, la gestió i la promoció del paisatge i s'hi va donar una visió àmplia, gairebé holística de la importància que té el nostre entorn com a motor de desenvolupament,

com a element d'identitat i com a eina de benestar.

El paisatge, que és una construcció de la pròpia societat, té una enorme càrrega cultural i simbòlica, ens defineix i ens explica. Un país ha de respectar i tenir cura dels seus paisatges, siguin quins siguin. Ho ha de fer a través de tots els àmbits; la política, l'arquitectura, l'agricultura, l'ecologia, l'urbanisme i també a través de la cultura, sense complexes, sense mirades de superioritat de cultuletes cosmopolites i polls ressuscitats que només veuen en el paisatge un element d'inspiració per a pintors aficionats a les composicions estil escola d'Olot o per a jubilats amants dels concursos de poesia de Festa Major que fan versets bucòlics sobre el seu poble.

El curs m'ha semblat **una iniciativa extraordinària per fomentar una gestió integral del territori, per sensibilitzar, conscienciar i formar a tothom** que estigui més o menys implicat amb les mil disciplines on el paisatge té incidència i per lluitar contra visions antigues, limitades o reduccionistes. Els organitzadors van tenir l'encert de repartir les cinc sessions del curs per diversos llocs emblemàtics de diferents comarques de Tarragona, fent d'aquesta distribució un contingut més del procés de formació i conscienciació.

La primera sessió la vam fer al Castell de Miravet. La visió del riu des de la talaia del castell, del meandre del Tamarigar, dels conreus d'oliveres i de cirerers i les vistes amples sobre la vall de l'Ebre són espectaculars i inspiradores. La segona sessió es va fer a **la Cartoixa d'Escaladei** on les ruïnes de l'edifici es fonen amb el Montsant com un avís de fragilitat però també de supervivència. La tercera jornada es va celebrar al **Palau Alenyà de Montblanc**, un palau gòtic, senyorial i imponent. La sessió es va fer en una sala decorada amb un mural que Ismael Balanyà va pintar un dia que sembla que a les seves muses no els va sonar el despertador però on un fantàstic enteixinat policromat medieval compensa la momentània manca d'inspiració del pintor i muralista montblanquí.

El Castell d'Escornalbou, on es va fer la quarta sessió, lluíu pedra i història i també unes vistes que em van fer venir ganes de reconquerir els Països Catalans, que és una cosa que només em passa quan vaig en helicòpter amb Wagner o la Guillermina Motta sonant a l'equip de música. L'últim dia de curs el vam fer repetint visita al Priorat, que com que és un territori ple de bones pràctiques i dels que millor i més irreductiblement treballa la preservació i gestió del seu paisatge —i és que als prioratins no se'ls redueix ni al so d'un bolero de la Núria Feliu— doncs se'ns va concedir el privilegi d'anar-hi dues vegades. Aquest cop, vam estar a Falset, viva com un formiguer, i **a les mines de Bellmunt.** Quins paisatges fantàstics es poden trobar a 50 metres sota terra! També vam anar a la Vilella Baixa, allà on nostre senyor va perdre l'espardenya i sospito que, amb bon criteri com no podia ser d'una altra providencial manera, s'hi va quedar i hi seguirà eternament emboscat. I és clar, busca'!!

En aquest curs només hi vaig trobar a faltar que una de les sessions es fes en algun espai del recinte de la petroquímica, al polígon industrial del

Francolí, al de Riu Clar o a la central nuclear de Vandellòs. **Els paisatges industrials i els periurbans, tal i com es va explicar en més d'una ocasió durant el curs**, potser són ordinaris però també són espais en els que hi passem un munt d'hores, en els que molta gent hi fa vida social i laboral. Cal gestionar-los millor, planificar-los més bé, fer-los més amables. Cal dignificar-los perquè potser no tenen valor patrimonial però tenen un enorme valor social. Cal tractar-los de tal manera que per a les noves generacions puguin ser espais d'identitat i de qualitat. Faltava doncs aquesta sessió entre xemeneies brutals i greixoses, potents i esbufegadores, entre quadrícules de carrers asfaltats i naus industrials. Però aquesta és l'única queixa que tinc. Aquesta i que el curs no durés més, de tan interessant com el vaig trobar.

La feina de l'administració és donar serveis i facilitar la vida dels ciutadans però també ho és conscienciar i sensibilitzar per millorar el futur de tots plegats i mirar de planificar, protegir i gestionar paisatges per tal de no trobar-nos en situacions tan difícils i desgraciades com les que s'estan vivint aquest principi d'estiu abrasiu, per exemple. Diputació i Observatori del Paisatge han fet molt bona feina per anar en aquesta direcció. Aplaudiments.

Publicació: El Punt Avui
Data: 25 de juliol de 2019

Autor: -

Titular: Un llibre repassa el llegat del projecte Life Pletera

EL PUNT AVUI+

ADMINISTRACIONS TORROELLA DE MONTGRÍ -
25 juliol 2019 2.00 h

Un llibre repassa el llegat del projecte Life Pletera

- La desurbanització d'aquesta zona de Torroella-l'Estartit és un referent en l'àmbit europeu
- Editat per l'Observatori del Paisatge, el treball inclou també les iniciatives artístiques que s'hi han fet

Un llibre repassa el llegat del projecte Life Pletera ..

Un imatge que recull els impactants treballs que es van fer a la Pletera J. TRILLAS.

J. TRILLAS - TORROELLA DE MONTGRÍ

Un llibre repassa el projecte de desurbanització de la Pletera, a l'Estartit, i la proposta d'art que s'hi ha desenvolupat durant la seva execució. El treball, *(Des)fer paisatges*, ha estat editat per l'Observatori del Paisatge de Catalunya i patrocinat per l'empresa Aigües Ter Llobregat. Aquesta nova publicació és el resultat de la col·laboració que l'Observatori ha mantingut amb l'Ajuntament de Torroella de Montgrí, la Càtedra d'Ecosistemes Litorals Mediterranis de la Universitat de Girona i el Museu de la Mediterrània al voltant de l'execució del **projecte Life Pletera (2014-2018)**. Es tracta del sisè volum de la sèrie *Reflexions*, que s'inclou dins de la col·lecció Plecs de Paisatge.

Aquest treball és el resultat de les propostes que es van presentar el mes de juny del 2017 en la jornada sobre territori *(Des)fer el territori: pràctiques culturals i regeneració del paisatge*, que es va fer al Museu de la Mediterrània. Ponents de primer nivell internacional van reflexionar sobre el que representa desurbanització, paisatge i art. El llibre també recull articles de reconeguts especialistes en la matèria que parlen de les oportunitats territorials, econòmiques i socials que es deriven dels processos de desurbanització.

De fet, i segons els organitzadors de les jornades, la problemàtica de fer front al llegat de la gran expansió immobiliària de la segona meitat del segle vint ha fet evident "la necessitat de remirar-nos i pensar el territori i buscar sistemes per recuperar espais que prèviament havien tingut un valor paisatgístic elevat o, simplement, crear-ne de nous". Es tracta de desfer un paisatge que ha quedat descontextualitzat i que socialment ja no és ni acceptat ni valorat per tornar a fer un nou paisatge que, des del primer moment, esdevé un nou patrimoni, un nou referent cultural i social i un element de qualitat de vida per a la població. "No hem de reduir aquí el paisatge a la dicotomia entre el que és verd i el que és construït, sinó entendre'l com un autèntic catalitzador per a moltes altres polítiques d'interès cultural, econòmic i social."

La publicació s'estructura en dos blocs: un dedicat a la jornada i un altre dedicat monogràficament al cas de la Pletera, com a exemple de bones pràctiques. En aquest bloc hi ha tres àmplies ressenyes sobre la història de la desclassificació i posterior desurbanització i regeneració de l'espai, sobre l'execució del projecte Life Pletera i sobre les intervencions artístiques que s'hi han fet.

Publicació: Departament de Territori i Sostenibilitat
Data: 17 d'octubre de 2019
Autor: Cristina Gil
Titular: El mapa de les unitats de paisatge es publica en paper

El mapa de les unitats de paisatge es publica en paper. B#32|04/10/2019

Destaquem

[Observatori del Paisatge de Catalunya](#)

Al [butlletí 18](#) ens fèiem ressò de la publicació a Internet del mapa dels 134 paisatges de Catalunya, disponibles en 5 formats diferents, per part de l'Observatori del Paisatge de Catalunya. Aquest mapa va ser el resultat de la finalització, al 2016, dels 7 catàlegs de paisatge que abasten tot el territori català.

Aquest estiu s'ha publicat el mapa de les 134 unitats de paisatge, una iniciativa liderada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya i l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya, i que ha comptat amb el suport de la Secretaria d'Hàbitat Urbà i Territori. Un mapa d'aquest tipus posa al mateix nivell tots els paisatges, donant visibilitat a paisatges enormement interessants, però que en canvi són poc coneguts i, sovint, menysvalorats.

El mapa té dues cares, d'una banda es mostra el mapa a escala 1:250.000 acompanyat d'una explicació del procés de definició d'aquestes unitats de paisatge i la seva utilitat; i de l'altra banda, es mostra el mapa dels miradors de les unitats de paisatge a escala 1:500.000, envoltat de fotografies preses des d'aquests punts.

Per a l'Administració el mapa constitueix una eina molt útil a l'hora de fer la planificació territorial i el planejament urbanístic, i també per avaluar les implicacions derivades de la implantació de plans sectorials com poden ser els d'infraestructures, els agraris o els turístics. D'aquesta manera les unitats de paisatge esdevenen àmbits funcionals de referència als quals se'ls poden aplicar estratègies concretes, normatives o projectes de paisatge.

A més, les unitats de paisatge constitueixen una eina de sensibilització cap a la societat per a que es prengui consciència del paisatge que ens envolta i doni valor als seus valors culturals, naturals i també als possibles riscos.

Publicació:
Data: 30 d'octubre de 2019
Autor: Goretti Martínez
Titular: Vides que transcendeixen la mort

Goretti Martínez 30/10/2019

ENTORN

Vides que transcendeixen la mort

Passagem per cinc cementiris del Penedès i el Garraf tot visitant les tombes de cinc persones que van deixar una intensa petjada en vida

Un racó del cementiri de Sitges

Foto: MARIA ROSA FERRÉ

Facebook Twitter Més...

La tardor porta la natura a un estat de declivi i, a vegades, de mort aparent. Per això, des de l'antiguitat moltes cultures han relacionat aquesta època amb el record dels morts. Diuen que la festa de Tots Sants és herència d'una celebració celta. L'1 de novembre es feien, molt abans que el cristianisme adoptés la celebració de Tots Sants, les festes del Samhain, un temps de meditació i record dels que ja no hi són que coincideix amb la fi de les collites. Aprofitem aquestes dates per passejar per cinc cementiris del Penedès i el Garraf tot visitant les tombes de cinc persones que van deixar una intensa petjada en vida.

Fem aquest recorregut amb l'ajut del Blog 'Imatges de Pedra i de Silenci', la web de [Patrimoni Funerari](#) i l'interessantíssim projecte en construcció '[Els últims paisatges](#)', sobre el patrimoni funerari català.

1. El cementiri de Sant Sebastià de Sitges i Pepeta Moreu

Al nínxol número 809 del cementiri de Sant Sebastià de Sitges hi ha enterrada Pepeta Moreu. El seu nom es va fer més o menys cèlebre amb la publicació, l'any 2014, del llibre 'Pepeta Moreu. El gran amor impossible d'Antoni Gaudí', d'Agustí Soler Regàs (Duxelm, Dux Editorial S.L.). Escrit pel rebesnebot de Moreu, el llibre aprofundeix en la figura d'una dona que, a més de declinar la proposició de matrimoni de l'arquitecte Antoni Gaudí, tenia un caràcter excepcional, va ser mestra a la Cooperativa Mataronina i intel·lectual amb ideals republicans, tocava excel·lentment el piano i es banyava al mar sempre que podia, al seu Mataró natal i a la vila de Sitges, on va morir el 9 de desembre del 1938 víctima de Parkinson. Segons el blog [Barcelodona](#), abans, va sobreviure a les bombes del Liceu en no trobar el vestit adequat, va regentar la botiga de barrets més chic de Barcelona i es va casar tres vegades. La darrera, el 12 de març de 1900, amb Josep Vidal Gomis -onze anys més jove que ella-, l'home de la Paramount a Espanya. Des del 1924 va passar els estius a Sitges i va tenir a dinar a casa gent com

Douglas Fairbanks i Mary Pickford, la parella més famosa del cine mut. Ara descansa a Sitges, vora el mar que tant estimava. El cementiri de Sant Sebastià és un conjunt d'art funerari d'extraordinari interès, amb obres arquitectòniques d'Enric Sagnier, Eilàs Rogent, Ceridoya i José M. Martín, i escultores de Manuel Fuxà, Josep Llimona, Josep Reynés, Agapit Vallmitjana, Frederic Marés i Pere Jou. La **Ruta de les ànimes** és una bona opció per conèixer més detalls sobre aquest bonic cementiri.

> **N** Terres de l'Ebre Penedès Camp de Tarragona

La tomba de Pau Casals | FOTO: Ajuntament del Vendrell

2. El cementiri del Vendrell i el mestre Pau Casals

El 22 d'octubre es commemorava el 46è aniversari de la mort del més gran violoncel·lista de tots els temps, el vendrellenc Pau Casals. El mestre va morir a Puerto Rico el 22 d'octubre de 1973 i les seves despulles van ser traslladades al cementiri del Vendrell el 1976. Els restes del gran violoncel·lista y compositor espanyol Pau Casals reposan, desde ayer por la tarde, en el cementerio de su pueblo natal, Vendrell, en la provincia de Tarragona. A primera hora de la mañana, el ferret que contenía los restos de Casals, y que el viernes llegó a Barcelona procedente de Puerto Rico, siendo objeto de un recibimiento espectacular, salió del salón San Jorge, del palacio de la Generalidad, rumbo a Montserrat", diu un article al diari **El País** amb data de l'11 de novembre del 1979. Des de llavors, la tomba de Pau Casals al cementiri del Vendrell és un lloc de peregrinatge per a molts que recorden el seu llegat, musical, polític i humà. Cada any, el dia 22 d'octubre, les autoritats i associacions locals commemoren la seva mort amb una ofrena floral. També rep flors cada 11 de setembre, per la Diada Nacional de Catalunya. El prestigiós pianista i amic de Casals, Eugene Istomin (1925-2003), va voler ser enterrat al costat del seu mestre.

> **Més informació**

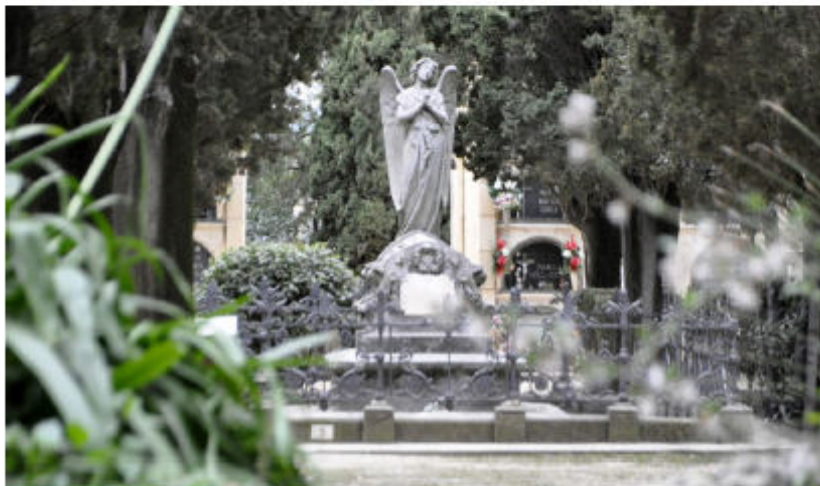
El panteó on és enterrat Victor Balaguer | FOTO: ARC Gestió Cultural

3. El cementiri de Vilanova i la Geltrú i Victor Balaguer

El panteó erigit en memòria de Victor Balaguer (Barcelona, 1824 - Madrid, 1901) és un dels més

destacats del cementiri de Vilanova i la Geltrú. És un tumult de pedra alçat, amb escultures riques i en el qual es pot llegir un fragment del poema en què el poeta preveia el trànsit de la mort. També hi ha una placa que recull el record de Narcís Oller sobre l'enterrament del vilanoví. Polític liberal, periodista, escriptor romàntic, poeta, dramaturg i historiador català, Balaguer va ser un dels principals personatges romàntics catalans i un dels impulsors del moviment de la renaixença catalana. Per cert, si voleu aprofundir en la figura d'aquest vilanoví il·lustre teniu l'oportunitat de visitar la Biblioteca Museu Víctor Balaguer, a la capital del Garraf, que recentment ha estat declarada Museu d'Interès Nacional pel seu gran valor patrimonial. El cementiri de Vilanova i la Geltrú és obra de Francesc Lluç i Rafecas, enginyer, autor dels nínxols i de diversos panteons (1879).

> [Més informació](#)

La tomba d'Eugeni d'Ors, a Vilafranca del Penedès | FOTO: Joan Mestres

4. El cementiri de Vilafranca del Penedès i Eugeni d'Ors

El professor Fonxo Blanc, especialista i apassionat de la figura d'Eugeni d'Ors, explica a 'Anècdota i categoria de la tomba 'A Matilde', article inclòs al capítol 'Dues tombes singulars' del preciós llibre 'El cementiri de Vilafranca del Penedès' (Varis autors, 2004), que l'Ors era encara, aquella tardor del 1917, "pantarca de la influència intel·lectual i el poder institucional". Però descobria el cementiri vilafranquí "quan ja li faltava el puntal i mecenes, seny ordenador de Catalunya, Enric Prat de la Riba, acabat de morir aquell agost". Una mort que suposaria poc després la mort civil de l'intel·lectual a Catalunya. En aquell moment, sota els xiprers, i amb la mirada posada sobre la tomba de la Matilde, el seu acompanyant li va explicar la història: "...l'Ors escolta el relat de Román de Saavedra determinant que aquella serà la seva futura pròpia tomba. L'Ors tenia 36 anys acabats de fer. 37 anys després arribaria el carruatge del seu taüt al cementiri de Vilafranca". El cementiri de Vilafranca del Penedès compta amb diversos panteons monumentals, obres dels arquitectes Santiago Güell i Grau, Josep Domènech i Estapà, Leandre Albareda, August Font, etc. S'hi organitzen visites guiades i teatralitzades, tant per conèixer el patrimoni arquitectònic, com els personatges que hi són enterrats i la seva riquesa de vegetació.

Publicació: Crítica Urbana

Data: Novembre de 2019

Autor: -

Titular: Catalogar los paisajes e incidir en la planificación territorial y urbana.
Retos y perspectivas

CATALOGAR LOS PAISAJES E INCIDIR EN LA PLANIFICACIÓN TERRITORIAL Y URBANA. RETOS Y PERSPECTIVAS

PERE SALA i MARTÍ

Portbou. Archivo de Imágenes del Observatorio del Paisaje. Foto: Jordi Salinas.

En diciembre del año 2000, el Parlamento de Cataluña se adhirió al Convenio Europeo del Paisaje (CEP), y en el 2005 aprobó la Ley 8/2005, de 8 de junio, de protección, gestión y ordenación del paisaje. A través de la aprobación de la Ley, se adoptó el concepto de paisaje del mencionado Convenio, y como tal, el paisaje dejó de tener una connotación exclusivamente estética para pasar a ser un elemento activo en la ordenación y la gestión del territorio y un motor de desarrollo.

En paralelo a este proceso, se creó el Observatorio del Paisaje de Cataluña, entendido como un centro de pensamiento, estudio, documentación y acción sobre el paisaje, y un punto de encuentro entre todas aquellas instituciones, entidades y personas que, en Cataluña y fuera de Cataluña se preocupan y se interesan por la temática del paisaje. Una de las principales actividades del Observatorio del Paisaje desde 2005 ha sido la elaboración de los ocho catálogos de paisaje de Cataluña, creados por la Ley del paisaje, encargados por el Departamento de Territorio y Sostenibilidad de la Generalidad de Cataluña, y pensados como instrumento de caracterización del paisaje con el fin de introducirlo en la planificación territorial y sectorial.

Los catálogos de paisaje, del conocimiento a la acción

El conocimiento es la base para poder tomar decisiones en paisaje. Pues bien, los catálogos de paisaje son el principal proyecto de generación de conocimiento sobre paisaje, que la Ley 8/2005 de protección, gestión y ordenación los define como los "Documentos de carácter descriptivo y prospectivo que determinan la tipología de los paisajes de Cataluña, identifican sus valores y estado de conservación y proponen objetivos de calidad que deben cumplir". El principal objetivo de los catálogos de paisaje es contribuir a la incorporación de objetivos paisajísticos en el planeamiento territorial y urbanístico, si bien también constituyen una referencia para estrategias sectoriales asociadas al paisaje (agrarias o turísticas, por ejemplo), o para campañas de sensibilización social sobre la diversidad paisajística.

Los catálogos no son un mero inventario de elementos, espacios o valores, tal y como podría suscitar su nombre. Son mucho más que esto. Son las herramientas que permiten conocer cómo es el paisaje de Cataluña y qué valores contiene, qué factores explican que tengamos unos paisajes determinados y no otros, cómo

evolucionan estos paisajes en función de las actuales dinámicas económicas y sociales y, finalmente, qué tipo de paisaje queremos y cómo podemos conseguirlo. El marco conceptual, metodológico y procedimental para la elaboración de los siete catálogos se publicó una vez terminados los siete primeros catálogos.

Los catálogos fueron concebidos como un instrumento de planificación y al mismo tiempo un ejercicio de reflexión académica, fruto de un trabajo coral e interdisciplinario, que planteó un verdadero reto metodológico, en un momento en que la cultura paisajística de la administración era más bien escasa o inexistente. La complejidad venía –y viene–, por ejemplo, por el hecho de poner el foco en los paisajes cotidianos, los que vivimos diariamente (y un verdadero reto para el siglo XXI); por el intento de incorporación de las percepciones y las emociones en un documento pensado principalmente para la planificación territorial, y por tener una base participativa en todas las fases de elaboración (sobre un concepto complejo, poliédrico, con una enorme carga cultural, sobre el que no es fácil lograr consensos).

La implicación de los agentes públicos y privados, y de la ciudadanía

Los catálogos han intentado superar la clásica lógica sectorial y han articulado formas participativas y transversales de trabajar y de generar el conocimiento en todas las fases de elaboración de cada catálogo. Esta cuestión es fundamental, ya que la gestión y ordenación del paisaje no pueden ir desligadas de procesos democráticos que garanticen la interacción entre actores y ciudadanía. Para ello, se combinaron diversas técnicas de participación pública, como entrevistas telefónicas, estudios de opinión, consultas a través de internet, entrevistas a los agentes ya expertos, talleres de trabajo, sesiones informativas, etc. Es necesario seguir avanzando en la búsqueda de métodos efectivos y válidos para conseguir la máxima

implicación, participación y cooperación entre la esfera pública, la privada y la ciudadanía.

Las unidades de paisaje, nuevos ámbitos de referencia para la planificación

El principal resultado y el más visible de los catálogos ha sido el mapa de 134 unidades de paisaje, o 134 paisajes, que cubren todo el territorio de Cataluña, y que no son sólo ámbitos de comprensión y descripción del carácter de un determinado paisaje, sino como espacios de vida, lugares de encuentro, contenedores de memorias colectivas o, incluso, ámbitos idóneos para repensar el gobierno del paisaje. No son sólo ámbitos de comprensión y descripción del carácter de un determinado paisaje, sino ámbitos funcionales, de referencia, que están resultando muy útiles para la gestión y ordenación del territorio. A estas cualidades se les debe sumar su gran capacidad didáctica y de sensibilización.

Un resultado inesperado de las 134 unidades de paisaje es que son una fuente de inspiración para el nacimiento de nuevas estrategias de paisaje, como es el caso de los recientes Consorcio de Els Aspres o el Plan de paisaje transfronterizo de la Cerdanya. En estas experiencias, los catálogos están ayudando a repensar

el territorio y su desarrollo desde el paisaje, en un momento en que las administraciones locales buscan fórmulas alternativas e imaginativas de planificación y de gestión.

Aplicación de los catálogos de paisaje en las políticas territoriales y sectoriales, y el ámbito local

Otra de las principales peculiaridades de los catálogos de paisaje es que de ellos se derivan las directrices de paisaje, creadas por la Ley del paisaje, y que recogen los objetivos de calidad paisajística de los catálogos y los introducen normativamente en los planes territoriales. Es, por tanto, un instrumento conceptualmente bien pensado, porque es la herramienta que facilita el paso -rápido y directo- entre los objetivos de calidad paisajística y los instrumentos de planeamiento, y también debería de hacerlo para las políticas sectoriales. El gobierno de Cataluña está impulsando algunas iniciativas sectoriales que toman como base la información de los catálogos. Es el caso de las orientaciones para una adecuada implantación de los aerogeneradores en Cataluña: la iniciativa "Paisaje, carreteras y turismo", que explora vías para descubrir

Blanes. Archivo de Imágenes del Observatorio del Paisaje. Foto: Jordi Salinas.

y potenciar los valores de los paisajes y el desarrollo local a través de determinadas carreteras; o el proyecto de innovación educativa "Ciudad, Territorio, Paisaje", dirigido a los alumnos de educación secundaria obligatoria.

En paralelo, el mundo local se interesa cada vez más en el paisaje, y fruto de ello nacen iniciativas de gestión y ordenación del paisaje lideradas o coliderada por la Administración y por la misma sociedad civil. Muchas de ellas, en forma de cartas (como la carta del paisaje del Priorat o del Lluçanès) o planes de paisaje (como el plan de paisaje de Cervera), son experiencias que se basan en el trabajo colectivo y colaborativo, crean nuevos espacios de diálogo y concertación entre actores, o promueven la corresponsabilidad con la aplicación de las políticas y acciones de paisaje.

Retos y perspectivas

Los catálogos de paisaje se encuentran en la interfaz entre la ciencia y la gestión, entre la generación de conocimiento y la práctica política. Representan el principal proyecto de generación de conocimiento sobre paisaje en los últimos años en Cataluña, y un ejemplo claro de que el conocimiento no se encuentra en manos de unas determinadas personas especialistas,

sino que es resultado del cruce de saberes plurales y diversos. Más allá del objetivo de introducir del paisaje en el planeamiento territorial, así como en las políticas sectoriales, hay que entender los catálogos de paisaje como unos documentos válidos por sí mismos como conjunto de conocimientos y de propuestas indicativas, y una magnífica oportunidad para reflexionar sobre el modelo territorial y de desarrollo.

La preparación de las directrices de paisaje antes mencionadas ha supuesto un auténtico ejercicio de innovación en la planificación, sin referencias internacionales, si bien se han aplicado en solo dos planes territoriales (Terres de l'Ebre y Comarques Gironines). Este primer esfuerzo y paso adelante tan relevante del Departamento de Territorio y Sostenibilidad pide continuidad y consolidación firmes y decididas, para no decepcionar la expectativa social generada.

Por otro lado, la introducción de las directrices del paisaje en las políticas sectoriales que influyen en el territorio (turismo, agricultura, infraestructuras) ha sido más bien tímida y es una cuestión aún no resuelta, que requiere políticas transversales –no siempre fáciles de impulsar y que a menudo chocan con escollos institucionales y organizativos–.

La Segarra. Archivo de Imágenes del Observatorio del Paisaje. Foto: Jordi Salinas.

Otro reto tan relevante como los anteriores es la necesidad de precisar más los instrumentos que permitan traspasar el paisaje de la escala territorial a la municipal, trabajar multiescalarmente, introduciendo las directrices del paisaje en la normativa de urbanismo y edificación y en los instrumentos de planeamiento urbanístico. A medida que se han ido aprobando los catálogos, han aparecido ejemplos de planes urbanísticos o de ordenanza reguladores de los espacios abiertos, pero aún queda mucho terreno por recorrer. También tendrían que ser cada más utilizadas por las comisiones de urbanismo y por otras comisiones sectoriales.

La comunicación es una pieza clave para la concienciación en las sociedades contemporáneas. Hay que aprovechar el enorme valor comunicativo del paisaje, auténtico portador de mensajes fácilmente descifrables por el conjunto de la ciudadanía, y los catálogos son herramientas muy poderosas para alcanzar este objetivo.

Para concluir

La función del Observatorio del Paisaje es la de actuar de punto de encuentro entre todas aquellas instituciones, entidades y personas que, en Cataluña y fuera de Cataluña, se preocupan y se interesan por el tema del paisaje, tanto desde el Administración, como desde el ámbito profesional, docente y de la investigación. Con su trabajo simultáneo de generación de conocimiento y de planificación del territorio desde el paisaje, intenta contribuir a hacer realidad la consolidación de un nuevo paradigma que instaure nuevas formas de democracia

participativa en todo lo relativo al gobierno y la gestión del territorio.

A nadie se le escapa que los catálogos de paisaje han marcado un antes y un después en el conocimiento y la gestión del paisaje en Cataluña, tanto por su capacidad de documentar y orientar a las políticas públicas como por su potencial pedagógico o de sensibilización a la sociedad. Y, mira por donde, están teniendo cada vez más utilidades, distintas de las que preveía la Ley del paisaje. Sobre todo, sirven de base para aquellos territorios que buscan nuevos contenidos y nuevas respuestas, y por aquellas administraciones y entidades que ponen sobre la mesa nuevas formas de alcanzar acuerdos y de actuar, y donde el paisaje es visto cada vez más como un bien común, como un motor para su desarrollo, y como una vía para incrementar su nivel de autoestima, de identidad, así como la calidad de vida de la ciudadanía.

Catorce años más tarde de la aprobación de la Ley del paisaje, los catálogos han contribuido a cubrir el nivel cero, es decir, las bases de información y documentación imprescindibles para poder dar un salto adelante y poder ir mucho más allá. A partir de ellos pueden plantearse unas políticas de paisaje más orientadas a la acción, más transversales, que refuercen la concertación y la cooperación público-privada, que impulsen las necesarias medidas de sensibilización, educación y formación, y que instauren nuevas formas de democracia participativa en todo lo relativo al gobierno y a la gestión del territorio. Estos retos hacen que nos demos cuenta de que tenemos un largo camino por recorrer del que apenas estamos en el principio.

NOTA SOBRE EL AUTOR

Pere Sala i Martí es ambientólogo por la Universidad Autónoma de Barcelona (UAB). Director del Observatorio del Paisaje de Cataluña. Asesora al Consejo de Europa y es Secretario General de la organización internacional CIVILSCAPE. Ejerce la docencia en diversos cursos de grado y posgrado universitarios. Colabora con la Iniciativa Latinoamericana del Paisaje (LALU).